

Erfgenamen twee polde wie on de k

RECREATIESTUDIE

Dit rapport is een achtergronddocument bij het **Toekomstbeeld Markermeer - IJmeer**. Deze rapportage presenteert de mogelijkheden voor de ontwikkeling van het toeristische en recreatieve aanbod in en aan het Markermeer en IJmeer waarbij mensen water, landschap, cultuurhistorie en natuur kunnen beleven en ervaren.

Erfgenamen twee polde wie on de l

RECREATIESTUDIE

Dit rapport is een achtergronddocument bij het **Toekomstbeeld Markermeer - IJmeer**. Deze rapportage presenteert de mogelijkheden voor de ontwikkeling van het toeristische en recreatieve aanbod in en aan het Markermeer en IJmeer waarbij mensen water, landschap, cultuurhistorie en natuur kunnen beleven en ervaren.

SAMENVATTING

Aanleiding en doel

In de regio Markermeer-IJmeer wordt tot 2030 nog een substantiële bevolkingstoename verwacht en dus ook een groeiende behoefte aan recreatieve voorzieningen, vooral in en om de steden. In vervolg op de Noordvleugelbrief stelt het samenwerkingsverband Toekomstagenda Markermeer-IJmeer (TMIJ) een integraal ontwikkelingsbeeld op voor dit gebied vanuit de vier peilers, ecologie, watervoorraad & waterveiligheid, recreatie & toerisme en ruimtelijke kwaliteit. Leidend thema is een toekomstbestendig ecologisch systeem (TBES) met een ecologische surplus, wat resulteert in ontwikkelingsruimte voor andere sectoren. Dit ontwikkelingsbeeld Recreatie & Toerisme 2030 geeft richting aan de gewenste ontwikkelingsrichting voor recreatie en toerisme.

Opzet onderzoek en proces

Allereerst zijn trends, vraag en aanbod, gebiedskenmerken en marktontwikkelingen geïnventariseerd en geanalyseerd, gebruik makend van input uit de regio en specifieke expertise. Het ontwikkelingsbeeld R & T 2030 is mede gebaseerd op een interactief draagvlakproces in de regio. SWOT en kansenkaart vormden de basis voor de twee scenario's 'land-oever' en 'water(p)leisure'.

Beide scenario's zijn met het veld besproken en gewogen, resulterend in een voorkeursalternatief wat kan rekenen op veel draagvlak. Ter afronding zijn de kosten van realisatie geraamd en is het voorkeursalternatief getoetst aan het TBES.

Beleidskaders en politiek krachtenveld

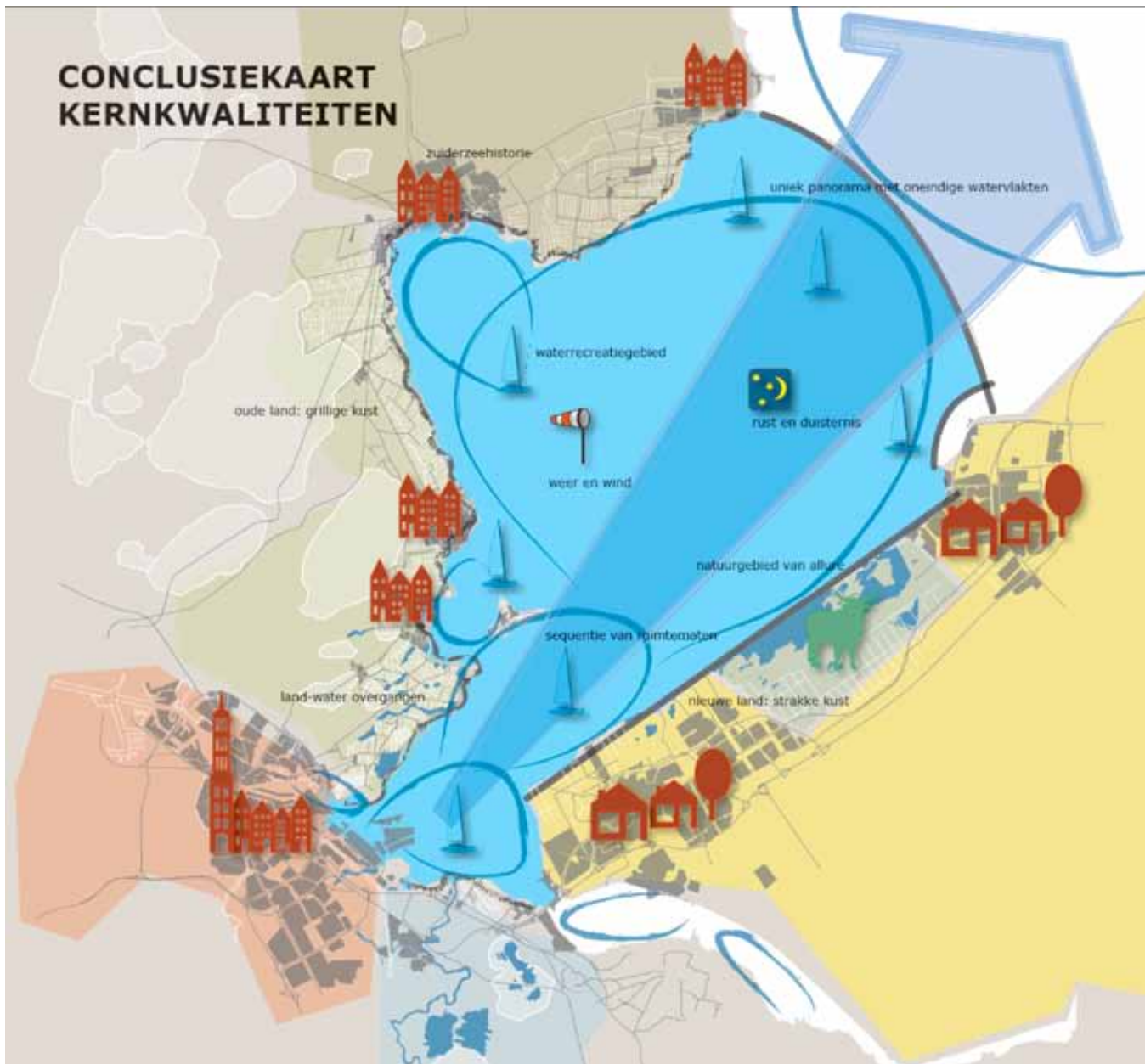
Het vigerend beleid is een belangrijk kader voor de ontwikkelingsmogelijkheden. De aanwijzing van Markermeer-IJmeer als Natura2000-gebied levert enerzijds beperkingen op en is anderzijds de drijfveer voor het TBES. Zoetwatervoorraad en waterveiligheid zijn ook belangrijke thema's die doorwerken in peildiscussies, dijkversterkingprojecten e.d. Het door de Metropoolregio Amsterdam (MRA) vastgestelde Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 zet in op het stimuleren en verbeteren van de internationale concurrentiepositie voor wonen, werken en recreëren. Daartoe worden diverse visies en plannen ontwikkeld, zoals voor Almere, Lelystad, Enkhuizen-Stedebroec, Waterland, openbaar vervoer, grootschalige natuurontwikkeling e.d. Het politieke krachtenveld is complex en er is sprake van een grote bestuurlijke drukte en betrokkenheid. Belangen lopen niet altijd synchroon en ook de visies van de verschillende actoren lopen soms uiteen en het proces vraagt om een stevige regie, nu en straks.

Gebiedskenmerken

Het gebied (water en oeverzones) is rijk aan contrasten en omvat diverse deelgebieden met een eigen identiteit, verbonden door Markermeer en IJmeer. Het IJmeer is het (sterk) dynamische blauwe hart van de Metropoolregio en heel belangrijk voor recreatie. De Noord-Hollandse kustzone ademt de typisch Hollandse geschiedenis van dijkenbouw, inpolderen en (VOC-) handelsgeest. Het grootschalige nieuwe land van de Flevopolders representeert de recente inpolderingsgeschiedenis, waarin landbouw, efficiëntie en ontwikkelingskracht centraal staan en waar de meerwaarde van water voor wonen, werken en recreatie meer en meer wordt onderkend.

Marktanalyse

De markt voor recreatie en toerisme is sterk in beweging en meer en meer onder invloed van mondiale ontwikkelingen.

Ruimtelijke kwaliteit bewaken en ontwikkelen (Bosch Slabbers 2008)

NATUURLANDSCHAP

- Wetland
- Variatie land-water overgangen
- Onderwaterlandschap "verborgen verleden"
- Internationaal Wetland

CULTUURLANDSCHAP

- Zuiderzee vs. Het Nieuwe Land
- Variatie aan cultuurlandschappen
- Zuiderzeehistorie
- Het Nieuwe Land

STADSLANDSCHAP

- Stad en dorp aan het water
- Waterrecreatiegebied van formaat
- Attractieve kust

BELEVING

- Horizon
- Weidsheid en leegte
- Rust en duisternis
- Landmarks en silhoueten
- Weer en wind

De recreant en/of toerist laat zich niet meer vangen in de traditionele doelgroepbenadering. Deze maakt plaats voor een life-style benadering met specifieke interesseprofielen en belevings-thema's. Bereikbaarheid, veiligheid, dienstverlening, referenties en prijs-kwaliteit spelen een belangrijke rol in het keuzepatroon van recreanten en toeristen. Aanbieders moeten daarom keuzes maken, waarbij in elk segment kwaliteit een must is. Belangrijk om rekening mee te houden zijn thema's als mondialisering, digitalisering, vergrijzing, toename van het aantal allochtonen, economische vooruitzichten e.d.

Vraag- en aanbodontwikkeling - algemeen

Voor een juiste analyse van de markt moet een onderscheid worden gemaakt tussen publiek aanbod, zoals voorzieningen voor wandelen, fietsen, zonnen, zwemmen, varen, stadrecreatie e.d. en het door marktpartijen geleverde aanbod zoals ligplaatsen, verblijfsrecreatie, dagattracties, leisure-aanbod e.d. Voor het publieke aanbod geldt een groeiende vraag naar hoogwaardige recreatiemogelijkheden en interessante bestemmingen dicht bij huis. Voor het marktgestuurde aanbod geldt feitelijk dat er sprake is van een mondiale verdringingsmarkt. De binnenlandse vraag verschuift van kamperen naar bungalows en hotels, vooral voor tweede en derde vakanties. De hoofdvakantie wordt meer en meer in het buitenland doorgebracht. De markt voor vaarrecreatie kent een gestage groei met steeds grotere schepen, tevens in gebruik voor overnachtingen en een afname van het aantal vaarbewegingen per schip. Het inkomend toerisme is in potentie (en na de kredietcrisis) onverminderd kansrijk evenals de markt voor zakelijk toerisme, congressen e.d.

Recreatie en toerisme in en om Markermeer-IJmeer

De situatie in de regio Markermeer-IJmeer wijkt op onderdelen (sterk) af van het algemene (landelijke) beeld. De belangrijkste marktthema's in de regio zijn cultuurhistorie, natuur- en landschapsbeleving, watersport, kunst en cultuur en evenementen. In het publiek aanbod springt het geringe aantal mogelijkheden voor strand- en oeverrecreatie in het oog en de zogenaamde BRAM-analyse wijst op een substantieel tekort aan wandel- en fietsaanbod, vooral in en om Amsterdam. Bezoekers vragen om

meer en gevarieerdere bestemmingen zoals horeca, strandjes, zitjes, speelruimtes, dagrecreatieve voorzieningen, faciliteiten voor kleine watersport en (water-)durfsporten e.d. De kwaliteit van bestaande (en nieuwe) recreatiegebieden kan sterk worden verbeterd, ook door meer marktpartijen toe te laten, zodat kwaliteit en diversiteit van het aanbod en de kwaliteit van beheer en onderhoud kan worden gestimuleerd. Het recreatieaanbod voor de meer ondernemende recreant is al behoorlijk veelzijdig en aantrekkelijk, maar kan nog worden verbeterd door de realisatie en/of optimalisatie van toeristische overstappunten en transferia, route-informatiesystemen, koppelingen met andere recreatief aanbod en voorzieningen e.d. De grootschalige natuur van de Oostvaardersplassen spreekt internationaal tot de verbeelding, maar is weinig toegankelijk en beleefbaar. Veel van de dorpen en steden kunnen nog winnen door in te spelen op de recreatieve belevingskwaliteit en meerwaarde daarvoor van water.

In het door marktpartijen geleverde aanbod is de sector vaarrecreatie met 8.000 ligplaatsen en een groeiprognose tot 2030 met 3-5.000 ligplaatsen van betekenis. Amsterdam en omgeving kent een gestage vraaggroei naar hotelbedden en kan tot 2040 nog groeien met 15.000 nieuwe hotelbedden. De regio Gouwzee (Volendam-Edam-Monnickendam) trekt jaarlijks honderdduizenden dagrecreanten uit binnen- en buitenland en ambieert en verwacht groei. De Bruine Vloot en gewone chartervaart (o.a. riviercruises) kent een sterke ontwikkeling en is kansrijk. De beperkte omvang en de matige kwaliteit van het aanbod in de kampeer- en bungalowsector is opvallend en ook het aantal dagattracties in de regio is beperkt. Desondanks zijn deze sectoren wel kansrijk, met name als de meerwaarde van water daarbij meer en beter wordt benut.

Wensen en ambities

Publieke partijen

De verschillende overheden zijn zich zeker bewust van nut en noodzaak van recreatieve voorzieningen en formuleren daartoe ook beleidsambities. Diverse gemeenten zijn -mede met het oog op de toekomstagenda Markermeer-IJmeer- bezig met visies en plannen, ook voor recreatie en toerisme. In de praktijk

blijkt het echter niet altijd vanzelfsprekend om van beleidsambities te komen tot concrete uitvoeringsprojecten en/of realisatie. Dit wordt veroorzaakt door een complex aan factoren, zoals complexiteit (soms stroperigheid) van gebiedsprocessen, regeldruk, maar ook met prioriteitsstelling. In de afweging met andere belangen worden vaak andere prioriteiten gesteld, waardoor investeringen en beheer en onderhoud op een marginaal niveau stagneren. De recreant vraagt echter om meer kwaliteit en variatie. Met het oog op de ambitie om internationaal te kunnen concurreren op de thema's wonen, werken en recreëren is het noodzakelijk dat recreatie meer urgentie krijgt en ontwikkelingsgericht wordt benaderd, zodat ambities en beleidsdoelen ook worden omgezet in concrete uitvoeringsprojecten.

Marktpartijen

De marktpartijen in het gebied hebben verschillende wensen en ambities. Er is in elk geval ambitie om te komen tot uitbreiding van het ligplaatsaanbod, meer en gevarieerdere vaardoelen en uitbreiding van het hotelbeddenaanbod in, maar ook buiten Amsterdam. Het aantal (bekende) plannen voor verblijfsrecreatie en dagrecreatie is beperkt, mede als gevolg van de onzekerheid over toekomstige ontwikkelingsmogelijkheden. De regeldruk in het algemeen en de Natura2000-aanwijzing van Markermeer-IJmeer zorgt voor onrust en onzekerheid onder marktpartijen. Wat kan er straks nog wel en wat niet meer en hoe complex zijn/worden de procedures? De verschillende brancheorganisaties Hiswa, Recron en KHN hebben grote moeite om de 'bestuurlijke drukte' bij te benen en vragen vooral om het terugdringen van de regeldruk en voor meer ontwikkelingsruimte voor uitbreiding en kwaliteitsverbetering van bestaande bedrijven en voor nieuwvestiging.

Kansen en bedreigingen

De bedreigingen zijn onder andere de hoge regeldruk en de ruimtelijke beperkingen als gevolg van verstedelijking en ook door natuurwetgeving e.d. Ook de prioriteitsstelling en de inzet van middelen voor recreatie is een punt van aandacht (en zorg), met name als wordt gestreefd naar hoogwaardige kwaliteit en een gevarieerd aanbod. Van meer tijdelijke aard is de onzekerheid

over het economisch perspectief in combinatie met het algemene gegeven dat er sprake is van een verdringingsmarkt. De kansen voor de regio Markermeer-IJmeer zijn daarentegen legio, bijvoorbeeld: benutting van de meerwaarde van water, het hotelbeddentekort in de regio Amsterdam, de vraagontwikkeling voor vaarrecreatie, de kansen in de leisure-markt, de toenemende overheidsaandacht voor recreatie en toerisme in combinatie met PPS-ambities e.d. Voor alle kansen en bedreigingen in en aan Markermeer-IJmeer geldt echter dat de realisatie van het TBES randvoorwaardelijk van groot belang is om ontwikkelingsgerichte plannen tot uitvoering te krijgen.

Scenario's

De marktomstandigheden, het landschap (rood, groen en blauw) en bestaande en gewenste functies vormen de basis voor een sectoraal ontwikkelingsbeeld in twee verschillende scenario's. In elk scenario wordt gemikt op het oplossen van tekorten en het creëren van ontwikkelingsruimte voor de verschillende marktthema's. Modelmatig is er sprake van een benadering op basis van knooppunten en schakels, met een afwisseling tussen extensieve en meer intensieve functies in combinatie met een goede bereikbaarheid over land en over water. Er is gekozen voor een mix van ruimtelijke identiteit en marktthema's. Dit mondt uit in de volgende twee hoofdscenario's

Scenario 1 Land-rand-oever

In dit scenario wordt ingezet op het oplossen van de tekorten en het invullen van de wensen en ambities voor recreatie en toerisme op land en aan de oevers, waarbij de meerwaarde van het water nadrukkelijk wordt benut.

Scenario 2 Water

In dit scenario is sprake van (intensieve) benutting van het water zelf als vestigings- en ontwikkelingslocatie voor recreatief en toeristisch aanbod, bijvoorbeeld door het aanleggen van nieuwe recreatie-eilanden al dan niet in combinatie met natuurontwikkeling, maar ook door het realiseren van land-watertransferia en hoogwaardig openbaar vervoer over water.

In beide scenario's is specifiek aandacht besteed aan het oplossen van de recreatietekorten in en om Amsterdam, waarbij Waterland, de bestaande (groen-blauwe) scheggen, en Natuurboulevard IJmeer zijn aangemerkt als zones waarin ook ruimte moet worden gemaakt voor meer intensieve vormen van recreatie, zodanig dat betreffende gebieden goed met elkaar worden verbonden voor recreatief verkeer. Nabij IJburg 2 is een recreatie-eiland IJburg-3 geprojecteerd, niet in de laatste plaats omdat de mogelijkheden voor (water-)recreatie in IJburg-1 en in het ontwerp van IJburg-2 vooralsnog beperkt zijn.

Varianten

Elk scenario kent 2 varianten, waarbij variant A zich vooral richt op de thuismarkt en variant B ook op inkomend toerisme. Een en ander kan richting uitvoering nader worden uitgewerkt in zogenaamde bouwdozen, waarin de inrichtingsmaatregelen van verschillende knooppunten en schakels nader is uitgewerkt.

Weging

De twee scenario's en varianten zijn in een interactief proces en met behulp van een multicriteria-analyse gewogen op voors en tegens en ook op specifieke gevoeligheden. Uit de weging komt naar voren dat voor de Noord-Hollandse kust de voorkeur uitgaat naar scenario 1, 'land-rand-oever' en voor de Houtribdijk, Flevoland en het IJmeer de voorkeur overwegend naar scenario 2, water(p)leisure. Opvallende uitkomst is verder dat men overwegend een voorkeur heeft voor varianten B, waarin naast

het opvangen van de regionale recreatiebehoeften ook het inkomend toerisme wordt gestimuleerd. Een en ander resulteert in een voorkeursscenario met een breed draagvlak.

Voorkeursscenario Recreatie & Toerisme Markermeer-IJmeer 2030

Schets 2030 - visionair

In en om Amsterdam is een groen-blauw netwerk van hoogwaardige recreatiegebieden gerealiseerd, waarmee de tekorten voor wandelen en fietsen met 50% zijn teruggedrongen. Intensieve en extensieve zones wisselen elkaar af en met een uitgekend netwerk van recreatietransferia, overstappunten en verbindingen is er sprake van een hoogwaardig wandel en fietsnetwerk. Mede door toetreding van meer marktpartijen is het aantal en de variatie in het bestemmingaanbod nadrukkelijk verbeterd. Recreatie-eiland IJburg 3 is een groot succes en wordt ook door veel andere Amsterdammers benut. Almere bruist en heeft een waterfront gerealiseerd wat internationaal de aandacht trekt. De uitbreiding (over de dijk het Markermeer in) en verbeterde toegankelijkheid van het natuurgebied Oostvaardersplassen is een groot succes voor plant, dier en mens. In Lelystad is de combinatie van leisure, kooptoeisme, watersport en chartervaart verder uitgebouwd, waarbij zowel het waterfront als het Houtribdijk-eiland een prachtige mix van wonen, werken en recreëren tonen. Op het nieuwe eiland bij Enkhuizen aan de Houtribdijk wordt de nieuwe Marina & hotel-resort Enkhuizerzand geopend door prinses Alexia. Het inkomend toerisme in het Markermeer-IJmeergebied groeit gestaag en de verblijfsduur neemt steeds verder toe, met name doordat de hotelcapaciteit in de regio substantieel is toegenomen. Ook maken steeds meer toeristen een meerdaagse trip met schepen van de Bruine Vloot of met meer luxe riviercruiseschepen. Het ligplaatsenaanbod voor zeil en motorjachten bedraagt bijna 13.000 ligplaatsen en het voorzieningsniveau in de jachthavens is van internationale allure. De bekendheid met en de waardering voor Markermeer-IJmeer onder recreanten en toeristen is sinds 2010 met 50% toegenomen en de werkgelegenheid in toerisme en recreatie zal naar verwachting de grens van 10% binnenkort passeren, bij jaarlijks groeiende bestedingen.

Inrichtingsmaatregelen voorkeursscenario

De belangrijkste inrichtingsmaatregelen zijn: verdichting en uitbreiding padennet voor wandelen en fietsen, aanleg van stranden en zones voor oeverrecreatie, kleine watersport en sportvissen, realisatie van meer en gevarieerdere vooral ook kleinschalige vaarbestemmingen, realisatie van transferia en toeristische overstappunten land-land en land-water. In het zuidelijke deel van het IJmeer wordt een keten van eilandjes voor natuur en recreatie aangelegd, mede als luwtezone voor kleine watersport. Aan de Noord-Hollandse kust is ruimte voor uitbreiding van bestaande bedrijven en/of nieuwvestiging van hotels, kleinschalige verblijfsrecreatie en passantenplaatsen voor campers en caravans, vooral nabij bestaande steden, dorpen en/of bebouwingsconcentraties, en waar mogelijk ook in combinatie met de nieuwe vaardoelen. Nabij Enkhuizen en Lelystad wordt een aantal grootschalige nieuwe Marina's en resorts ingericht en in Lelystad, Almere en Amsterdam worden stedelijke waterfronten met recreatieboulevards en leisure-aanbod gerealiseerd.

Kosten 2010-2030

Op basis van een aantal aannames en normbedragen wordt de publieke investering in recreatieve voorzieningen geraamd op tenminste 150 miljoen euro exclusief bereikbaarheidsmaatregelen. Marktpartijen investeren in dezelfde periode naar schatting meer dan 900 miljoen in nieuwe ligplaatsen, hotelkamers, enkele resorts en leisurevoorzieningen, mits de ontwikkelingsruimte daarvoor ook daadwerkelijk kan worden gerealiseerd binnen de geldende en/of nieuwe R.O.-kaders. Ook is er geen rekening gehouden met de mogelijkheid om werk met werk te maken, bijvoorbeeld in samenhang met TBES, dijk-versterkingsprojecten, de aanleg van eilanden en vooroevers e.d.

Toetsing voorkeursalternatief aan TBES

Een globale toets op eventuele raakvlakken en/of conflicten met inrichtingsmaatregelen van het TBES wijzen vooralsnog vooral op synergiekansen. Vanuit de sector vaarrecreatie bestaan zorgen over de toename van plantengroei, strekdammen en luwtezones en ook over eventuele bruggen door het IJmeer en

over eilanden, resulterend in afname van de vaarruimte en mogelijkheden.

Conclusies en aanbevelingen

De belangrijkste conclusie is dat er breed draagvlak is voor een volwaardige peiler recreatie en toerisme binnen het toekomstbeeld Markermeer-IJmeer 2030 in samenhang met het TBES en dat de ontwikkeling van deze peiler hand in hand kan gaan met de peilers ecologie, water en ruimtelijke kwaliteit. Dit impliceert dat de integrale aanpak ook bij het vervolg moet worden bewaakt en gewaarborgd, ook als het gaat om toewijzing van middelen voor verder planuitwerking en realisatie. Met andere woorden; de verschillende deelbegrotingen van de afzonderlijke vier peilers moeten gezamenlijk in een dekkingsplan worden opgenomen, waarbij een MKBA (maatschappelijke kosten-batenanalyse) en een effectenstudie bij kan dragen aan een beter inzicht voor het stellen van de juiste prioriteiten en samenhang tussen de verschillende peilers. De belangrijkste aanbevelingen richten zich op bovenregionale regievoering richting verdere planvorming en concrete realisatie. Verder de suggestie om nu al, waar mogelijk, een aanvang te maken met uitvoeringsgerichte projecten, bijvoorbeeld in en om Amsterdam, om de kwaliteit van recreatieve infrastructuur en recreatieve voorzieningen op een hoger plan te brengen.

Historische kust
 - cultuurhistorisch netwerk
 - zuiderzeesteden
 - knooppunten route
 - polderlandschappen
 - zuiderzeedijken

Waterland
 - ontwikkelen routes
 - ontpolderen
 - recreatie
 - TOP's

Flevoland
 - auto, parkeren
 - route
 - landart
 - natuur
 - leisure
 - watersport
 - transferia

IJsselmeer

Markermeer

Hoornsche
Hop

Hoorn

Enkhuizen

Wijdenes

Warder

Edam

Velendam

Hermeland

Monnickendam

Gouwzee

Marken

IJmeer

Duingerdam

Pampus

Almere

Oostvaarderswold

Lelystad

voortoever

ecolodges

Ecoboulevard

Duipaarburggraven

St. Janskerk

Kuffeler

Amsterdam

Amstelland

Stelinkwoude

Mirgen

Zone

- gematigd intensieve zone
- gematigd intensieve zone Noord-Hollandse kust
- intensieve zone
- exensieve zone
- kleine watersport
- oeverrecreatie/strand
- nieuwe eilanden

KNOOPPUNTEN

- intensief knooppunt stadsrecreatie
- intensief knooppunt leisure
- intensief knooppunt verblijfsrecreatie
- knooppunt vaarrecreatie
evt. sub. knooppunt bruine vloot en chartervaart
- knooppunt kleine watersport
- knooppunt oeverrecreatie
- knooppunt landrecreatie
- toeristisch overstappunt (TOP) land
- toeristisch overstappunt (TOP) water

SCHAKELS

- vaarroutes
- nieuwe (kleinschalige) vaarbestemmingen
- verbindingen wandelen en fietsen
- verbindingen openbaar vervoer (land en water)
- verbindingen autoverkeer - ontsluitingen
- forten / Stelling van Amsterdam
- ecotoerisme
- vaargebied
- stadsfront aan het water
- OV Saal

SAMENVATTING

1 AANLEIDING EN DOEL

14	1.1	Prelude
15	1.2	Aanleiding
	1.3	Doel recreatiestudie
16	1.4	Leeswijzer

2 AANPAK

20	2.1	Tussenresultaten/bouwstenen in samenhang
	2.2	Werkwijze

3 INVENTARISATIE

26	3.1	Inleiding
	3.2	Beleidskader
	3.3	Plangebied en deelgebieden
28	3.4	Marktanalyse
29	3.5	Huidig aanbod - analyse
30	3.6	Betekenis Recreatie & Toerisme
31	3.7	Behoeften en tekorten in beeld
	3.7.1	BRAM (Beleidsondersteunend Recreatie Analyse Model)
40	3.7.2	Tekorten en kansen toeristisch aanbod
	3.7.3	Wensen en ambities
44	3.8	Uitkomsten werkconferentie
46	3.9	Uitkomsten gebruikersonderzoek ANWB
	3.10	SWOT
49	3.11	Opbouw scenario's

4 SCENARIO'S EN AFWEGING

54	4.1	Inleiding
	4.2	Totstandkoming scenario's
	4.2.1	Varianten
	4.2.2	Bouwdozen - knooppunten en schakels
	4.2.3	Deelgebieden
55	4.2.4	Focus & marktthema's
	4.3	Uitwerking scenario 1 - Land-rand-oever
	4.3.1	Ambitie en profiel 2030 - Algemeen
	4.3.2	Schets scenario 1 - Variant A - Situatie 2030
56	4.3.3	Schets scenario 1 - Variant B - Situatie 2030
	4.3.4	Uitwerking en maatregelen scenario 1
60	4.4	scenario 2 - Water(P)leisure
	4.4.1	Ambitie en profiel
	4.4.2	Schets scenario 2 - Variant A - Situatie 2030
	4.4.3	Schets scenario 2 - Variant B - Situatie 2030
	4.4.4	Uitwerking en maatregelen scenario 2
	4.5	Afweging

5 VOORKEURSSCENARIO

70	5.1	Proces
	5.2	Schets voorkeursalternatief - situatie 2030
72	5.3	Motivatie Voorkeursscenario
	5.4	Oplossen tekort / invulling (markt)kansen en behoeften
82	5.5	Kosten
84	5.6	Confrontatie voorkeursalternatief met TBES

6 AANBEVELINGEN

90	6.1	Proces
	6.2	Inhoud
	6.3	Samenhang met andere pijlers TMIJ en financiering
	6.4	Bouwdozen

92 BIJLAGEN

Erfgenamen twee polde wie on de h

1 AANLEIDING EN DOEL

1 *Aanleiding en doel*

1.1 *Prelude*

1.2 *Aanleiding*

1.3 *Doel recreatiestudie*

1.4 *Leeswijzer*

n van de zee:

rs

nr110>staat

1.1 Prelude

Recreatie en toerisme volwaardige bouwsteen voor toekomstvisie Markermeer-IJmeer

Een belangrijke bouwsteen voor een integrale toekomstvisie Markermeer-IJmeer is een nadere uitwerking van de recreatieve ambities, mede naar aanleiding van de oproep van Staatssecretaris Huizinga hiertoe. Dit ontwikkelingsbeeld recreatie 2030 dient als volwaardige en gelijkwaardige bouwsteen, naast de andere drie pijlers, ecologie, waterbeheer en ruimtelijke kwaliteit.

In de Markermeer-IJmeer-regio zijn de volgende aspecten bepalend voor de toekomstscenario's:

1. De verwachte bevolkingstoename in de Noordvleugel van 2,1 tot ca. 2,5 miljoen mensen in 2030/2040 in samenhang met de daaraan gekoppelde opgaven voor wonen, werken, bereikbaarheid en veiligheid. Deze bevolkingstoename impliceert ook een groeiende behoefte aan recreatieve voorzieningen.

2. De aanwijzing van Markermeer-IJmeer als Natura 2000 gebied in combinatie met de constatering dat de natuurkwaliteit onder druk staat en er mede daardoor weinig ruimte is voor nieuwe ontwikkelingen, inclusief recreatie en toerisme.
3. Klimaatverandering en wateropgaven als gevolg van opwarming van de aarde.

Al deze aspecten hebben ook een directe relatie met recreatie en toerisme en wel als volgt:

ad. 1 bevolkingstoename

De kwaliteit van wonen en werken wordt in hoge mate bepaald door beschikbaarheid en de kwaliteit van recreatiemogelijkheden in de directe woonomgeving. Bevolkingstoename resulteert in een toename van de vraag naar recreatie en dus ook naar (ontwikkelings-)ruimte daarvoor.

ad. 2 gevolgen Natura 2000

De kwaliteit en beleefbaarheid van recreatievoorzieningen wordt in belangrijke mate bepaald door kwaliteit en diversiteit van het onderliggend groen-blauwe ecosysteem. Meer recreatiedruk kan het ecosysteem nadelig beïnvloeden en dus ligt er een opgave om de kwaliteit en de veerkracht van het ecosysteem duurzaam te verbeteren. Daarmee ontstaat ruimte voor ontwikkeling zonder dat de instandhoudingdoelen (N2000) onder druk komen. De realisatie van een toekomstigbestendig ecologisch systeem (TBES) is voorwaarde voor de verkrijging van ontwikkelingsruimte, inclusief de versterking van het toeristisch-recreatief aanbod.

ad. 3 klimaatverandering

Een warmer Nederland zal naar verwachting resulteren in een toename van het aantal buitenactiviteiten, een toename van het aantal vakanties in eigen land en vanuit het buitenland. Het gevolg is een drukker en langer recreatieseizoen met meer recreatiedruk in het gebied. De voorgenomen herstructurering en kwaliteitsimpuls van Markermeer-IJmeer sluit naadloos aan bij eeuwenoude en typisch Hollandse tradities, zoals 'de strijd tegen het water', inpolderen en dijkenbouw, de sterk ontwikkelde handelsgeest en dergelijke.

1.2 Aanleiding

Het samenwerkingsverband 'Toekomstagenda Markermeer IJmeer' heeft in 2007 het Ontwikkelingsperspectief Markermeer-IJmeer aangeboden aan het Rijk. Dit perspectief vormt het antwoord op de Noordvleugelbrief van het kabinet aan de provincies Flevoland en Noord-Holland. Daarin kondigde het kabinet onder meer een 'Agenda voor de Toekomst van Markermeer-IJmeer' aan. Deze agenda heeft belangrijke raakvlakken met een aantal andere projecten zoals onder andere 'Schaalsprong Almere en OV-SAAL', gericht op bevolkingsgroei en beter openbaar vervoer. Deze projecten zijn inmiddels ook onderdeel van het Programma Randstad Urgent.

Voor het ontwikkelingsperspectief Markermeer-IJmeer staan de volgende ambities centraal:

- ontwikkeling van een toekomstbestendig en veerkrachtig ecologisch systeem;
- klimaatbestendigheid en ruimte voor waterbeheer; o.a. zoetwatervoorraad en waterveiligheid;
- behoud en ontwikkeling van de ruimtelijke kwaliteit;
- ontwikkelingsruimte voor wonen, werken, recreatie en infrastructuur.

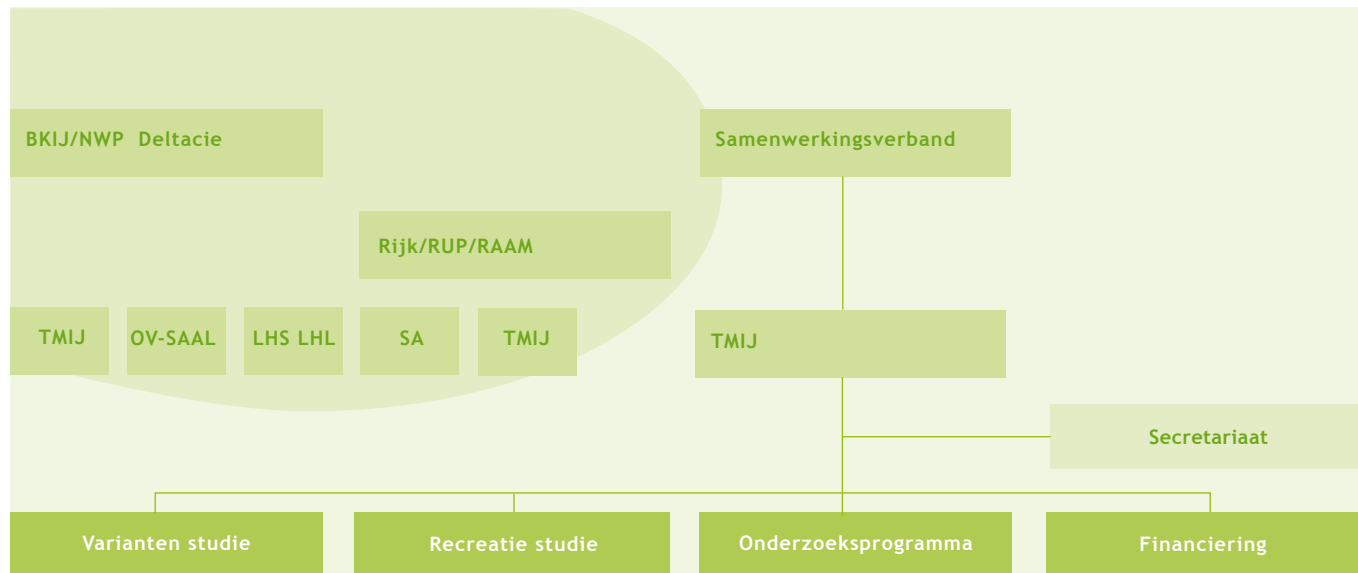
Leidend daarbij is de realisatie van een veerkrachtig ecologisch systeem dat ontwikkelingsruimte biedt voor andere thema's in het gebied. Voor de samenhangende besluitvorming in 2009 (Rijksbesluiten Amsterdam Almere Markermeer: RAAM) wordt het huidige ontwikkelingsperspectief verder geconcretiseerd. Bij deze uitwerking en verdiepingsslag (= de variantenstudie) wordt mede gestuurd op draagvlak, zodanig dat er medio 2009 een breed gedragen regionaal ontwikkelingsbeeld en toekomstvisie ligt als basis voor besluitvorming.

1.3 Doel recreatiestudie

Uit de quick scan Recreatie die gedaan is voor het ontwikkelingsperspectief is een omvangrijke recreatiebehoefte gebleken. Geconcludeerd is dat bezien moet worden hoe leniging van deze behoefte met uitwerking van het ontwikkelingsperspectief gecombineerd kan worden. De ontwikkeling van recreatie en

toerisme in het Markermeer-IJmeergebied wordt als volwaardige sectorale pijler meegenomen bij de variantenstudie. Daartoe is een concreet ontwikkelingsbeeld recreatie en toerisme voor het Markermeer-IJmeer voor de lange termijn (richting 2030) opgesteld, zodanig dat afweging met andere pijlers mogelijk is en blijft. Dit ontwikkelingsbeeld Recreatie & Toerisme is een van de bouwstenen voor een integraal ontwikkelingsbeeld Markermeer-IJmeer waarin de vier verschillende pijlers (ecologie, water, ruimtelijke kwaliteit en recreatie & toerisme) in samenhang met elkaar tot uiting komen.

ORGANOGRAM TMIJ

Schema procesomgeving en status Recreatiestudie

1.4 Leeswijzer

Deze rapportage betreft vooral een visiedocument.

De doorlopen stappen, de uitkomsten van de inventarisatiefase en andere bouwstenen zijn op hoofdlijn weergegeven.

Het eindresultaat is vooral beeldend en voorzien van een onderbouwing en toelichting, die is gebaseerd op de bouwstenen uit de inventarisatiefase.

Als u vooral geïnteresseerd bent in het uiteindelijke eindresultaat, respectievelijk in de visie-elementen en het daarop gebaseerde 'Ontwikkelingsbeeld Recreatie & Toerisme 2030', kunt u starten met hoofdstuk 4 en 5.

Wilt u van "A tot Z" worden meegenomen of zoekt u specifieke informatie over de inventarisatiefase en de bouwstenen, dan vindt u deze informatie in de hoofdstukken 1 t/m 3. U kunt aan de hand van de inhoudsopgave uw keuze bepalen.

wie op de b
hoort hun g
Water stroo

2 AANPAK

2.1 *Tussenresultaten/bouwstenen in samenhang*

2.2 *Werkwijze*

Drug staat
gefluister

komt tussen hoeden door

18/19

Schema proces en inhoud totstandkoming Ontwikkelingsbeeld Recreatie 2030

2.1 Tussenresultaten/bouwstenen in samenhang

Bovenstaand schema illustreert de gekozen werkwijze en geeft inzicht in de totstandkoming van het ontwikkelingsbeeld R&T 2030. De bouwstenen bestaan enerzijds uit de data en informatie die in de inventarisatie zijn verkregen en geanalyseerd en anderzijds uit meer specialistische informatie die is gebaseerd op onderzoek en vakinhoudelijke expertise. Vervolgens is onderin het schema de procesgang geïllustreerd. In diverse procesbijeenvakomen is het veld betrokken bij de inhoud en is gewerkt aan het draagvlak. Deze werkwijze en procesgang is in paragraaf 2.2 nader beschreven.

2.2 Werkwijze

Beleidskaders in beeld

Door bureaustudie en interviews (sleutelgesprekken) zijn de belangrijkste beleidskaders op de verschillende niveaus (Europa, nationaal, provinciaal en gemeentelijk) in beeld gebracht en geanalyseerd op kansen en knelpunten.

Toename recreatievraag door bevoldingsgroei in Noordvleugel (OB 2040)

Het gebied in kaart

Via terreinbezoeken en literatuurstudie zijn de kwaliteiten en de knelpunten van het Markermeer-IJmeer gebied geïnventariseerd en geanalyseerd. Daarbij is dankbaar gebruik gemaakt van bestaand onderzoeksmateriaal, zoals de studie van Bosch-Slabbers naar de ruimtelijke kwaliteiten van het gebied, i.c. het deelgebied, waaruit op pagina 3 de conclusiekaart met kernkwaliteiten afkomstig is.

Vraag en aanbod

De vraag en het aanbod recreatie en toerisme zijn in beeld gebracht met behulp van diverse bronnen. Daarbij is ook gekeken naar de vraagontwikkeling recreatieruimte als gevolg van bevolkingsgroei.

Voor de inventarisatie van het huidige aanbod recreatie en toerisme is eveneens gebruik gemaakt van diverse bronnen, zoals onder andere de inventarisatiekaarten bestaand gebruik die zijn gemaakt voor de beheerplannen Natura 2000 (door Rijkswaterstaat). Hiermee is het aanbod van publieke partijen en van marktpartijen goed in beeld gebracht. Dit aanbod is vervolgens ook kwalitatief geanalyseerd.

Marktanalyse en swot

Een toekomstvisie kan niet zonder marktanalyse; de trends en marktontwikkelingen op de verschillende thema's zijn geïnventariseerd en nader geanalyseerd. Belangrijk onderdeel daarbij is de BRAM-analyse waarmee de tekorten voor wandelen en fietsen indicatief zijn bepaald voor de huidige situatie, per 2015 en voor 2030. De marktanalyse en andere inventarisatiegegevens zijn uiteindelijk samenvattend weergegeven in een tabelmatige SWOT (paragraaf 3.6), die een goed inzicht geeft in sterkten en zwakten naar deelsectoren en tevens inzicht biedt in de belangrijkste kansen en bedreigingen. Bovendien is gebruik gemaakt van de uitkomsten van het in 2008 door de ANWB gehouden gebruikersonderzoek en een onderzoek van Recreatie Noord-Holland (anno 2007) onder bezoekers van recreatiegebieden. De mening en de wensen van gebiedsgebruikers zijn daarmee goed in beeld gebracht.

Actoren er bij betrekken

Met het oog op draagvlak zijn verschillende actoren vanaf het begin bij proces en inhoud betrokken, zoals diverse ministeries, Rijkswaterstaat, provincies, gemeenten, waterschappen, recreatieschappen, terreinbeherende organisaties, brancheorganisaties R&T en consumentenorganisaties. Door het houden van interviews, sleutelgesprekken en een grote werkconferentie is goed inzicht verkregen in de verschillende wensen en ambities en is het draagvlak versterkt.

Knooppunten, schakels en kansenkaart

De ruimtevraag in deze regio is (zeer) groot. Mede daarom is het noodzakelijk om verschillende activiteiten en belangen nadrukkelijk te zoneren. Voor het ontwikkelingsbeeld Recreatie en Toerisme 2030 is daarom gekozen voor een benadering op basis van knooppunten en schakels. Knooppunten voor intensieve functies en de schakels als verbinding tussen de knooppunten, dan wel als meer extensieve zone. Een en ander is vervolgens vertaald naar een kansenkaart die de belangrijkste knooppunten en schakels weergeeft.

Twee scenario's, twee varianten

Uiteindelijk zijn twee verschillende ontwikkelingsscenario's met elk twee subvarianten opgesteld als basis voor overleg en discussie met het veld om eventueel te komen tot een voorkeursmodel.

Extra processtappen

In het inventarisatieproces bleek dat er nog verschillende gevoeligheden leven bij diverse actoren in de regio. Op onderdelen is er nog sprake van tegenstellingen en/of een verschil in belang. Zo liggen ontwikkelingen aan en voor de Noord-Hollandse kust gevoelig evenals (stads)ontwikkelingen in het water. Vertegenwoordigers vanuit de waterrecreatie zien andere kansen en bedreigingen dan vertegenwoordigers van de landrecreatie. Natuurbeschermingsorganisaties onderkennen enerzijds het belang van toegankelijke natuur, maar hebben soms ook meer belang bij afsluiting van belangrijke natuurgebieden. Om de verschillen van inzicht op tafel te krijgen is een aantal extra procesbijeenvakkomsten georganiseerd. In die bijeenkomsten zijn de gevoeligheden niet vermeden en is over en weer meer begrip ontstaan voor de onderliggende belangen en motieven. Deze bijeenkomsten gaven een goede uitkristallisatie en balans om te komen tot een afgewogen beeld, zodanig dat een voorkeursalternatief met draagvlak haalbaar blijkt.

Voorkeursalternatief

Het eindresultaat (dit rapport) is de neerslag van een stevig proces met veel inhoudelijke inbreng op meerdere thema's. Gesteld kan worden dat het belang van Recreatie en Toerisme voor dit gebied breed wordt onderkend en dat de beoogde inhaalslag ten opzichte van de andere peilers TMIJ zeker is bewerkstelligd. Het resultaat is een voorkeursalternatief dat breed wordt gedragen.

Samenhang met TBES

Gedurende het ontwerpproces en het opstellen van de verschillende varianten is terdege rekening gehouden met de hoofdkeers ecologie en de belangrijkste ruimtelijke ingrepen daarvan. Afsluitend zijn de effecten van het voorkeursalternatief op de maatregelen uit het TBES geïnventariseerd en geanalyseerd.

Daaruit blijkt dat een substantieel aandeel van de voorgestelde maatregelen R&T goed aansluiten bij de voorgestelde maatregelen voor de realisatie van het TBES.

Hoe verder

Gestreefd wordt naar een evenwichtige ontwikkeling van het gebied voor natuur en mens. Daarom zullen de bouwstenen ecologie, water, landschap en recreatie en toerisme in samenhang tot elkaar in interactieve deelgebiedsessies worden gezien. Dit moet gebiedsontwikkelingsontwerpen opleveren die samengevoegd een integraal ontwikkelingsbeeld opleveren, als verdieping van het ontwikkelingsperspectief. Dit ontwikkelingsbeeld wordt met de omgeving besproken en zal aangeboden worden aan het kabinet.

Water strook ruisend op hinklerend

3 INVENTARISATIE

- 3.1 *Inleiding*
- 3.2 *Beleidskader*
- 3.3 *Plangebied en deelgebieden*
- 3.4 *Marktanalyse*
- 3.5 *Huidig aanbod - analyse*
- 3.6 *Betekenis Recreatie & Toerisme*
- 3.7 *Behoeften en tekorten in beeld*
 - 3.7.1 *BRAM (Beleidsondersteunend
Recreatie Analyse Model)*
 - 3.7.2 *Tekorten en kansen toeristisch aanbod*
 - 3.7.3 *Wensen en ambities*
- 3.8 *Uitkomsten werkconferentie*
- 3.9 *Uitkomsten gebruikersonderzoek ANWB*
- 3.10 *SWOT*
- 3.11 *Opbouw scenario's*

komt tussen bogen door
zoek naar overzijden

3.1 Inleiding

In dit hoofdstuk zijn de belangrijkste uitkomsten van de inventarisatie verwerkt en geanalyseerd. Ook vindt u de input van specialisten nader uitgewerkt.

3.2 Beleidskader

Er is sprake van grote bestuurlijke drukte rond het Markermeer-IJmeer gebied. Het aantal thema's en actoren is groot en als gevolg staat de regio nadrukkelijk in de 'politieke' schijnwerpers en dat biedt zeker kansen. Anderzijds kan deze 'bestuurlijke drukte' omslaan in een bedreiging en/of een gebrek aan regie en afstemming; dit punt behoeft aandacht, ook als het gaat om recreatie en toerisme.

Een majeur thema is de betekenis van de Metropoolregio Amsterdam voor de B.V. Nederland en de internationale concurrentiepositie voor wonen, werken en recreëren van deze regio. Het Ontwikkelingsbeeld Noordvleugel 2040 is op 14 december 2007 vastgesteld door de Metropoolregio Amsterdam (MRA). Ook de nota 'de Kracht van het Landschap' (streefbeeld 2040 en actieprogramma 2020) is een regionaal vastgesteld kader en wordt samen met het OB2040 doorvertaald in de structuurvisies Amsterdam en Noord-Holland.

Andere relevante beleidsdossiers zijn:

- Masterplan Almere Pampus en Ontwikkelingsvisie Almere-Oost – mede in relatie tot schaa sprong Almere;
- Planstudie OV-SAAL – inzake openbaarvervoer Schiphol-Amsterdam-Almere-Lelystad;
- SAA – inzake wegbreiding Schiphol-Amsterdam-Almere & MIRT stedelijke bereikbaarheid Almere;
- Oostvaarderswold – robuuste natuur (2000 ha) met recreatiefuncties;
- Langetermijnvisies op luchthavenontwikkeling, o.a. Schiphol en Lelystad;
- Kustvisie Lelystad & tracéstudie A23;
- Dijkversterkingsprojecten.

Daarnaast is er sprake van nieuwe wet- en regelgeving, zoals Natura2000 en andere natuurwetgeving, de Kaderrichtlijn Water

en het advies van de commissie Veerman. Ook dit veroorzaakt de nodige beleidsdrukte en is ook van grote betekenis voor de ontwikkeling van het gebied. Waar het gaat om sectoraal beleid R&T hebben de provincies duidelijke ambities en ook een groot aantal gemeenten ziet de kansen die dit thema biedt, ook voor werkgelegenheid en economie.

Deze en andere kansen zijn geïnventariseerd tijdens de sleutelgesprekken en hierna ook verder uitgewerkt.

3.3 Plangebied en deelgebieden

Het plangebied beslaat zowel het water als de oevers, de dijken en het gebied direct achter de dijken, inclusief de steden aan het water. Daarbij zijn een aantal grotere (snel-)wegen als (globale) begrenzing van het plangebied aangehouden; d.w.z. A10, A1, A6, A7 en de Houtribdijk. Het plangebied is groot en kent vele identiteiten, karakteristieken en specifieke gevoeligheden. Mede om die reden is er gekozen voor opdeling van het plangebied in verschillende deelgebieden. Deze subregio's hebben elk een eigen identiteit en specifieke toeristisch-recreatieve potenties. Dit betreft de volgende opdeling:

IJmeer-gebied > watergebied met divers en deels intensief gebruik

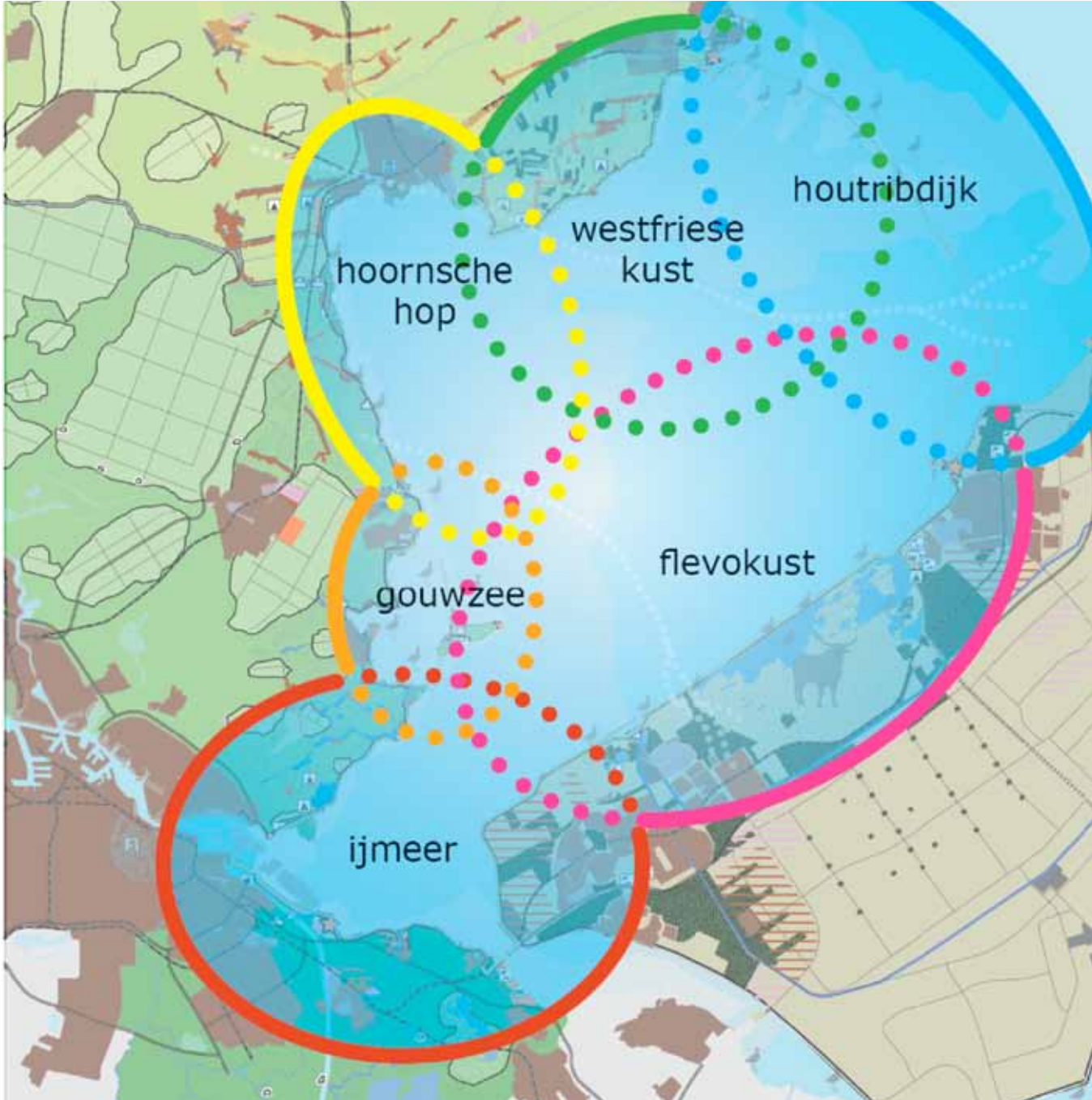
- Amsterdam incl. kustzone Durgerdam-Uitdam (Waterland) en IJburg-Diemen;
- zuid-oever vanaf Diemen tot Muiderberg (A6);
- kustlijn Almere vanaf brug A6 tot Blocq van Kuffeler;
- watergebied voor zeil- en motorvaart en in mindere mate voor kleine watersport.

Noord-Holland - kustzone Markermeer

- Gouwzee (Volendam-Monnickendam-Marken) – intensieve zone;
- kustgedeelte Edam-Enkhuizen – m.u.v. de steden vooral extensief gebruik.

Flevoland - kustzone Markermeer

- Lelystad en omgeving – intensieve zone;
- Oostvaardersdijk en Oostvaardersplassen – extensieve zone.

Ruimtelijke identiteit per deelgebied gedefinieerd

Markermeer - verkeersgebied voor transport en vaarrecreatie

- het watergebied – vaargebied;
- de Houtribdijk- autoweg Lelystad-Enkhuizen, zeer beperkt recreatief gebruik.

3.4 Marktanalyse

Trends

algemeen

- globalisering, klimaatverandering en individualisering;
- verstedelijking en verandering van het platteland;
- toenemend belang van internet als informatiebron en marktinstrument.

demografie

- Vergrijzing, in 2020 is meer dan 50% van de Nederlandse bevolking ouder dan 60 jaar. Voor de regio Amsterdam-Almere-Lelystad geldt een jonger profiel en een lagere middellange prognose voor de vergrijzing. Waar elders in Nederland het aantal toetreders tot de arbeidsmarkt lager is dan het aantal uittreeders is dat in deze regio precies andersom; d.w.z. dat er ook meer arbeidsplaatsen moeten worden gecreëerd en daar ligt ook een kans voor de R&T-sector.
- Toename aantal (niet westerse) allochtonen; in Markermeer-IJmeer-regio: 19% inwoners van niet westerse afkomst (in A'dam >30% en in Almere >24%, elders <10%.
- Vanaf 2030 wordt in Nederland stagnatie en/of krimp van het inwoneraantal verwacht, d.w.z. groeiafname vanaf 2010/20 en stand-still in 2030. In de regio Amsterdam-Almere neemt de groei pas af na 2030.

economie

- (Tijdelijke) recessie als gevolg van de kredietcrisis; er is sprake van afgenomen consumentenvertrouwen en lagere bestedingen. Dit kan ook leiden tot groei van het binnenlandse toerisme en een afname van het inkomende toerisme vanuit het buitenland.
- (Nu nog) lage werkeloosheid en lage inflatie; de toekomst op dit punt is echter onzeker.
- Toenemende druk op beschikbare vrije tijd onder werkend

bevolkingsdeel als gevolg 24-uurs economie, waarbij mogelijk minder collectief maar meer individueel wordt gerecreëerd. Anderzijds is er sprake van een forse toename van het aantal mensen met veel vrije tijd door de vergrijzing.

consumentengedrag

- De kritische en zappende consument.
- Kwaliteit, veiligheid, bereikbaarheid, service en informatievoorziening als keuzemotief.
- Traditionele doelgroepbenadering maakt plaats voor marketing naar lifestyle-typologie.
- (Nieuw) aanbod creëert vraag.

verblijfsrecreatie

- Krimp kampeermarkt i.c. ruimte in marktniche kortverblijf voor campers, toercaravans en tenten in nabijheid toeristische hot-spots en water (roll-on-roll-off).
- Stabilisatie – beperkte groei bungalowmarkt > nieuw aanbod vervangt bestaand/oud aanbod.
- Groei hotel-, leisure- en wellnessmarkt (pm: nu tijdelijk stagnatie of krimp door economische recessie).
- Kwaliteit, veiligheid, bereikbaarheid, service en informatievoorziening als keuzemotief.

Markttrends regio TMIJ

- (Grote) bevolkingstoename vergt (substantiële) uitbreiding recreatieaanbod en toeristisch-recreatieve voorzieningen in regio Amsterdam-Almere.
- Groeiende behoefte aan groene of blauwe recreatiegebieden om de hoek (nabij huis).
- Hotelbeddentekort Amsterdam e.o. circa 10-13.000 bedden tot 2030.
- Toename omvang leisure-markt.
- Toename inkomend toerisme uit Azië > nu tijdelijke stagnatie door recessie.
- Groei R & T in Flevoland op alle thema's.
- Groei aantal bezoekers regio Amsterdam en regio Volendam-Marken.
- Ligplaatsentekort tot 2030 ca 3-5.000 van (grote) ligplaatsen.
- Afname aantal vaarbewegingen.
- Groei bruine vloot en andere chartervaart (cruises).

3.5 Huidig aanbod - analyse

Het toeristisch-recreatief aanbod in het gebied speelt zich af binnen de volgende marktthema's:

- recreatie in en om de stad;
- oeverrecreatie, zoals wandelen, fietsen, zonnen, zwemmen, (sport)vissen enz.;
- kleine watersport, zoals surfen, kanovaren, kitesurfen, bootvissen enz.;
- vaarrecreatie; d.w.z. zeilvaart, motorvaart, bruine vloot en chartervaart;
- verblijfsrecreatie en leisure-aanbod.

Aard en locatie van het aanbod vindt u terug in bijlage 1, inventarisatiekaarten bestaand gebruik R&T.

Bij nadere analyse van het aanbod springen de volgende zaken in het oog:

- het beperkte aanbod in en om de stad voor korte wandeling (ommetjes);
- de beperkte toegankelijkheid van dijken en oevers voor recreatieve functies en gebruik; het blijft vooral beperkt tot wandelen en fietsen;
- het zeer kleine aantal stranden en locaties voor oeverrecreatie;
- het beperkte aantal (recreatieve) bestemmingen nabij de steden voor wandelaars en fietsers zoals horeca, zit- en speelplekken (aan het water), dagrecreatief aanbod, attracties etc., vooral in en om de (grote) steden;
- de veroudering van diverse recreatiegebieden en de beperkte toegankelijkheid en beleefbaarheid van diverse natuurgebieden (Oostvaarderplassen);
- het beperkt aantal goede overstaplocaties auto-fiets-voet-boot-openbaar vervoer;
- de grofmazigheid en openheid van het (paden- en route-) aanbod wandelen en fietsen, vooral bij Amsterdam e.o. en de matige ontsluitingsstructuur voor auto's;
- de marktpotentie van het thema cultuurhistorie in Noord-Holland en van het thema natuur in Flevoland;
- kwaliteit, omvang en variatie van het leisure-aanbod in Amsterdam en in Lelystad (in opkomst) en de potenties

- van dit thema voor Almere (aanbod daar nu nog beperkt);
- de ontwikkeling van waterfronten en het toeristisch-recreatieve aanbod in o.a. Amsterdam, Hoorn en Lelystad en Almere Pampus, met focus op wonen aan het water, hotels, leisure-aanbod en (stads-) economie;
- omvang, kwaliteit en variatie in het ligplaatsen-(jachthavens-) aanbod en de voorzieningen er omheen; (grote) vaarrecreatie is een majeur marktthema in dit gebied en het aanbod is goed ontwikkeld;
- een vraagverschuiving naar grotere ligplaatsen en een toenemend gebruik van schepen als logiesaccommodatie, wat andere eisen stelt aan jachthavens;
- het beperkte aanbod verblijfsrecreatie aan het water en de gemiddeld lage kwaliteit daarvan en het vrijwel ontbreken van hoogwaardig aanbod van toeristische kampeer- en camperplaatsen, bungalows, hotels e.d.

Unique selling points

- Cultuurhistorie – VOC, inpolderinggeschiedenis e.d.
- Grootschalige natuur Oostvaardersplassen
- Sterk contrast tussen stad en groen-blauwe ruimten
- Contrasten tussen oud (Noord-Holland) en nieuw (Flevoland) land
- Grootschalig en open binnenwater
- Contrasten tussen stilte en lawaai, licht en duisternis, rust en dynamiek
- Ontwikkelingsgraad 'vaarrecreatie'
- Bruine vloot in combinatie met bestemmingsmogelijkheden
- Marktpositie inkomend toerisme van Amsterdam, Volendam, Enkhuizen e.o.
- Aantal hotelbedden en bezetting daarvan in regio Amsterdam

3.6 Betekenis recreatie & toerisme

Recreatieve voorzieningen zijn primair van betekenis voor de eigen inwoners, waarbij in eerste instantie vooral wordt gedacht aan mogelijkheden voor wandelen, fietsen e.d. Een verdere verbreding van het recreatieve aanbod verhoogt direct de kwaliteit van wonen en werken. Denk bijvoorbeeld aan mogelijkheden voor zonnen, zwemmen en andere vormen van actieve/sportieve recreatie (op water en land). Bestemmingen, zoals horeca, dagrecreatieve voorzieningen (sport en spel), beleefbare agri-business, galleries, musea, een evenement etc. mogen niet worden vergeten. Tegen de achtergrond van de Noordvleugel-groei-ambitie is het daarom van groot belang dat er voortdurend wordt geïnvesteerd in openbare recreatieve voorzieningen en dat ook marktpartijen worden betrokken bij de ontwikkeling van nieuw en aanvullend aanbod en bestemmingen. De ruimtedruk in het gebied vraagt om een evenwichtige stedenbouwkundige structuur met voldoende recreatief groen en blauw. Dat de provincie Noord-Holland in de agenda R&T als thema 1 kiest voor 'Recreatie dicht bij huis' en als thema 2 voor 'Waterrijk van zee en meer' geeft eens te meer betekenis aan onderhavige studie en het uiteindelijke ontwikkelingsbeeld Recreatie en Toerisme 2030. Het toeristisch-recreatieve aanbod dat door marktpartijen wordt geleverd, is vooral van betekenis voor het inkomend toerisme en de daaraan gekoppelde werkgelegenheid. De eigen bevolking profiteert, naast van de werkgelegenheid, ook van het aanbod zelf. Marktgedreven toeristisch-recreatieve voorzieningen dragen zeker ook bij aan de kwaliteit van wonen. De betekenis van de vaarrecreatie voor Markermeer-IJmeer wordt algemeen onderkend. Met ca. 8.000 ligplaatsen en een verwachte groei tot 2030 met 3-5.000 extra ligplaatsen, in combinatie met de unieke vaarmogelijkheden voor grote schepen (op binnenwater), is Markermeer-IJmeer een van de belangrijkste watersportgebieden van Nederland en ook van internationale betekenis. In de context van het totale IJsselmeer-gebied (met randmeren) en de verbindingen met Waddenzee en Noordzee neemt deze betekenis alleen maar toe. Nu Noord-Holland zich afficheert als belangrijkste watersportprovincie van Nederland, is de betekenis hiervan eens te meer evident. Voor inkomend toerisme zijn Amsterdam, de Gouwzeedriehoek (Volendam/Edam-Marken-Monnickendam) en de

andere voormalige Zuiderzeesteden van groot belang en daarnaast (nog) in mindere mate Lelystad en de Oostvaardersplassen. Deze hotspots worden jaarlijks door grote aantallen toeristen uit binnen- en buitenland bezocht en dat is voor deze plaatsen van grote betekenis. Amsterdam alleen is al goed voor bijna 9 miljoen hotelovernachtingen per jaar, waarvan 80-85% door buitenlandse toeristen. De toerist levert Amsterdam vijf miljard euro per jaar op, wat weer goed is voor 48.000 full time banen. Het rapport 'Toeristische verblijfsaccommodaties Stadsregio Amsterdam' voorspelt dat de zakelijke markt (inclusief congresmarkt) jaarlijks met 2,25% per jaar zal groeien en de toeristische markt met ruim 4%. De totale jaarlijkse groei in de behoefte aan verschillende verblijfsaccommodaties is geraamd op 3,5%. Dit betekent voor de Metropoolregio Amsterdam dat er behoefte (marktruimte) is voor ongeveer 15.000 extra hotelkamers tot 2030. Daarvan zullen 9.000 hotelkamers in Amsterdam worden gerealiseerd en de overige 6.000(!) kamers verspreid over de Metropoolregio.

In Flevoland genereert de vrijetijdseconomie meer dan 5% van de werkgelegenheid, d.w.z. ruim 4.000 full-time arbeidsplaatsen (75% direct en 25% indirect). De bestedingen en de werkgelegenheid door de vrijetijdseconomie zijn de afgelopen jaren bovengemiddeld toegenomen en de ambitie is om dat door te zetten. Lelystad is goed voor ca. 30% (vooral dankzij de Factory Outlet van bestedingen en werkgelegenheid en Almere slechts ca. 10%. Dit verschil, vooral veroorzaakt door de vestiging van een marktgedreven voorziening in Lelystad, bewijst eens te meer de (potentiële) betekenis van recreatie en toerisme voor de economie.

3.7 Behoeften en tekorten in beeld

3.7.1 Bram (beleidsondersteunend recreatie analyse model)

Het Kenniscentrum Recreatie heeft een vraag-aanbodmodel ontwikkeld waarmee tekorten aan recreatieruimte voor wandelen en fietsen kunnen worden berekend. Met BRAM (Beleidsondersteunend Recreatie Analyse Model) worden de tekorten in kaart gebracht. In bijlage 2 is meer informatie opgenomen over de werking van BRAM.

Toepassing in het onderzoek TMIJ

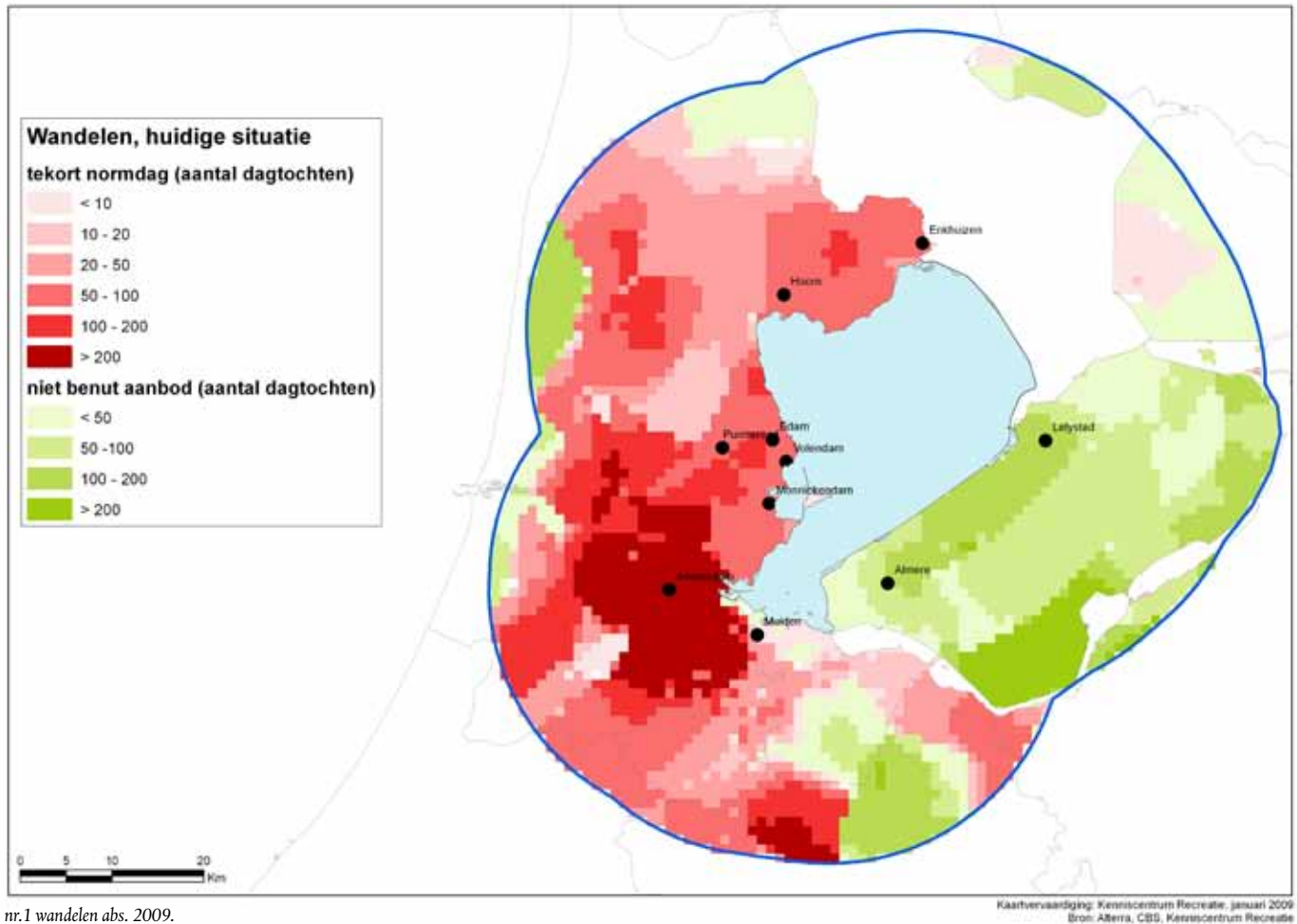
In dit onderzoek brengt het Kenniscentrum Recreatie drie keer het tekort aan recreatief groen in kaart: het huidige tekort, het tekort in 2015 en het tekort in 2030. Voor de toekomstige situaties 2015 en 2030 zijn zowel plannen voor nieuwe groengebieden als plannen waarbij bestaande groengebieden verdwijnen, gebruikt. De plannen zijn afkomstig uit de meest actuele versie van de Nieuwe Kaart van Nederland. De nieuwe functies worden gecombineerd met de huidige aanbodkaart. Dus daar waar sprake is van nieuw rood, zal de oppervlakte groen afnemen en daarmee de opvangcapaciteit. De verandering in vraag bepalen we aan de hand van bevolkingsverandering (omvang en samenstelling). We gebruiken hiervoor de bevolkingsprognoses per gemeente van het CBS, waarin bevolkingsomvang en samenstelling zijn opgenomen.

Presentatie resultaten

De omvang van het tekort kunnen we op twee manieren tonen. Met een absoluut tekort in dagtochten per jaar en een percentage niet-geacommodeerde vraag per jaar. Beide manieren van presenteren hebben hun voor- en nadeel. Het absolute tekort in dagtochten per jaar geeft een goed beeld voor de beleidsmakers van het effect van de aanleg van nieuw groen. Bij de bepaling van het absolute tekort (alsmede de omvang van de totale vraag) houden we overigens rekening met de normdag. Het tekort (of het overschot) en de vraag op de vier drukste dagen van het jaar laten we achterwege.

Het absolute tekort heeft als nadeel dat het sterk gerelateerd is aan de bevolkingsconcentraties: een dunner bevolkt gebied (lagere vraag) heeft vaak ook een kleiner absoluut tekort, ook al is dat een groter deel van de vraag. Met andere woorden, een tekort van 10.000 hectare rondom Hoorn kan als een even groot of misschien wel groter probleem worden gezien als een tekort van 10.000 hectare rondom Amsterdam. Om een beeld te geven van hoe omvangrijk het tekort is voor de mensen die in een dergelijk gebied wonen, berekenen we het percentage niet-geacommodeerde vraag. Dit is het tekort in relatie tot de omvang van de vraag.

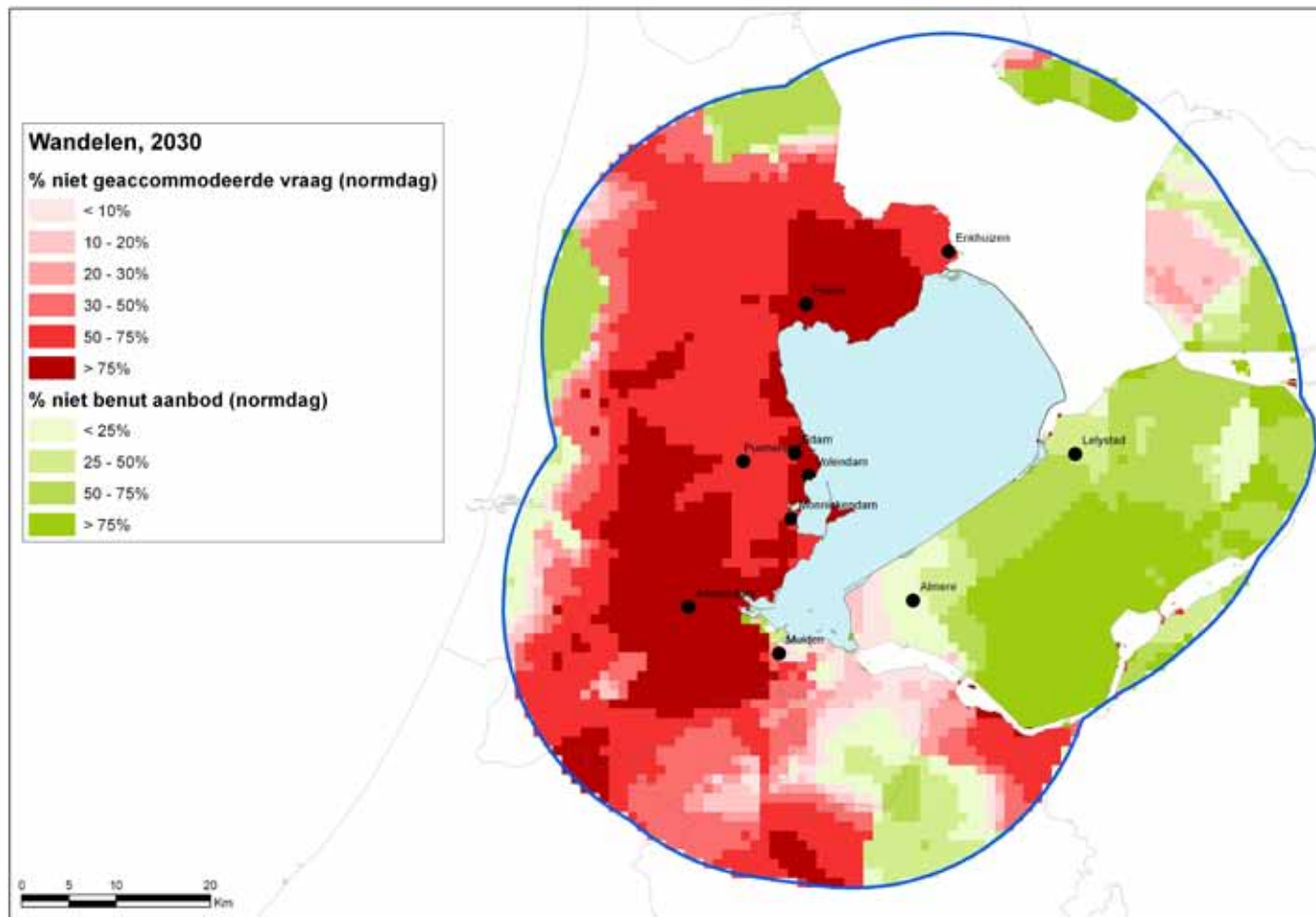

Resultaten

Kaarten 1 tot en met 4 geven de huidige situatie weer voor wandelen en fietsen. Ten (zuid)westen van het Markermeer/IJmeer bestaan grote tekorten, niet alleen rondom Amsterdam, maar in bijna heel Noord-Holland. In Flevoland is meer aanbod

dan vraag, waardoor er geen tekorten bestaan. Over het algemeen zijn de tekorten voor fietsen kleiner dan voor wandelen. Dit wordt veroorzaakt doordat fietsen een minder populaire activiteit is (er is minder vraag naar) en doordat deze activiteit ook verder van huis wordt uitgevoerd.

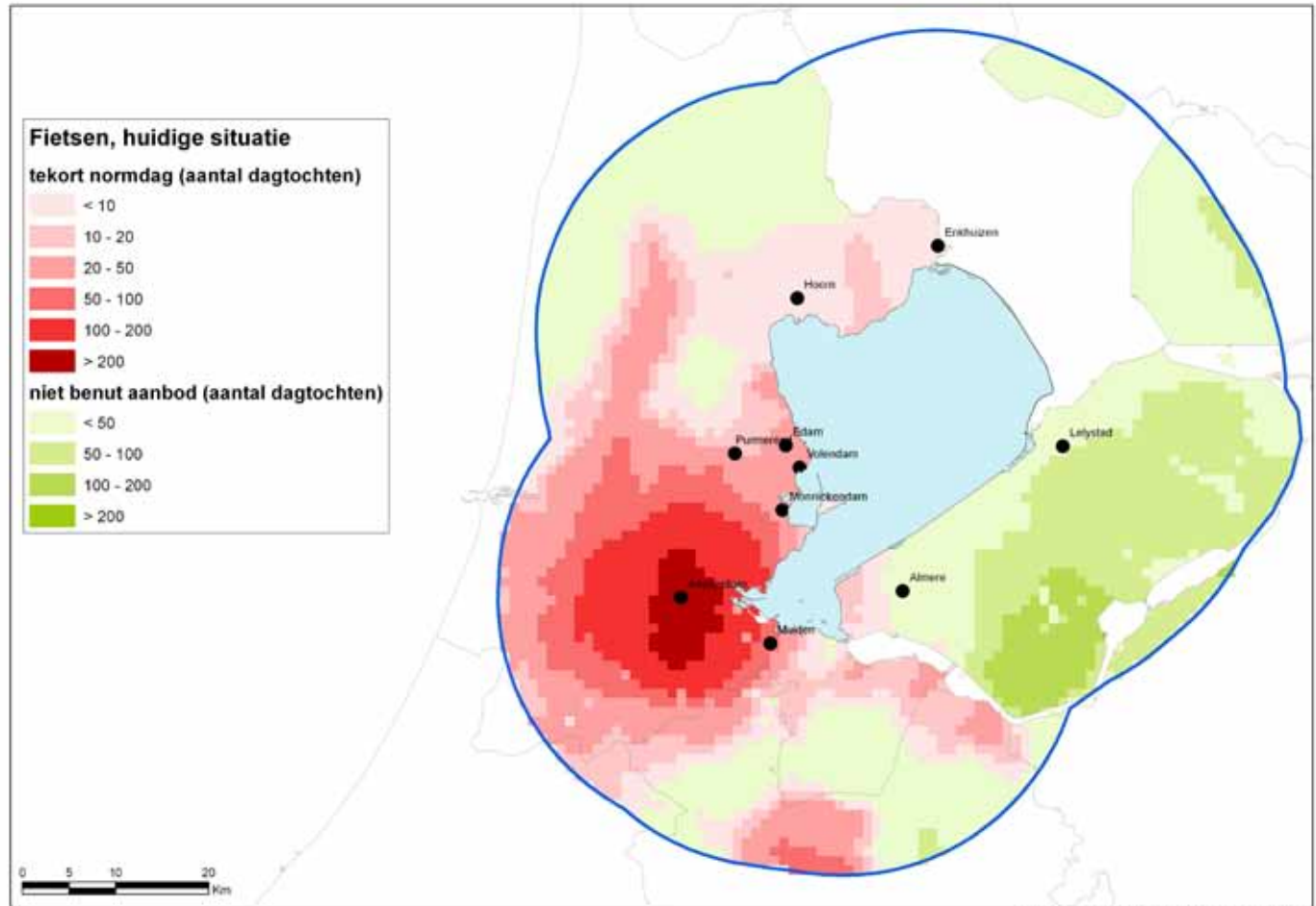

nr. 4 wandelen rel. 2009

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

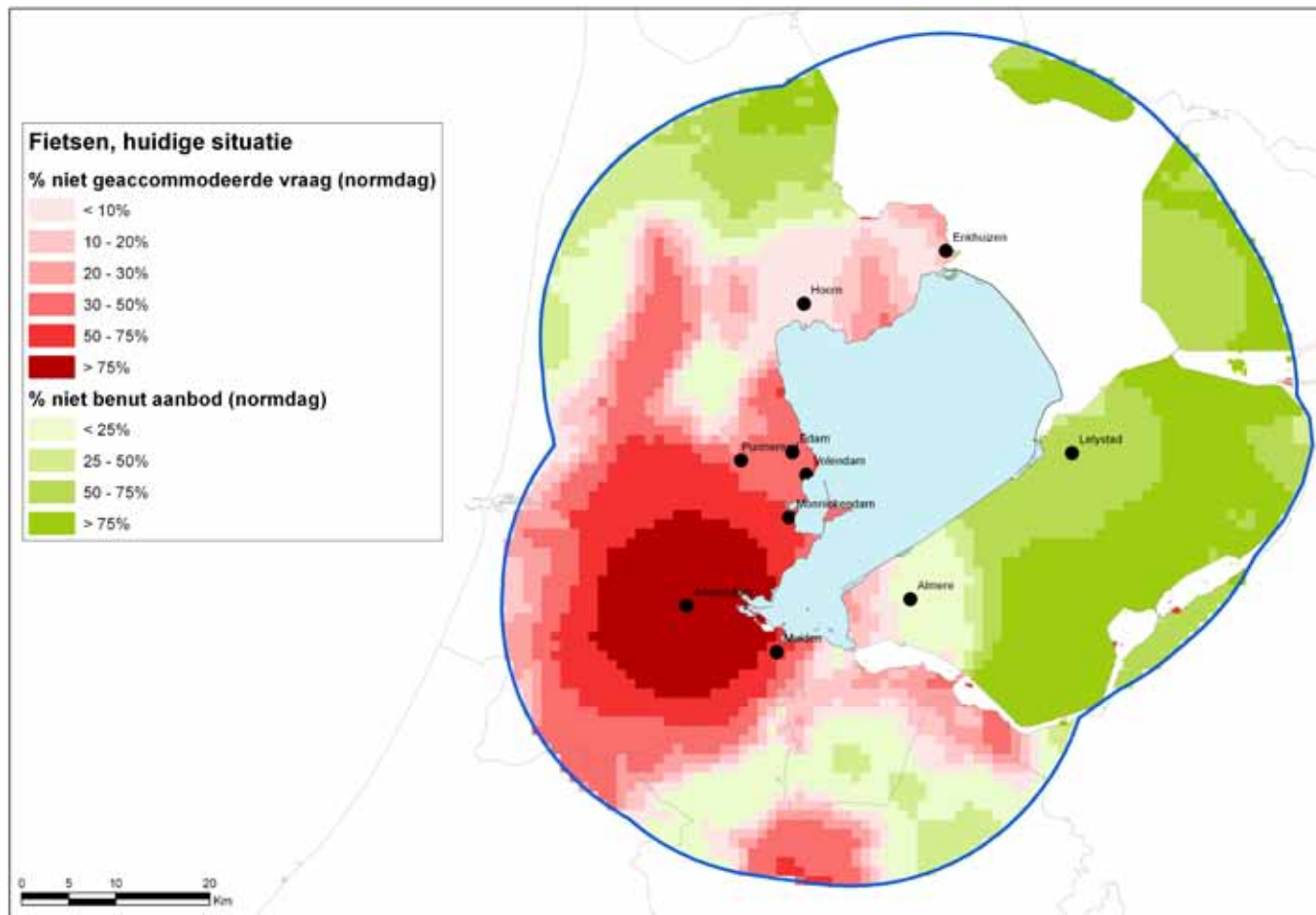
Het totale tekort wandelen in de huidige situatie is:

- Totaal tekort aantal dagtochten wandelen: 258.092

nr. 3 - fietsen absoluut (2008)

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Almere, CBS, Kenniscentrum Recreatie

nr. 4- fietsen relatief (2008)

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

- Totaal tekort aantal dagtochten fietsen: 96.491

Ter illustratie: om het tekort aan dagtochten wandelen op te heffen zou ruim 28.000 ha extensief landbouwgebied (met opvangcapaciteit van 0) moeten worden heringericht naar (recreatie)gebied met opvangcapaciteit van 9 personen per ha.

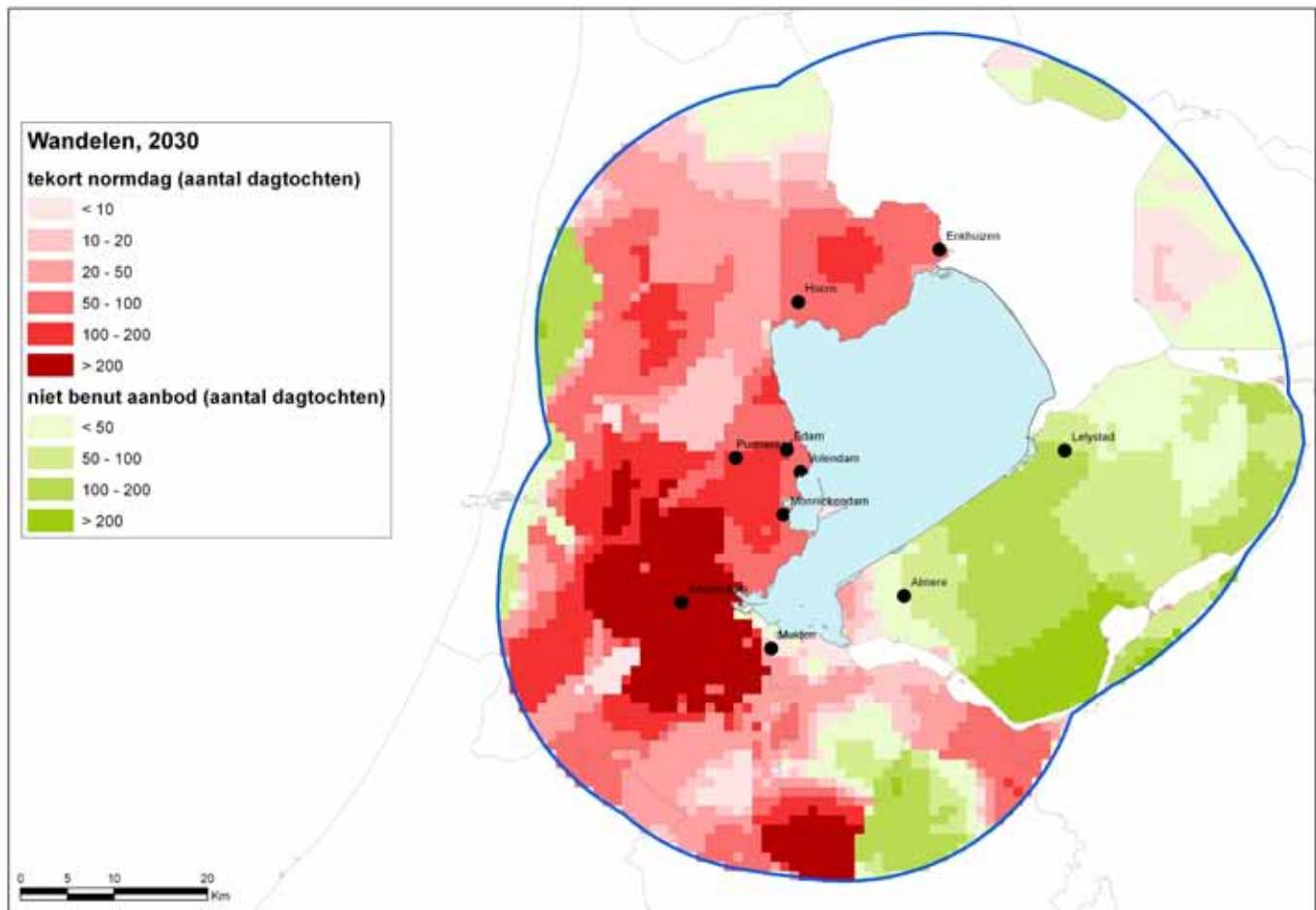
Overwegingen in relatie tot Rijksdoel: opvangcapaciteit 20 personen per hectare

BRAM rekent met een maximale opvangcapaciteit (voor bos) van 9 personen voor wandelen en 3 personen voor fietsen. De vraag kan gesteld worden hoe dit zich verhoudt tot de

opvangcapaciteit van 20 die door het Rijk als doel is gesteld voor intensief ingerichte recreatiegebieden. Hierbij geeft het rijk niet aan om welk type recreant het gaat: die 20 personen mogen wandelaars zijn, maar ook fietsers, zonniers of zwemmers.

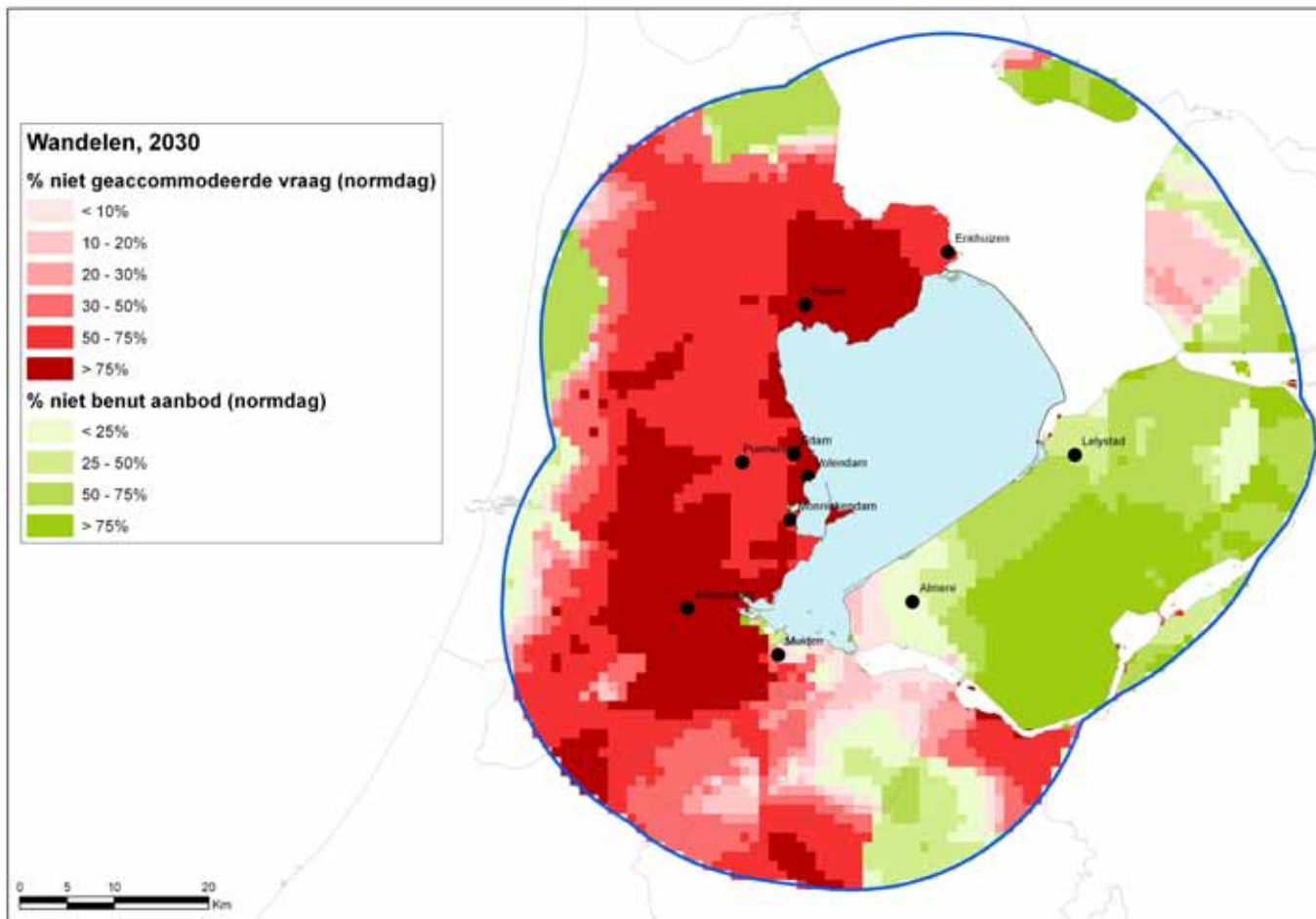
Kaarten 5 tot en met 8 geven de situatie voor 2015.

De totale tekorten voor wandelen en fietsen lopen in 2015 op met ca. 1,5 % tot ruim 261.000 voor wandelen en bijna 98.000 voor fietsen. Het beeld verandert niet wezenlijk ten opzichte van de huidige situatie, maar de situatie verslechterd wel.

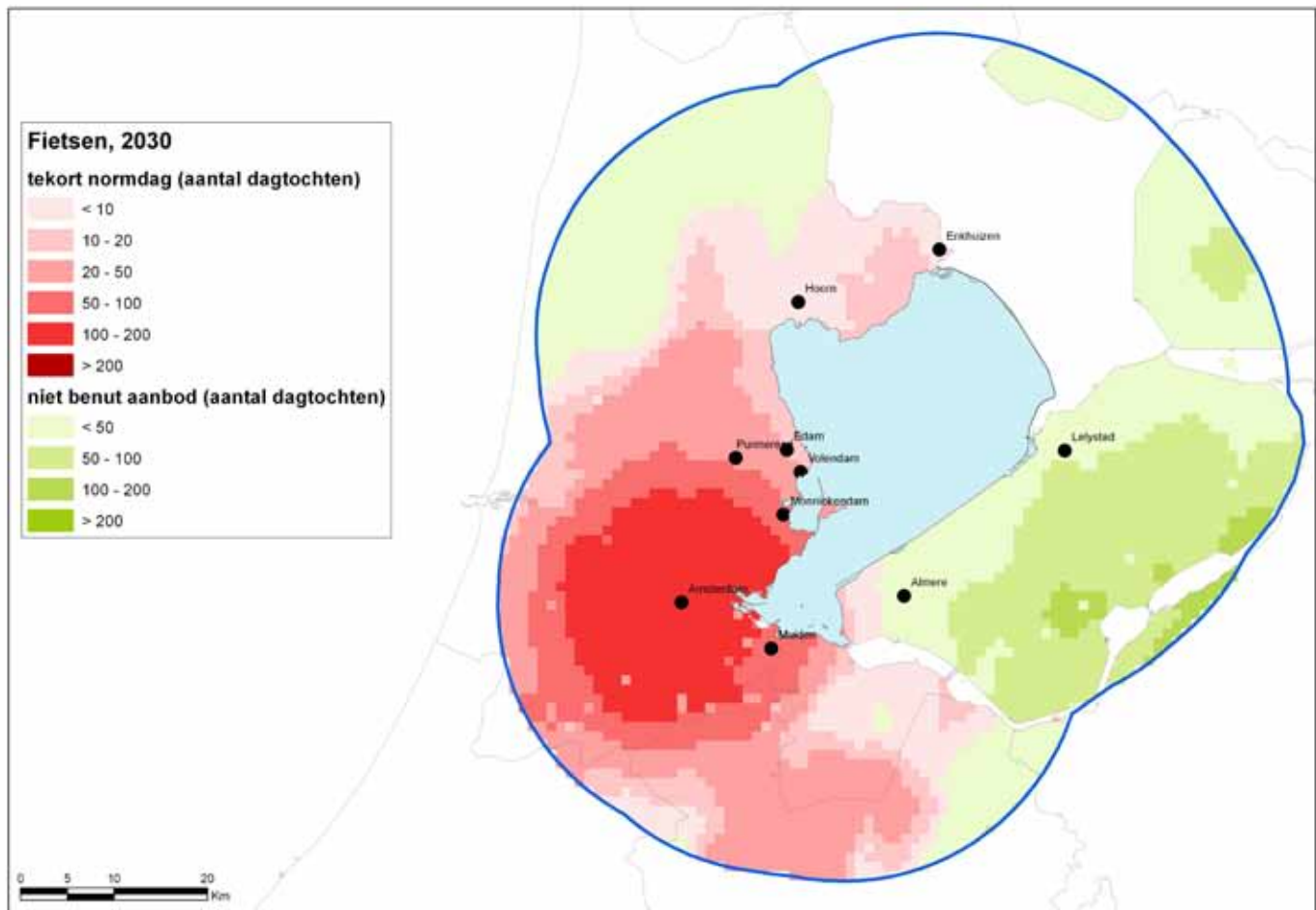
nr. 9- wandelen absoluut 2030.

Kaarten 9 tot en met 12 geven de situatie voor 2030. De totale tekorten voor wandelen en fietsen lopen in 2030 op tot ruim 290.000 voor wandelen en ruim 115.000 voor fietsen. Dit komt overeen met ruim 32.000 ha extra aan te leggen recreatiegebied. Het valt op dat rond Almere nu wel een tekort gaat ontstaan, zowel voor wandelen als voor fietsen.

nr.10 - wandelen relatief 2030

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

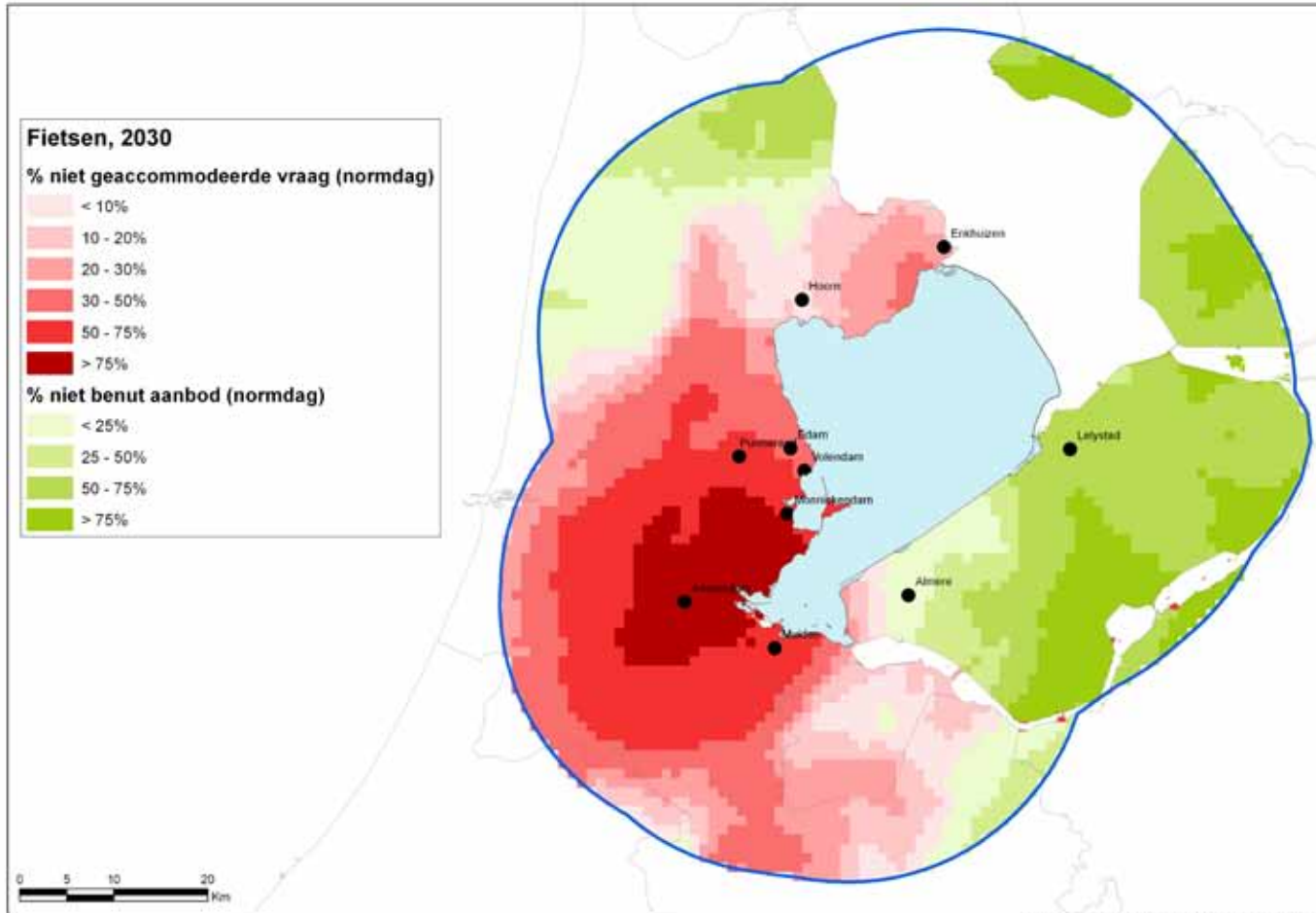

nr.11 - fietsen abs. 2030

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

Bevolkingscijfers

De prognoses die het CBS uitvoert voor de bevolkingsomvang en -samenstelling houden geen rekening met de schaalprong van Almere. De tekorten rondom Almere kunnen in werkelijkheid hoger uitvallen.

Beleving van recreatietekorten

In 2008 heeft het Kenniscentrum Recreatie onderzocht of mensen woonachtig in een gebied met een berekend tekort aan groen ander vrijetijdsgedrag vertonen dan mensen die wonen in een voldoende groene omgeving. De belangrijkste conclusies uit dit onderzoek zijn: Mensen uit gebieden met een groot tekort aan recreatiegroen vertonen een afwijkend recreatiegedrag en een afwijkende waardering. Bij een klein tekort is de afwijking in gedrag beperkt, bij een groot tekort wordt gesteld dat zij hinder ondervinden van het tekort aan groen. Vergeleken met mensen uit gebieden met voldoende recreatiegroen ondernemen bewoners van gebieden met het grootste groentekort minder wandel- en fietstochten. Bovendien waarderen zij de ondernomen activiteiten en de omgeving een stuk minder, mede door het ervaren gebrek aan groen en de drukte van mederecreanten. De studie laat tegelijkertijd ook zien dat mensen uit gebieden met een tekort aan recreatiegroen niet per definitie thuisblijven zodra het gebied 'vol' is. De beleving van de bewoners van gebieden met een tekort is dan ook minder extreem dan de berekende (zeer grote) tekorten doet vermoeden. De presentatie van de tekorten-kaarten vraagt dan ook om nuancering; een goede toelichting en het benadrukken van de verschillen in perceptie tussen stedelingen en 'niet-stedelingen' is van belang en feitelijk noodzakelijk.

3.7.2 Tekorten en kansen toeristisch aanbod

Naast het 'publieke aanbod' is er tevens sprake van recreatief-toeristisch aanbod wat door marktpartijen wordt geleverd. Dit aanbod is divers en van groot belang voor inkomend toerisme (uit binnen- en buitenland). Ook de eigen regio-bevolking kan van dit aanbod profiteren. In algemene zin kan worden geconstateerd dat het aanbod vaarrecreatie in het Markermeer-IJmeer-gebied al in voldoende mate is ontwikkeld met vooral in het IJmeer een tekort aan grote ligplaatsen. Rondom het Markermeer is sprake van een goede tot redelijke ligplaatsbezetting bij een beperkte, maar gestage vraaggroei. In de hotelsector is sprake van een substantiële vraaggroei in de regio Amsterdam. In de overige deelsectoren is sprake van (nog) niet benutte kansen.

Bij deze constatering dient in aanmerking te worden genomen dat – behalve voor de vaarrecreatie – de belevingskwaliteit van water nog nauwelijks wordt benut als vestigingsfactor met meerwaarde. Met name op de thema's oeverrecreatie, kleine watersport, verblijfsrecreatie en leisure kan door watergerelateerde ontwikkelingen nog heel veel worden gewonnen. De belangrijkste tekorten en kansen tot 2030 zijn de volgende:

tekorten - behoeften

- 15.000 hotelbedden regio Amsterdam;
- 3-5.000 ligplaatsen – tekort vooral in IJmeer-zone;
- stranden en gebieden voor oeverrecreatie en kleine watersport;
- legale zones voor 'durfsporten'.

marktkansen

- horeca- en recreatie-aanbod wat aansluit op wandel- en fietsstructuren;
- watergerelateerde verblijfsrecreatie – klein- en grootschalig;
- dagattracties en ander leisure-aanbod.

3.7.3 Wensen en ambities

In navolgende tabel zijn de belangrijkste wensen en ambities weergegeven. Dit betreft o.a. uitkomsten van sleutelgesprekken (zie bijlage 4 voor deelnemers) en van de beleidsinventarisaties. Aanvullend is informatie verkregen via desk research.

ACTOR	BELEID-WENS(EN)-AMBITIE(S)-RELEVANTE THEMA'S (EVT. OOK KNELPUNTEN)
Ministerie van LNV	Natura 2000 domineert de gesprekken over Recreatie en Toerisme; er is te weinig aandacht voor de kansen die Recreatie en Toerisme biedt, ook voor natuur; meer aandacht voor recreatie nabij de stad noodzakelijk; de vraagontwikkeling naar ligplaatsen wordt soms overschat
Ministerie VROM	verwijzing naar staand beleid, bijv. nota ruimte en brief Heemskerk Groeten uit Holland Rijkswaterstaat IJsselmeergebied focus op kerntaken, d.w.z. beheer water en Houtribdijk + veiligheid RWS is in beginsel bereid om werk met werk te maken voor recreatieve doelen
Provincie Flevoland	sturing op werkgelegenheid en economie + grootschalige natuurontwikkeling ontwikkelingsgericht beleid met aandacht en ruimte voor innovatie en ondernemerschap
Provincie Noord-Holland	behoud en uitbreiding recreatiegebieden nabij de steden aandacht voor netwerken voor fietsen, wandelen en varen (riviercruises ed) cultuurhistorie Zuiderzeesteden en Stelling van Amsterdam versterken de Groene Uitweg (As) verder ontwikkelen
Gemeente Enkhuizen	focus op IJsselmeer, bruine vloot en intensiveren '(rivier-)cruise-toerisme discussie over stadvisie 2030 loopt- 3 scenario's waaronder 'bruisende watersportstad'
Gemeente Hoorn	nieuwe jachthaven met 800 ligplaatsen - plan goedgekeurd
Gemeente Edam-Volendam	2 miljoen dagtoeristen per jaar met groeiverwachting seizoensverbreding door realisatie verblijfsaccommodatie Marina Volendam palingvisserij (en klompen) als thema behouden, maar daarnaast ook innoveren en revitaliseren
Waterland en Volendam	doorbraak dijk naar Marken t.b.v. doorgang IJmeer - Gouwee voor vaarrecreanten vergroten ligplaatscapaciteit Gouwee; ook voor bruine vloot en cruisetoeisme Upgrading Hemmeland- mogelijk vestiging hotel Diverse uitbreidingen jachthavens dijken beter benutten voor t&r activiteiten - in samenhang met dijkversterkingsprojecten
Gemeente Waterland	historische polder Waterland koesteren en als parel bewaren padennet voor fietsen en wandelen verbeteren en verdichten Toekomstvisie Haven Marken t.b.v. bruine vloot en chartervaart Dijkdoorgang bij Marken - IJmeer-Gouwee
Gemeente Amsterdam	vooral aansluiten op rijksbeleid en Randstad 2040 urgent -programma; daarnaast eigen actieplan Recreatie en Toerisme (vastgesteld in 2008) groene scheggen (oa. Diemerscheg&Amstelland) versterken en beter toegankelijk maken voor T&R sectorbeleid T&R Amsterdam-Noord met focus op toegankelijkheid Waterland en vergroten areaal stadgroen tbv opvangcapaciteit recreatie in de stad zelf Stelling van Amsterdam doorontwikkelen tot toeristisch-recreatieve zone van betekenis
Gemeente Amsterdam - projectbureau IJburg	KNELPUNT: In planvorming tot nog toe weinig recreatieve voorzieningen en ligplaatsen opgenomen in plan IJburg 2 beperkt aantal watergeoriënteerde openbare recreatieve zones (o.a strand)
Gemeente Diemen	doorbreken barrierewerking A1-A9 e.d. richting IJmeer en Diemerbos Recreatieve benutting Diemerbos, Diemer vijfhoek kan veel beter

ACTOR	BELEID-WENS(EN)-AMBITIE(S)-RELEVANTE THEMA'S (EVT. OOK KNELPUNTEN)
Gemeente Muiden	<p>plan voor buitendijkse Marina-haven met ca. 600 ligplaatsen ambitie voor realisatie hotel(s)bedden verbeteren toegankelijkheid en P-voorzieningen voor toeristen watertaxi Muiden-Pampus uitbouwen tot OV over water nieuw recreatiegebied Bloemendalerpolder (in combinatie met nieuwe woonwijk)</p>
Gemeente Almere	<p>zoektocht naar kansen; jachthavens, hotelaccommodatie en leisure waterfront Almere - kansrijke locatie, o.a. voor leisure, hotels, oeverrecreatie, vaarrecreatie enz.)</p>
Gemeente Lelystad	<p>waterfront in ontwikkeling nieuw regattacentrum ten zuiden-westen van Lelystad (water en verblijfsrecreatie) uitbreiding leisueraanbod bij Bataviastad</p>
Gemeente Koggenland	<p>(van site) wil groene karakter behouden - focus r&t op wandelen, fietsen, kleinschalige voorz.</p>
Gemeente Zeevang	<p>(van site) wil groene karakter behouden - focus r&t op wandelen, fietsen, kleinschalige voorz.</p>
Gemeente Drechterland	<p>(van site) wil groene karakter behouden - focus r&t op wandelen, fietsen, kleinschalige voorz.</p>
Gemeente Stedebroec	<p>(van site) wil groene karakter behouden - focus r&t op wandelen, fietsen, kleinschalige voorz.</p>
Flevo-landschap	<p>weinig raakvlakken met Markermeer-IJmeer focus op publieksfuncties eigen terreinen; o.a. via bez.centrum Lepelaarsplassen</p>
Natuurmonumenten	<p>belang in regio beperkt tot voorpolder bij Durgerdam en nabijgelegen Naardermeer Markermeer-IJmeer is N2000-genied en dat is een belangrijk uitgangspunt voor ontwikkelingen</p>
Staatsbosbeheer	<p>focus op opvang recreatiebehoefte uit regio en recreatief medegebruik focus op natuurgerichte en extensieve vormen van recreatie betrokken bij diverse plannen voor realisatie en/of uitbreiding recreatie-natuur-gebieden en overname beheer van aantal gebieden van Recreatie Noord-Holland Voortrekkersrol bij realisatie van Natuurboulevard IJmeer, en ontwikkeling Baai van Ballast tot beleefbare natuur</p>
Recreatie Noord-Holland (namens div. recreatieschappen)	<p>focus op revitalisering en uitbreiding (aantal) recreatiegebieden en verbeteren toegankelijkheid terugdringen kosten en/of verhogen opbrengsten recreatiegebieden</p>
Recron	<p>aandacht voor N2000 als mogelijke bedreiging algemeen: minder regeldruk</p>
KHN	<p>meer ondernemerschap toestaan in en om gebied - is kans aandacht voor hotelbedden in regio (vraaggroei A'dam > 12-15.000 bedden tot 2030)</p>
HISWA Stichting Waterrecreatie Kon. Ned. Watersportverbond	<p>open houden centraal watergebied voor grote watersport; dus ook geen brug OV-SAAL tegengaan plantengroei (oa bij Hoorn en in Gouwzee) Zorg over bezuinigingen RWS op baggerprogramma terugdringen regeldruk (mn N2000 e.d.); kritisch over rapport Waardenburg inzake effecten vaarrecreatie op kwetsbare soorten</p>

ACTOR	BELEID-WENS(EN)-AMBITIE(S)-RELEVANTE THEMA'S (EVT. OOK KNELPUNTEN)
BBZ (bruine vloot)	meer en gevarieerdere vaarbestemmingen gewenst; ankerboeien, passantenhavens, natuurligplaatsen enz
VBIJ	zoeken naar evenwicht tussen diverse belangen; focus op behoud, cultuurhistorie en natuurwaarden openhouden watergebied
ANWB	Meer ruimte voor recreatie in en om de stad, oeverrecreatie, kleine watersport en benutting cultuurhistorisch erfgoed
Sportvisserijbond	beroepsvisserij vist water leeg; belang sportvisserij wordt onvoldoende erkend oever- en water-toegankelijkheid voor sportvissers verbeteren
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	focus op kerntaken - dijkversterking en waterbeheer
Waternet	focus op kerntaken - dijkversterking en waterbeheer beperkte aandacht voor recreatie en dan met name fietsen,wandelen, bankjes op en om dijken
Waterschap Zuiderzeeland	focus op kerntaken - dijkversterking en waterbeheer aandacht voor kansen om waterkwaliteit te verbeteren en daarmee ontwikk.ruimte te creëren redelijk veel aandacht voor recreatie en dan met name fietsen,wandelen, bankjes op en om dijken
KvK Gooi, Eem en Flevoland KvK Noord-west Noord-Holland	water is 'nat kapitaal' en dient (ook) als economisch belang te worden beschouwd water ook benutten voor transport, werken en wonen N-Hollandse kust niet op slot voor ontwikkelingen
marktpartijen	waarom zoveel weerstand tegen plan voor Marina Uitdam Belangengroeperingen (zoals Kwade Zwaan) krijgen te veel aandacht en hebben geen oog voor ondernemersbelang zorg over blauwalg en waterplanten zorg over vraagontwikkeling ligplaatsen ; wordt deze niet overschat zorg over schaa sprong Almere en beperking vaarmogelijkheden daardoor (oa. OV-Saal)

3.8 Uitkomsten werkconferentie

Tijdens de in november 2008 gehouden werkconferentie heeft een groot aantal actoren actief meegewerkt aan het genereren van input voor het ontwikkelingsbeeld R&T Markermeer-IJmeer; zie bijlage 4 van de deelnemers.

In het eerste deel van de werkconferentie hebben de deelnemers in subgroepen gebrainstormd over de kansen per marktthema en naar motiefgroep. Vervolgens zijn de meest kansrijke en/of interessante ideeën per deelgebied op kaart gezet.

In de verschillende scenario's voor het toekomstige ontwikkelingsbeeld zijn de uitkomsten van de werkconferentie verwerkt in de verschillende lagen van het ontwikkelingsbeeld. In navolgende tabel zijn een aantal ideeën weergegeven, die door meerdere partijen zijn genoemd en redelijkerwijs realiseerbaar zijn/liken.

MARKTTHEMA	UITKOMSTEN BRAINSTORMING TOEPASBAARHEID PER DEELGEBIED (EERSTE AANZET)	
ALGEMENE ASPECTEN	<ul style="list-style-type: none"> - Meer aandacht voor allochtonen als doelgroep - Uitbreiding en differentiatie verblijfsrecreatief aanbod - Kansen voor wellness-aanbod en sportieve recreatie - Regierol en afstemming noodzakelijk - Barrièrewerking snelwegen en waterverbindingen - Openheid water behouden - Marktthema Cultuurhistorie uitbouwen - Marktthema natuur-gerichte recreatie uitbouwen 	
Vaarrecreatie	<ul style="list-style-type: none"> - Open ruimte water behouden - Geen brug OV-Saal - Meer en gevarieerdere vaardoelen, zoals ankerboeien, eilandjes, natuurgelegen steigers. - Aanbod ligplaatsen zoneren en groeitempo matigen 	Nieuwe vaardoelen : Oostvaardersdijk, Blocq van Kuffeler, Almere Pampus, Wijdenes, Warder en andere kleine dorpen N-Hollandse kust, Houtribdijk, oermoeras en vooroevers, eilanden IJmeer en Hoornsche Hop,
Bruine vloot en chartervaart	Infrastructuur en voorzieningenniveau verbeteren Amsterdam, Lelystad, Enkhuizen Gouwzeegebied	
Kleine watersport	<ul style="list-style-type: none"> - Oever-, dijk- en watertoeankelijkheid verbeteren - Meer voorzieningen zoals steigers, trailerhellingen, stallingsmogelijkheden, visstoepen enz. - Zones durfsporten, bijv water- en jetskiën 	<ul style="list-style-type: none"> - IJmeer-zuidzijde voorzien van luwtezone voor kleine watersport - Kleine plaatsen en recreatiegebieden N-Holland benutten voor kl.watersport - Kinselmeer herontwikkelen voor kl.watersport - Aanzet Houtribdijk, Blocq van Kuffeler en Almere Pampus kansrijke locatie
Oeverrecreatie (wandelen fietsen e.d.)	<ul style="list-style-type: none"> - Meer stranden!! - Verdichten padennetwerken - Overstappunten realiseren - ook land-water - Meer en gevarieerdere bestemmingen - Upgrading recreatiegebieden - Openbaarvervoer over water 	<ul style="list-style-type: none"> - IJmeer-natuurboulevard omvormen tot recreatieboulevard en Baai van Ballast voor intensievere recreatie aan en op water. - Opvangcapaciteit Waterland, Kinselmeer, Zeevang-polder e.d. vergroten
Recreatie in en om de stad	<ul style="list-style-type: none"> - Ommetjes en bestemmingen in en nabij de stad - Zitjes, picknick- en BBQ-plaatsen, strand - Voorzieningen voor allochtonen 	Kansrijke locaties: Waterland, Baai van Ballast, Zuidkust Flevoland, Diemerscheg, IJ-noordoever, Muiderstrand en omgeving, Blocq van Kuffeler, aanzet Houtribdijk bij Lelystad, Trintelhaven
Verblijfsrecreatie	<ul style="list-style-type: none"> - Vakantieparken voor specifieke doelgroepen, bijvoorbeeld nieuwe Nederlanders - Hammam-hotel - Hotels / B&B aan en in het water - Resortontwikkeling a la Brouwersdam - Eco-verblijfsaccommodaties 	<ul style="list-style-type: none"> - In en nabij steden N-Holland en Flevoland - In en nabij kleine kernen N-Hollandse kust - Houtribdijk, Blocq van Kuffeler, Muiderberg, Marina Muiden (in ontw.), Baai van Ballast, Diemerbos enz - Houtribdijk, Lelystad, Almere
Leisure	<ul style="list-style-type: none"> - Wellness, sport en spel - Boulevard met hoogwaardig leisure-aanbod - Kunst en cultuur - voorzieningen en events - (Groot-)schalige (dag-)attracties 	<ul style="list-style-type: none"> - Amsterdam - Almere - Lelystad - Overige steden

3.9 Uitkomsten gebruikersonderzoek ANWB

In opdracht van de ANWB is er een gebruikersonderzoek gehouden onder inwoners rondom Markermeer-IJmeer, respectievelijk onder gebruikers van het recreatieve aanbod. Ook zijn de uitkomsten van een bezoekersenquête van Recreatie Noord-Holland meegenomen in de analyse. Hieruit blijkt o.a. het volgende:

- Markermeer-IJmeer is relatief onbekend en onbemind; de helft van de steekproef vindt het Markermeer-IJmeer gebied niet aantrekkelijk. De reden daarvoor is dat men de afstand te groot vindt, maar ook omdat het aanbod er niet voldoende uitspringt (onbekend maakt onbemind). Het is aannemelijk dat andere gebieden, bijvoorbeeld de Noordzeekust, aantrekkelijker worden gevonden.
- De ruimtelijke kwaliteit, ruimte, natuur, landschap en de rust worden door bezoekers hoog gewaardeerd en is voor de huidige bezoekers het belangrijkste bezoekmotief.
- De belangrijkste bezoekgroep van de groene en blauwe ruimte is relatief hoog opgeleid en is redelijk tevreden over de mogelijkheden voor wandelen en fietsen. Lager opgeleiden en allochtonen van niet westerse afkomst maken relatief minder gebruik van de recreatieve mogelijkheden van het gebied.
- De verblijfstijd in recreatiegebieden is kort, d.w.z. 1-2 uur; vooral voor een korte wandeling of fietstochtje.
- Recreatiegebieden worden vooral benut voor wandelen, fietsen, sporten, picknicken e.d.. Een minderheid van 25-35% van de bezoekers wil ook (af en toe) graag zwemmen en zonnen; aannemelijk is dat dit aandeel toeneemt als er meer stranden worden gerealiseerd.
- De bezoeker heeft behoefte aan meer en betere basisvoorzieningen en een gevarieerder en omvangrijker aanbod aan bestemmingen, zoals horeca, speelruimte, picknick en BBQ-plaatsen, agro-toeristisch aanbod e.d.
- Gebieden met meer (of hoogwaardiger) voorzieningen worden hoger gewaardeerd dan gebieden met minder (of laagwaardiger) voorzieningen en de verblijfstijd neemt toe.

- Watersporters zijn over de hele linie behoorlijk tevreden over de mogelijkheden en de voorzieningen. Men vindt de natuurlijke kwaliteit van het gebied belangrijk. Ca. 40% van de watersporters ervaart (over-)last van motor-, en/of speedboten en/of de bruine vloot; dit is een tamelijk subjectief gegeven en heeft alles te maken met perceptie en verwachtingen of persoonlijke voorkeuren.
- Voor dagrecreanten (inwoners) is nabijheid (vanuit thuis) en de bereikbaarheid van doorslaggevend belang om wel of niet een gebied te bezoeken.
- Naarmate de kwaliteit groeit en het aanbod toeneemt, neemt de bereidheid om langer te reizen naar het recreatiegebied toe.

Aandachtspunt:

Nader onderzoek naar recreatiegedrag van vooral niet-westerse allochtonen is gewenst. Vaak wordt gesteld dat de verschillen in recreatiegedrag niet heel groot zijn. Het stereotype beeld is dat deze groep vooral wil BBQ-en, dat de auto dichtbij moet kunnen en dat men met grote groepen tegelijk parken en recreatiegebieden langdurig bevolken. Dat beeld is stigmatiserend en te beperkt; dit onderwerp verdient meer aandacht.

bijlage 5: samenvatting gebruikersonderzoek ANWB dd. 2008

3.10 SWOT

Voorgaande bevindingen zijn hierna samengevat in een aantal SWOT-tabellen. In de eerste tabel zijn uitsluitend algemene kansen en bedreigingen genoemd die een relatie hebben met recreatie en toerisme.

De sterktes en zwaktes zijn in de volgende tabellen naar specifiek marktthema nader in beeld gebracht.

ALGEMENE (MARKT)ASPECTEN

KANS

- politieke aandacht voor het gebied in relatie tot schaa sprong Almere en OB Noordvleugel 2040
- toekomstig veerkrachtig ecologisch systeem
- klimaatverandering - temperatuurstijging - seizoenverlenging
- inkomend toerisme groeit, in 2020 14 miljoen toeristen; Azië, Rusland en Latijns Amerika als opkomende markten
- toenemende belangstelling voor cultuurhistorie
- vraagontwikkeling hotels en vaarrecreatie
- Olympische Spelen 2028

BEDREIGING

- bestuurlijke drukte met als risico versnippering (en overlap) beleids- en visie-ontwikkeling, ook op thema recreatie
- minimale aandacht (en middelen) bij Waterschappen en RWS voor recreatiemogelijkheden op dijken en oevers
- globalisering en internationale concurrentie
- kredietcrisis en gevolgen voor consumentenvertrouwen, of is dat toch ook een kans??, bijv. voor binnenlands toerisme
- soms defensieve of te sectorale houding van belanghebbenden in het gebied

SWOT - VAARRECREATIE - GROOT

STERK

- private en gemeentelijk jachthavens
- sfeer Noord-Hollandse kusthavens
- vaarmogelijkheden
- bruine vloot
- Lelystad - waterfront
- verbindingen naar andere vaargebieden

ZWAK

- voorzieningenniveau verenigingshavens voor passanten
- variatie aan kleinschalige vaarbestemmingen - passantensteigers
- faciliteiten bruine vloot

KANS

- vraagontwikkeling
- ruimte op en om Markermeer
- kleine kustdorpen Noord-Holland
- locatie Blocq van Kuffeler

BEDREIGING

- aantasting - groot - open water
- waterplanten
- seizoensgebonden peil
- onzekerheid over economie
- onzekerheid over effecten Natura2000 (beperkingen) voor aanbodsontwikkeling

SWOT - KLEINE WATERSPORT - breed spectrum

STERK

- mogelijkheden Gouwee; zone waterskiën
- mogelijkheden kustzone Muiden-Almere ; zone jetskiën
- kanomogelijkheden Noord-Holland

ZWAK

- oever-voorzieningen zoals parkeerplaatsen, stalling, trailerhellingen, etc.
- toegankelijkheid van wal naar water
- (oever-) voorzieningen voor sportvissen

KANS

- Diemerscheg-IJburg2 - zuidoever IJmeer - verbinding naar Gooimeer
- locaties Baai van Ballast, Pampushaven, Blocq van Kuffeler, Lelystad-aanzet Houtribdijk,
- binnendijks Kinselmeer, recreatiewater Almere, recreatiegebied Bloemenwaardpolder (i.o.)

BEDREIGING

- gebrek aan beschutting - ruw water
- (angst voor) verstoring, bijv. door snelle boten en lawaai
- teruglopende visstand (beroepsvisserij?) en biodiversiteit
- vertroebeling water en terugloop waterkwaliteit
- verstedelijking en barrièrewerking rijkswegen, spoorwegen, kanalen, dijken enz.

SWOT - OEVERRECREATIE

STERK

- mogelijkheden voor (sportief) wandelen
- mogelijkheden voor recreatief fietsen
- zone Muiderzand e.o. (Almere-Muiden)
- Lepelaarsplassen en Oostvaardersplassen

ZWAK

- mogelijkheden voor korte wandelingetjes (ommetjes) in het groen in en bij de grote steden
- basisvoorzieningen en bestemmingen voor wandelaars en fietsers
- aantal stranden of oeverzones voor intensieve recreatie
- bereikbaarheid diverse recreatiegebieden en oevers
- periferie Amsterdam-Oost en Diemen
- toegankelijkheid en beleefbaarheid van Oostvaardersplassen
- basisvoorzieningen en bestemmingen zoals TOP's (toeristische overstappunten), horeca, picknickplaatsen, speelplekken enz.

KANS

- dijken, oevers en water als recreatieve drager
- locaties Baai van Ballast, Pampushaven, Blocq van Kuffeler, Lelystad-aanzet Houtribdijk
- binnendijks Kinselmeer, recreatiewater Almere
- recreatiegebied Bloemenwaardpolder (i.o.)
- recreatienatuur Oostvaarderswold

BEDREIGING

- autoverkeer in gebieden als Waterland en polder Zeevang in samenhang met smalle wegen en recreatief verkeer
- angst voor verstoring en/of aantasting natuur- en cultuurhistorische waarden
- verstedelijking en barrièrewerking rijkswegen, spoorwegen, kanalen, dijken enz

SWOT - VERBLIJFSRECREATIE EN LEISURE

STERK

- leisure*-aanbod Amsterdam, Lelystad
- oer-hollands aanbod Volendam-Marken e.o. en de marktpositie voor inkomend toerisme
- vm. Zuiderzeesteden als dagje-uit en funshop-bestemming
- Marina Volendam en plan Resort Uitdam
- kleinschalig hotelaanbod vm. Zuiderzeesteden

KANS

- hotelbeddentekort regio Amsterdam
- ruimtelijke mogelijkheden Flevoland en Almere en Lelystad
- water als primaire vestigingsfactor voor A1 locaties
- stadscamping Zeeburg - Amsterdam

* nb: leisure is een containerbegrip voor een grote variatie aan toeristisch recreatief aanbod, zoals musea, galleries, wellnessfaciliteiten, eventing-bedrijven, dagattracties, bioscopen, theaters, winkel en horeca-aanbod enz.

ZWAK

- variatie, kwaliteit en omvang verblijfsrecreatief aanbod, m.n. toer-kampeerplaatsen, recreatiewoningen, watergeoriënteerde hotels, groepsaccommodaties, wellnessmogelijkheden enz.
- diverse kleinschalige kampeerbedrijven Noord-Hollandse kust met vooral verouderd stacaravanbestand en verrommeling

BEDREIGING

- vraagontwikkeling binnenlands verblijfstoerisme in het bijzonder
- terughoudendheid investeerders en banken in relatie tot onzekere economische situatie
- ruimtelijke mogelijkheden en grondprijsniveau
- verharding opstelling lokale belangenorganisaties t.o.v. initiatieven
- verkokering en/of verharding standpunten vanuit specifiek belangen
- het aantal thema's met groot belang voor dit gebied, met als risico verminderde focus en diepgang

3.11 Opbouw scenario's

In vervolg op de inventarisatie en de werkconferentie is uitgedacht hoe kan worden gekomen tot onderscheidende scenario's voor het ontwikkelingsbeeld Recreatie & Toerisme. Daarbij zijn er diverse keuzemogelijkheden, zoals

- benadering vanuit marktthema's, gebruikersoptiek, doelgroepen etc.;
- benadering vanuit ruimtelijke optiek en zoneringmodellen;
- benadering vanuit effecten ten opzichte van andere relevante thema's in het gebied;
- benadering vanuit de sociaal-maatschappelijke koers;
- benadering vanuit economisch perspectief.

In de analyse is daaromtrent het volgende geconstateerd:

- Het Markermeer-IJmeer gebied is groot en divers en er kan geen eenduidige identiteit worden gedefinieerd;

er is sprake van meerdere deelgebieden met een eigen ruimtelijke karakteristiek, kwaliteit en identiteit.

- Het Markermeer-IJmeer gebied is relevant voor een groot aantal marktthema's.
- Het Markermeer-IJmeer gebied is van belang voor (vrijwel) alle doelgroepen.

Conclusies

1. in elk scenario dienen meerdere marktthema's aan bod komen;
2. per deelgebied kan de uitwerking worden gedifferentieerd.

Derhalve kan worden gesteld dat een visionair ontwikkelingsbeeld, wat focust op slechts een of twee thema's (zoals in het Randstad 2040 perspectief, bijv. het pretlandschap), geen recht doet aan de vraagstelling vanuit het kabinet en ook onvoldoende aan de (markt-)behoeften.

Hoorn e.o.

- _TOP locatie
- _autonome ontwikkeling
- _ligplaatsen
- _kwaliteitsimpuls **Oranjepark** (allure!)
- _De Hulk economiseren
- _strand

Kust Hoornsche Hop - West Friesland

- _revitaliseren **Warder, Schardam, Wijdenes**
- _kleinschalige vaarbestemmingen
- _bed & breakfast
- _vissport

Edam - Volendam - Marken - Munnickendam

- _versterking inkomend toerisme
- _dagrecreatie
- _hotelbedden
- _focus op water (charters/rondivaarten)
- _Gouwzee_luwtezone voor kleine watersport
- _Hemmeland_revitaliseren/economiseren

Noord Hollandse kust

- _dijkversterkingsprojecten
- _visstoepen, trailerhellingen
- _picknickplaatsen, wandelpaden
- _passantenligplaatsen

Waterland

- _vooral randen beter benutten/intensiveren
- _recreatieve voorzieningen
- _uitloopgebied _auto's weren (zoning), parkeren aan randen
- _Kinselmeer _dagrecreatie, kleine watersport, verblijfsrecreatie, horeca

Durgerdam - uitdam

- _kleinschalige horeca, kunst, bijzondere winkeltjes

Amsterdam

- _benutten groene scheggen
- _pluktuinen en bbq-plekken voor medelander
- _meer hotelbedden
- _recreatie in en om de stad
- _Het U - Schellinkwoude overrecreatie noordzijde
- _uitloop Noordrand en Amstelland
- _verbinding Diemerzeedijk
- _Iburg2 _boulevards, strand, jachthaven, overnachtingen

IJmeer

- _NOORD open
- _MIDDEN groen
- _ZUID eilanden
- _gemengde kleine watersport
- _overrecreatie

Muiders Kust

- Baai van Ballast**
- _overrecreatie, kleine watersport
- _vaarbestemming, recreatieve voorzieningen

- _Muiden
- _hotel, ligplaatsen
- _watertaxi IJmeer

Verbinding Gooimeer

- _intensieve zone
- _mediterraan, strand, leisure, horeca
- _kleine watersport

Almere - Pampus

- _stadsrecreatie
- _waterfront, wonen aan water,
- _boulevard, leisure, strand aan
- _havens, snelle motorvaart

Enkhuizen

- _waterfront
- _leisure, chartervaart, dagrecreatie
- _kleine watersport, oeverrecreatie, horeca

Markermeer

- _nieuwe vaarbestemmingen
- _zeilen, watersport
- _ankerboeien

Ielystad

- _Waterfront**
- _vaarbestemming, chartervaart,
- _dagrecreatie, leisure
- _Batavia-stad
- _Houtribdijk-aanzet**
- _kleine watersport, oeverrecreatie,
- _strand, vissen, horeca
- _Zuidzijde**
- _watersport, link met Oostvaardersplassen
- _regatta centrum

Oostvaardersdijk

- _unieke dijkbeleving, natuurleidend thema
- _zicht op water, zicht op natuur, verbindingen
- _picknickplaatsen, visstoeppen, lusje natuur
- _dijk aankleden / stofferen
- _vooroevers, vaarbestemming

Bloq van Kufferder

- _bestemming varen, verbinding poldervaarten
- _vissen, trailerhelling
- _natuur-info centrum
- _surfen, camperplaatsen
- _horeca, hotel

zuidwest zijde

hunkerend naar meer v Roven dit 1.

4 SCENARIO'S EN AFWEGING

- 4.1 *Inleiding*
- 4.2 *Totstandkoming scenario's*
 - 4.2.1 *Varianten*
 - 4.2.2 *Bouwdozen - knooppunten en schakels*
 - 4.2.3 *Deelgebieden*
 - 4.2.4 *Focus & marktthema's*
- 4.3 *Uitwerking scenario 1 - Land-rand-oever*
 - 4.3.1 *Ambitie en profiel 2030 - Algemeen*
 - 4.3.2 *Schets scenario 1 - Variant A - Situatie 2030*
 - 4.3.3 *Schets scenario 1 - Variant B - Situatie 2030*
 - 4.3.4 *Uitwerking en maatregelen scenario 1*
- 4.4 *Scenario 2 - Water(P)leisure*
 - 4.4.1 *Ambitie en profiel*
 - 4.4.2 *Schets scenario 2 - Variant A - Situatie 2030*
 - 4.4.3 *Schets scenario 2 - Variant B - Situatie 2030*
 - 4.4.4 *Uitwerking en maatregelen scenario 2*
- 4.5 *Afweging*

van zichzelf anderhan

4.1 Inleiding

Op basis van de inventarisatie en de bouwstenen zijn diverse ruimtelijke en conceptuele oplossingsrichtingen verkend om te komen tot onderscheidende scenario's. Uitgangspunt daarbij is dat de bevindingen inzake tekorten, marktwensen en ambities serieus worden opgepakt binnen het TMIJ-traject. De marktomstandigheden, het bestaande landschap (rood-groen en blauw) en de bestaande en gewenste functies vormen de basis voor de visie en een sectoraal ontwikkelingsbeeld in twee verschillende scenario's met per scenario twee varianten. De scenario's kunnen worden gezien als hoekpunten van het speelveld. Op basis van een dialoog met het veld en toepassing van een multicriteria-analyse, is er vervolgens een voorkeurs-alternatief opgesteld, waarbij per deelgebied de accenten verschillen. Dit geeft richting aan het ontwikkelingsbeeld R&T in deze sterk groeiende regio. Bij de weging is nadrukkelijk ook getoetst op de hoofdkoers 'ecologie' en de andere peilers in het ontwikkelingsperspectief Markermeer-IJmeer. Door deze benadering komen spanningen tussen de verschillende functies in het gebied duidelijk naar voren. Middels een afwegingsmatrix wordt deze spanningen nader geëvalueerd.

4.2 Totstandkoming scenario's

Elk scenario legt andere thematische en/of ruimtelijke accenten bij de verdere ontwikkeling van het gebied met name op het thema recreatie en toerisme. Modelmatig is er sprake van een benadering op basis van knooppunten en schakels. Met het oog op de nog te maken keuzes en de afwegingen daarover worden per scenario ook nog varianten aangegeven. Er is gekozen voor een mix van ruimtelijke identiteit en marktthema's. Dit mondt uit in de volgende twee hoofdsenario's:

Scenario 1 land-rand-oever

In dit scenario wordt ingezet op het opvangen van de (markt-)behoeften recreatie en toerisme op land en aan de oevers, waarbij de meerwaarde van het water nadrukkelijk wordt benut.

Scenario 2 water

In dit scenario is er sprake van (intensieve) benutting van het water zelf als vestigings- en ontwikkelingslocatie voor recreatief en toeristisch aanbod.

4.2.1 Varianten

Elk scenario wordt uitwerkt in de volgende twee subvarianten:

A. Focus op thuismarkt

In deze variant ligt de focus op de recreatiebehoefte(n) van de (eigen) inwoners. Wat betreft (inkomend) toerisme wordt uitgegaan van marktsturing en autonome ontwikkeling.

B. Medefocus op inkomend toerisme

In deze variant is er nadrukkelijk ook extra aandacht voor de realisatie van nieuw (aanvullend) toeristisch-recreatief aanbod. Daarbij is het uitgangspunt dat marktpartijen mede bijdragen aan het opvangen van de recreatiebehoefte van de regionale bevolking.

4.2.2 Bouwdozen - knooppunten en schakels

De verschillende marktthema's en/of producten (kunnen) zijn doorontwikkeld in bouwdozen. Deze bouwdozen kunnen naar behoefte worden uitgepakt om de knooppunten en schakels concreet in te vullen. Elke bouwdoos bevat suggesties voor concrete voorzieningen, diensten en producten, welke naar behoefte (locatie en marktvrage) kunnen worden omgezet in concrete inrichtingsconcepten. In de bouwdozen is ook ruimte voor innovatieve product-markt-combinaties en in de bouwdozen zijn diverse suggesties uit de werkconferenties opgenomen.

4.2.3 Deelgebieden

De uitwerking van de scenario's (en varianten) varieert per deelgebied. Dit ligt voor de hand omdat per deelgebied sprake is van verschillende identiteiten, bijvoorbeeld ten aanzien van motiefgroepen, de stand van ontwikkeling, aanwezige en te realiseren voorzieningen, kansen en bedreigingen. Daarbij is de specifieke kracht/identiteit van de deelgebieden het vertrekpunt voor de ontwikkelingsrichting. Hiermee willen we waarborgen

dat er evenwicht blijft tussen de huidige en toekomstige identiteit en functies.

4.2.4 Focus & marktthema's

Noord-Holland - algemeen

- per openbaar vervoer goed bereikbaar, per auto minder goed bereikbaar > maak gebruik van TOP's;
- fijnmazig en kleinschalig karakter.

Noord-Holland - belangrijkste marktthema's

- cultuurhistorie en landschapsbeleving;
- wandelen, fietsen, oeverrecreatie, kleine watersport en vaarrecreatie;
- stadshotels, appartementen en thematische Marina's.

Flevoland - algemeen

- per auto en met openbaar vervoer goed bereikbaar;
- grofmazig en grootschalig.

Flevoland - belangrijkste marktthema's

- grootschalige kijk- en belevingsnatuur;
- land-art als USP;
- grootschalige leisure, resorts, wellness, en conferentiehôtels.

4.3 Uitwerking scenario 1 - land-rand-oever

4.3.1 Ambitie en profiel 2030 - algemeen

In dit scenario wordt de ontwikkelingsruimte vooral op het land en aan de oevers gezocht. Er is sprake van een scherpe zonering en meervoudig ruimtegebruik. In 2030 is het tekort aan recreatiemogelijkheden voor de eigen bevolking in de regio Amsterdam met zeker 50% teruggedrongen en er zijn geen nieuwe tekorten ontstaan. Ook in andere gebieden (vooral bij steden) is het tekort teruggedrongen, dan wel gestabiliseerd op een aanvaardbaar niveau. Bestaande recreatie- en natuurgebieden zijn vergroot, dan wel in kwaliteit en opvangcapaciteit gegroeid. Ook zijn er diverse nieuwe recreatiegebieden (op land en aan de oevers) gerealiseerd. Door toetreding van nieuwe (markt-)partijen is het aantal bestemmingen en verblijfsmogelijkheden voor recreanten substantieel toegenomen. De belevingswaarde van water, vooral aan de oevers, wordt volop benut. De kwaliteit van de bestemmingen en

voorzieningen is hoog en de variatie in het aanbod is groot.

4.3.2 Schets scenario 1 - variant a - situatie 2030

Het gebied is goed ontsloten voor recreatieverkeer over land en in de IJmeerregio ook over water. De daarvoor gerealiseerde transferia en overstappunten zijn ook bereikbaar per openbaar vervoer en voorzien nadrukkelijk in een behoefte. Door een betere benutting van oevers en dijken en dus meer waterbeleving, is er voor de recreant nadrukkelijk meerwaarde gecreëerd. Recreatieschappen en terreinbeherende organisaties hebben diverse uitbreidingen en/of nieuwe recreatiegebieden gerealiseerd. De opvangcapaciteit voor wandelen en fietsen is in de eigen recreatie- en natuurgebieden substantieel vergroot, door aanleg van meer en betere paden. Ook is binnen en buiten de recreatie- en natuurterreinen het aantal en de kwaliteit van de (basis)voorzieningen nadrukkelijk verbeterd, vaak in samenwerking met marktpartijen. Dijken en oevers zijn recreatief toegankelijk, waartoe met Waterschappen en Rijkswaterstaat wordt samengewerkt. Diverse (derde) geldstromen zijn door Waterschappen en RWS benut om naast de kerntaken ook recreatieve voorzieningen te ontwikkelen en te realiseren. Binnen de stad Amsterdam zijn de Diemerscheg en de oevers van IJburg 2 optimaal ingericht voor recreatieve activiteiten, waarbij nadrukkelijk aandacht is besteed aan specifiek aanbod en voorzieningen voor 'medelanders'.

Vaarrecreatie is onverminderd een van de belangrijkste marktthema's in het gebied, maar –meer dan nu– is er ook meer ruimte (met voorzieningen) gecreëerd voor kleine watersport(en), oeverrecreatie, sportvissen en andere recreatieve activiteiten. Voor marktgedreven ontwikkeling geldt dat er ook ruimte voor wordt geboden. Gemeenten werken onderling en met derden samen en spelen proactief in op vragen uit het veld. Zij faciliteren marktpartijen om uitbreiding en/of nieuwvestiging van toeristische aanbod te versnellen en dat lukt steeds beter; zo is het hotelbedden- en het ligplaatsentekort inmiddels ingevuld. Er is inmiddels een recreatieschap Markermeer-IJmeer ingesteld, wat centraal verantwoordelijk is voor beheer, onderhoud en

ontwikkeling van recreatieve voorzieningen in het gebied. Hiermee zijn de exploitatielasten verlaagd en wordt versnippering tegengegaan.

4.3.3 Schets scenario 1 - variant b - situatie 2030

Sinds 2015 werken marktpartijen en overheden samen in een centrale marketingorganisatie Markermeer-IJmeer, in directe samenhang met het Recreatieschap Markermeer-IJmeer. Al 15 jaar lang timmert deze organisatie nadrukkelijk aan de weg met nationale en internationale promotiecampagnes, diverse kleine en grote evenementen en manifestaties. Als gevolg van deze samenwerking is er sprake van een bovengemiddelde groei van het aantal overnachtingen en dagtochten in het gebied. Om de toenemende vraag het hoofd te bieden is op een aantal (zorgvuldig geselecteerde) locaties aan het water nieuw aanbod van ligplaatsen, verblijfsrecreatie (hotels, bungalows en kamperen) en leisure gerealiseerd. Daarbij is er sprake van uitbreiding en nieuwvestiging, vooral in het hogere marktsegment.

4.3.4 Uitwerking en maatregelen scenario 1

In dit scenario zijn (in elk geval) de volgende maatregelen aan de orde:

Variant 1A - focus op opvangen recreatiebehoeften eigen bevolking;

- Verbetering van de bereikbaarheid van recreatieterreinen en voorzieningen o.a. door realisatie van nieuwe 'toeristische overstappunten', tevens bereikbaar per openbaar vervoer en over water.
- Verbetering van de bereikbaarheid in IJmeer-regio door openbaar vervoer (taxi) over water waarbij de fiets mee moet kunnen.
- Vergroten recreatieve opvangcapaciteit voor 'groene stadsrecreatie' in de regio Amsterdam, bijvoorbeeld in Twiske, in Waterland, aan de IJ-oever(s), in de Diemerscheg-Diemerbos etc., o.a. door realisatie van meer wandel- en fietspaden (vooral korte ommetjes), picknickplaatsen/ BBQ-voorzieningen, stranden en voorzieningen voor kleine watersport en sportvissen, sport en spelvoorzieningen, bestemmingen met (dag-) horeca, agro-business, dorps-musea, galeries en leuke winkeltjes etc.
- Vergroten van recreatieve opvangcapaciteit binnen de regio Amsterdam door realisatie van een zone met recreatie- en natuureilanden in het zuidelijk IJmeergebied, enerzijds voor zonnen, zwemmen en oeverrecreatie en anderzijds als luwtezone voor de kleine watersport; het eerste eiland ten oosten van IJburg wordt een recreatie-eiland met veel ruimte voor ook intensieve functies, zoals stranden, horeca, restaurants, zones voor oeverrecreatie.
- De Baai van Ballast wordt conform het plan Natuurboulevard IJmeer vooral natuurlijk ingericht, maar wel beter beleefbaar gemaakt voor recreanten.
- Natuurboulevard IJmeer wordt ook deels een recreatieboulevard door op enkele plekken ook wat grotere stranden en zones voor intensieve oeverrecreatie te realiseren en nabij Fort Diemerdam, bij Muiden en bij Muiderzand ook enkele meer intensieve zones met aanvullend recreatief aanbod te realiseren, bijv. horeca, sport en spelaanbod, dagrecreatieve bedrijven etc.
- Kinselmeer als nieuw dagrecreatiegebied (geen verblijfsrecreatie – wel horeca en kleine watersport).
- Gouwzee: evt. focus op de kleine watersport en eventueel doorgang voor vaarrecreatie in Markerdijk, mits de luwtezone van de zuidelijke Gouwzee doelmatig kan worden beschermd tegen verstoring.
- Upgrading van bestaande recreatiegebieden Twiske, Hemmenland, de Hulk enz. (focus intensieve dagrecreatie, langer verblijf, horeca e.d.).
- Realisatie (upgrading) van kleinschalige vaar-, fiets- en wandelknooppunten aan Noord-Hollandse kust (Durgerdam, Uitdam, Warder, Wijdenes enz.) – gematigd intensief.
- Verhogen van de belevingswaarde Noord-Hollandse dijkenkust door realisatie van kleinschalige strandjes, met ruimte voor (kleine water- en vis-) sport, trailerhellingen, picknickplaatsen etc. – extensief.
- Houtribdijk – verhogen van de belevingswaarde, gericht op sportieve recreanten (fietsers en vissers) en/of (natuur-)

kijktoerisme.

- Houtribdijk - dijkaanzetten (vooral bij Lelystad) kansen voor meer intensieve vormen van dag- en oeverrecreatie.

Variant 1B - focus op marktmogelijkheden inkomend toerisme

- centrale marketingorganisatie Markermeer-IJmeer met focus op inkomend toerisme (ook zakelijk toerisme);
- extra nieuwe havens, hotels en/of bungalowparken;
- recreatie- en/of leisure-boulevards, bijv. Diemerscheg, IJ-noordoever;
- upgrading en uitbreiding verblijfsrecreatief aanbod Zuiderzeesteden, met name hotels, Bed&Breakfast;
- zeker ook openbaar vervoer over water + uitbreiding aanbod chartervaart;
- Blocq van Kuffeler en Houtribdijk-aanzet Lelystad – recreatief knooppunt.

Lezen van het scenario op ontwerpbeeld (pagina 58 en 62)

De kaart is makkelijk interpreteerbaar. Rode arealen zijn intensievere ontwikkelingen (knooppunten) en groene arealen staan voor extensieve ontwikkelingen (geel zit daar tussen). Rode arealen kennen drie verschillende soorten intensieve knooppunten. Er zijn op de kaart 9 soorten knooppunten weergegeven, waarvan 3 met een rode kleur (intensief). Bij de gebieden (groen/geel/rood) zijn met iconen de type knooppunten weergegeven. Een richtinggevende impressie wat in deze knooppunten wordt ontwikkeld is middels de (voorbeeld)bouwdozen (bijlage 6) inzichtelijk gemaakt. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen een invulling voor inkomend toerisme (de B-variant) en een invulling gericht op eigen bevolking (A-variant).

Historische kust
 - cultuurhistorisch netwerk
 - zuiderzeesteden
 - knooppunten route
 - polderlandschappen
 - zuiderzeedijken

Waterland
 - ontwikkelen routes
 - ontpolderen
 - recreatie
 - TOP's

Flevoland
 - auto, parkeren
 - route
 - landart
 - natuur
 - leisure
 - watersport
 - transferia

3. HOOFDSTUK

IJsselmeer

Markermeer

Hoornsche Hop

IJmeer

Ecoboulevard

Blocc van Kuffeler

Oostvaarderswold

Enkhuizen

Hoorn

Wijdnes

Edam

Varder

Edam

Velendam

Monnickendam

Gouwzee

Marken

Jitdam

Wierinkwoude

Wierdam

Pampus

Almere

Amsterdam

Amstelland

Mulden

Lelystad

Zone

- gematigd intensieve zone
- gematigd intensieve zone Noord-Hollandse kust
- intensieve zone
- exensieve zone
- kleine watersport
- oeverrecreatie/strand
- nieuwe eilanden

KNOOPPUNTEN

- intensief knooppunt stadsrecreatie
- intensief knooppunt leisure
- intensief knooppunt verblijfsrecreatie
- knooppunt vaarrecreatie
evt. sub. knooppunt bruine vloot en chartervaart
- knooppunt kleine watersport
- knooppunt oeverrecreatie
- knooppunt landrecreatie
- toeristisch overstappunt (TOP) land
- toeristisch overstappunt (TOP) water

SCHAKELS

- vaarroutes
- nieuwe (kleinschalige) vaarbestemmingen
- verbindingen wandelen en fietsen
- verbindingen openbaar vervoer (land en water)
- verbindingen autoverkeer - ontsluitingen
- forten / Stelling van Amsterdam
- ecotoerisme
- vaargebied
- stadsfront aan het water
- OV Saal

4.4 Scenario 2 - water(p)leisure

4.4.1 Ambitie en profiel

In dit scenario wordt expliciet gekozen voor benutting van het water zelf als locatie voor de ontwikkeling van recreatie en toerisme en nabij Almere en Lelystad ook voor wonen en werken. In 2030 is het tekort aan recreatiemogelijkheden grotendeels weggewerkt en is de variatie 'recreatief aanbod' enorm gegroeid. De marktvrage wordt vooral geaccommodeerd op nieuw te realiseren recreatie-eilanden. Als gevolg hiervan komt er nog nadrukkelijker een accent op water- en vaarrecreatie als leidend marktthema dan in scenario 1. Door de realisatie van (schie-)eilanden met stranden en havens wordt de belevings- en de gebruikswaarde van het water aanzienlijk vergroot, rekening houdend met belangrijke vaarroutes. In dit scenario kunnen de bestaande ruimtelijke kwaliteit en identiteit van land en oever (wellicht) eenvoudiger en beter worden gewaarborgd, dan in scenario 1.

4.4.2 Schets scenario 2 - variant a - situatie 2030

In 2030 is het Markermeer-IJmeergebied uitgegroeid tot een recreatie- en vaargebied van internationale allure. De Olympische Spelen van 2028 gingen weliswaar aan onze neus voorbij maar de herinrichting van het gebied met recreatie- en natuur-eilanden in combinatie met het TBES spreekt internationaal tot de verbeelding. De vaarmogelijkheden, bestemmingen en recreatieve voorzieningen zijn zeer gevarieerd en van hoge kwaliteit. De Noord-Hollandse polderlandschappen en de grote natuurgebieden van Flevoland genieten internationaal belangstelling en zijn beleefbaar middels een relatief extensief fiets- en wandelnetwerk. Aan de randen en aan de oevers bevinden zich de meer intensieve knooppunten met toeristische overstappunten (land-water), bezoekerscentra, horeca-voorzieningen en andere recreatieve voorzieningen.

4.4.3 Schets scenario 2 - variant b - situatie 2030

Sinds 2015 werken marktpartijen en overheden samen in een centrale marketingorganisatie Markermeer-IJmeer; in directe samenhang met het Recreatieschap Markermeer-IJmeer.

Al 15 jaar lang timmert deze organisatie nadrukkelijk aan de weg met nationale en internationale promotiecampagnes, diverse kleine en grote evenementen en manifestaties. Als gevolg van deze samenwerking is er sprake van een bovengemiddelde groei van de sector vaarrecreatie en het aantal overnachtingen en dagtochten in het gebied. Om de explosief gegroeide vraag het hoofd te bieden zijn op de verschillende recreatie-eilanden hoogwaardige marina's en resorts gerealiseerd en in de steden verschillende hotels en stadskampeerterrintjes. Het waterfront van Almere is van internationale allure, waardoor de gemiddelde verblijfsduur van inkomende toeristen substantieel is toegenomen. Het Regattacentre Lelystad werd in 2015 geopend en was sindsdien meermaals locatie voor verschillende watersportevenementen en ook internationale zeilwedstrijden.

4.4.4 Uitwerking en maatregelen scenario 2

In dit scenario zijn, naast een aantal dat vergelijkbaar is met maatregelen uit scenario 1, in elk geval ook de volgende maatregelen aan de orde:

Variant 2A - focus op opvangen recreatiebehoeften eigen bevolking

- optimaliseren (beperkte upgrading vooral gericht op openbare functies, routes en verbindingen) bestaande recreatieve voorzieningen nabij steden;
- nieuwe (recreatie-)eilanden nabij Amsterdam-IJburg, Hoorn, Lelystad en Almere;
- nieuwe natuur (eilanden) in Markermeer (bij Oostvaardersplassen) en/of vooroevers ter hoogte van Noord-Hollandse polders en bij oermoeras.

Variant 2B - focus op marktmogelijkheden inkomend toerisme

- grootschalig leisure met veel (water-)sportvoorzieningen op nieuwe eilanden en nabij Almere-Pampus, Lelystad en Houtribdijk;
- hoogwaardige hotels, conferentiecentra en andere verblijfsrecreatieve accommodaties op nieuwe eilanden en in Almere en in IJburg 2;
- vliegveld Lelystad opgewaardeerd voor Europees, zakelijk en toeristisch vliegverkeer.

Lezen van het scenario op kaartbeeld

De kaart is makkelijk interpreteerbaar. Rode arealen zijn intensievere ontwikkelingen (knooppunten) en groene arealen staan voor extensieve ontwikkelingen (geel zit daar tussen).

Rode arealen kennen drie verschillende soorten intensieve knooppunten. Er zijn op de kaart 9 soorten knooppunten weergegeven, waarvan 3 met een rode kleur (intensief).

Bij de gebieden (groen/geel/rood) zijn met een iconen de type knooppunten weergegeven. Een richtinggevende impressie wat in deze knooppunten wordt ontwikkeld is middels de bouwdozen (bijlage 6) inzichtelijk gemaakt. Hierbij is een onderscheid gemaakt tussen een invulling voor inkomend toerisme en een invulling gericht op eigen bevolking.

Historische kust
 - cultuurhistorisch netwerk
 - zuiderzeesteden
 - knooppunten route
 - polderlandschappen
 - zuiderzeedijken

Waterland
 - ontwikkelen routes
 - ontpolderen
 - recreatie
 - TOP's

Flevoland
 - auto, parkeren
 - route
 - landart
 - natuur
 - leisure
 - watersport
 - transferia

3. HOOFDSTUK

IJsselmeer

Markermeer

IJmeer

Amsterdam

Amstelland

Almere

Oostvaarderswold

Lelystad

Hoorn

Wijdenes

Enkhuizen

Hoornsche Hop

Edam

Vlieland

Edam

Vlieland

Monnickendam

Marker

Jitsam

vooroevers

ecolodges

Bloeg van Kuffeler

Ecoboulevard

Stinkwoude

Amsterdam

Pampus

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Almere

Zone

- gematigd intensieve zone
- gematigd intensieve zone Noord-Hollandse kust
- intensieve zone
- exensieve zone
- kleine watersport
- oeverrecreatie/strand
- nieuwe eilanden

KNOOPPUNTEN

- intensief knooppunt stadsrecreatie
- intensief knooppunt leisure
- intensief knooppunt verblijfsrecreatie
- knooppunt vaarrecreatie
evt. sub. knooppunt bruine vloot en chartervaart
- knooppunt kleine watersport
- knooppunt oeverrecreatie
- knooppunt landrecreatie
- toeristisch overstappunt (TOP) land
- toeristisch overstappunt (TOP) water

SCHAKELS

- vaarroutes
- nieuwe (kleinschalige) vaarbestemmingen
- verbindingen wandelen en fietsen
- verbindingen openbaar vervoer (land en water)
- verbindingen autoverkeer - ontsluitingen
- forten / Stelling van Amsterdam
- ecotoerisme
- vaargebied
- stadsfront aan het water
- OV Saal

Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk	Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk
-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------	-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------

LAND-RAND-OEVER - (MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK)

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Toetsingscriteria

1. oplossen tekort "bewoner rond Ijmeer"	•••	•••	x	x	x	•	•	x	x	x
2. oplossen tekort "bewoner NH-kust"	x	x	•••	x	x	x	x	•	x	x
3. oplossen tekort bewoner Flevoland"	x	x	x	•••	x	x	x	•	x	x
4. oplossen hotelbeddentekort regio Amsterdam)	•	•	•	•	•	•••	•••	•••	•••	•••
5. Verlenging verblijfsduur inkomend toerisme A'dam zien + omgeving	•	•	•	•	•	•••	•••	•••	•••	•••

Toelichting score

- Toename areaal + geen focus inkomend toerisme scoren goed (voorkomen te grote ruimte claim extern)
- Toename areaal + geen focus inkomend toerisme scoren goed (voorkomen te grote ruimte claim extern)
- Toename areaal + geen focus inkomend toerisme scoren goed (voorkomen te grote ruimte claim extern)
- Toename areaal + focus inkomend toerisme geven dynamiek (meubelboulevard effect)
- Toename areaal + maximaal aanbod/beleving geven goede score

LAND-RAND-OEVER - (MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK)

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Toetsingscriteria

6. Natuur (beleving)	•	•	•	•	•	••	••	••	••	••
7. Natuur (droog)	••	••	••	••	••	•	•	•	•	•
8. Natuur (nat)	•••	•••	•••	•••	•••	•	•	•	•	•
9. Synergie Natuur en Recreatie	••	••	••	••	••	•	•	•	•	•

Toelichting score

- Meer bezoekers hogere score. Meer aanbod natuur hoger score.
- Minder meervoudig ruimtegebruik + beperkte ruimtedruk geven een hoge waardering
- Scenario's met minder toerisme en toename areaal scoren goed (visie: natuur en recreatieareaal ontwikkelen hand in hand)
- Extra areaal geeft naast extra ruimte recreatie ook extra ruimte voor natuur

LAND-RAND-OEVER - (MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK)

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Toetsingscriteria

10. Behoud gebiedsidentiteit (o.a. openheid (open water))	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••
11. Beleving cultuurhistorie	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••
12. Landschappelijk kwaliteit	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••

Toelichting score

- Behoud geeft positieve waardering
- Minimale verstoring scoort maximaal
- Behoud / versterking eigen identiteit scoort goed

Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk	Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk
-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------	-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------

WATER - NIEUWE RUIMTE VOOR RECREATIE

Scenario 2A: Focus op regio + autonome ontw. van de markt

Scenario 2B: 2A + focus op groei inkomend toerisme

	••••	••••	x	x	x	••	••	x	x	x
	x	x	••••	x	x	x	x	••	x	x
	x	x	x	••••	x	x	x	x	••	x
	••	••	••	••	••	••••	••••	••••	••••	••••
	••	••	••	••	••	••••	••••	••••	••••	••••

WATER - NIEUWE RUIMTE VOOR RECREATIE

Scenario 2A: Focus op regio + autonome ontw. van de markt

Scenario 2B: 2A + focus op groei inkomend toerisme

	•••	•••	•••	•••	•••	••••	••••	••••	••••	••••
	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••
	••••	••••	••••	••••	••••	••	••	••	••	••
	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••

WATER - NIEUWE RUIMTE VOOR RECREATIE

Scenario 2A: Focus op regio + autonome ontw. van de markt

Scenario 2B: 2A + focus op groei inkomend toerisme

	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••
	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••
	••	••	••	••	••	••	••	••	••	••

TOELICHTING TABELLEN

Scenario worden gewogen met diverse criteria

- slecht
- matige
- redelijk
- best
- x niet van toepassing

Per functie/categorie een aparte tabel opgesteld, zodat de weging transparanter wordt.

Toelichting: toetsing relatief t.o.v. elkaar, dus scenario 1a, 1b, 2a en 2b worden per deelgebied ten opzichte van elkaar beoordeeld

Daarbij is gelet op de volgende aspecten:

- de mate waarin behoeften van een specifieke doelgroep worden vervuld
- de mate waarin tegemoetgekomen wordt aan de groeiende behoefte aan (meervoudige) beleving = aanbodsvariatie
- het feit dat water voor de ervaring en beleving toegevoegde waarde oplevert.
- geen afwenteling Ijmeer naar Noord-Holland

Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk	Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk
-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------	-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------

LAND-RAND-OEVER - (MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK)

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Toetsingscriteria

13. Grote watersport (ligplaatsen en routes)	•	•	•	•	•	••	••	••	••	••
14. Grote watersport (vaarbeleving)	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••
15. Kleine watersport	•	•	•	•	•	••	••	••	••	••
16. Oeverrecreatie	•	•	•	•	•	••	••	••	••	••
17. Stadsrecreatie (waterfronten/ leisure)	••	••	••	••	••	••••	••••	••••	••••	••••

Toelichting score

- 13 Goede score door afwisselende routes en voldoende ligplaatsen
- 14 Openheid, beperkte verstoring scoren goed
- 15 Goede score door afwisselende routes en maximale beleving/dynamiek
- 16 Groot areaal/ strekkende meter te gebruiken/ aan te meren geeft waardering
- 17 Goede score bij waterfronten en leisure kansen

LAND-RAND-OEVER - (MEERVOUDIG RUIMTEGEBRUIK)

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Scenario 1A: Focus op regio + autonome ontwikkeling vaar- en verblijfsrecreatie en andere sectoren

Toetsingscriteria

18. Ambitieniveau	•	•	•	•	•	••••	••••	••••	••••	••••
19. Kosten/baten verhouding	••	••	••	••	••	••••	••••	••••	••••	••••
20. Ontsluiting/bereikbaarheid	••	••	••	••	••	•	•	•	•	•
21. Versterking Internationale concurrentiepositie wonen- werken- recreëren (eigen bevolking)	•••	•••	•••	•••	•••	•	•	•	•	•
22. Economie - werkgelegenheid	•	•	•	•	•	•••	•••	•••	•••	•••

Toelichting score

- 18. Meer toerisme perspectief geeft meer ambitie
- 19. Ontwikkelen nabij stad en in water is beide malen een dure ontwikkeling. Baten zijn het grootst bij veel inkomend toerisme
- 20. Kleine verkeersstroom geeft een goede score
- 21. Beperkt inkomend toerisme en een groot areaal voor recreatie scoren goed
- 22. Groot nieuw areaal met maximale invulling voor beleving scoren optimaal

Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk	Ijmeer (omgeving A'dam)	Ijmeer (overig)	N-Holl. kust	Flevolandkust	Markermeer + Houtribdijk
-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------	-------------------------	-----------------	--------------	---------------	--------------------------

WATER - NIEUWE RUIMTE VOOR RECREATIE

Scenario 2A: Focus op regio + autonome ontw. van de markt

Scenario 2B: 2A + focus op groei inkomend toerisme

	•••	•••	•••	•••	•••	••••	••••	••••	••••	••••
	••	••	••	••	••	•	•	•	•	•
	•••	•••	•••	•••	•••	••••	••••	••••	••••	••••
	•••	•••	•••	•••	•••	••••	••••	••••	••••	••••
	•	•	•	•	•	••	•••	•••	•••	•••

WATER - NIEUWE RUIMTE VOOR RECREATIE

Scenario 2A: Focus op regio + autonome ontw. van de markt

Scenario 2B: 2A + focus op groei inkomend toerisme

	••	••	••	••	••	••••	••••	••••	••••	••••
	•	•	•	•	•	••••	••••	••••	••••	••••
	••••	••••	••••	••••	••••	•••	•••	•••	•••	•••
	••••	••••	••••	••••	••••	••	••	••	••	••
	••	••	••	••	••	••••	••••	••••	••••	••••

TOELICHTING TABELLEN

Scenario worden gewogen met diverse criteria

- slecht
- matige
- redelijk
- best
- x niet van toepassing

Per functie/categorie een aparte tabel opgesteld, zodat de weging transparanter wordt.

Toelichting: toetsing relatief t.o.v. elkaar, dus scenario 1a, 1b, 2a en 2b worden per deelgebied ten opzichte van elkaar beoordeeld

Daarbij is gelet op de volgende aspecten:

- de mate waarin behoeften van een specifieke doelgroep worden vervuld
- de mate waarin tegemoetgekomen wordt aan de groeiende behoefte aan (meervoudige) beleving = aanbodsvariatie
- het feit dat water voor de ervaring en beleving toegevoegde waarde oplevert.
- geen afwenteling Ijmeer naar Noord-Holland

In navolgend hoofdstuk is het proces en de uitkomst van de weging nader beschreven.

Boven dit la
ademt de w
aait de golv

5 VOORKEURSSCENARIO

- 5.1 *Proces*
- 5.2 *Schets voorkeursalternatief - situatie 2030*
- 5.3 *Motivatie Voorkeursscenario*
- 5.4 *Oplossen tekort / invulling (markt)kansen
en behoeften*
- 5.5 *Kosten*
- 5.6 *Confrontatie voorkeursalternatief met TBES*

andschap
vind als een vader
ven soms en

5.1 Proces

In vervolg op de scenario-uitwerking is besloten om het veld bij het vervolg te betrekken. In een aantal stappen en werksessies is onderzocht of en in welke mate de verschillende scenario's aansluiten bij de verschillende belangen. Met de begeleidingscommissie is getoetst of de uitkomsten van de inventarisatie, de andere bouwstenen en de uitkomsten van de werkconferentie in afdoende mate zijn verwerkt. Vervolgens is er een brede klankbordgroep samengesteld, waarmee twee interactieve sessies zijn gehouden. In de eerste sessie zijn de twee scenario's uit hoofdstuk 4 besproken en aangevuld. In de tweede sessie is de wegingsmatrix opgesteld, waarmee de verschillende scenario's aan diverse criteria zijn getoetst. Dit heeft uiteindelijk geresulteerd in de conclusie dat er sprake is van een voorkeursscenario, wat in paragraaf 5.2 nader is beschreven.

5.2 Schets voorkeursalternatief - situatie 2030

In deze paragraaf wordt een visionair beeld geschetst van de situatie in 2030. Hierbij zijn een aantal marktthema's uitgewerkt; het beeld is niet volledig maar geeft richting aan de ambities die het voorkeursalternatief dragen.

Recreatietekort rond Amsterdam verminderd

Vanaf het Kinselmeer, via Waterland, de Diemerscheg, Diemberbos tot aan Muiderberg is een zeer goed ontsloten recreatiegebied ontstaan wat vooral geschikt is voor wandelen en fietsen (de beleving van rust, ruimte en groen). Met een uitgekiende zonering en een aantal strategische gelegen recreatietransferia en overstappunten zijn bestaande kwaliteiten ruimtelijk en qua gebruikswaarde geoptimaliseerd en wisselen rust en dynamiek elkaar evenwichtig af. De cultuurhistorische kwaliteit is versterkt beleefbaar en wordt hoog gewaardeerd, niet in de laatste plaats door de scherpe contrasten met hedendaagse stedelijke gebieden. De meest recente BRAM-analyse van 2029 wijst uit dat het tekort voor wandelen en fietsen met 50% is verminderd in vergelijking met 2009.

De meer intensieve recreatie-dynamiek rondom Amsterdam concentreert zich in het zuidelijk gedeelte van Waterland, de noordelijke IJ-oever tussen Durgerdam en Schellinkwoude, een belangrijk deel van de Diemerscheg, de IJburg baai en het Zeeburgereiland. Deze gebieden zijn getransformeerd tot een intensief bruikbaar metropolitaan recreatielandschap met hoogwaardig recreatie-, horeca-, en leisure-aanbod, waarbij vooral ook gebruik gemaakt kan worden van oevers en stranden. Er wordt intensief gebruik gemaakt van de recreatieve voorzieningen in het Diemerpark. De hier aangelegde pluktuinen, visstoepen, sport- en spelvoorzieningen in combinatie met duurzaam gemeubileerde verblijfsplekken aan het water en in het groen, voorzien in een groeiende behoefte. Op een aantal plekken zijn bijzondere eethuisjes gerealiseerd waar het goed toeven is. Door deze maatregelen is het gebruik van en de waardering voor het IJmeer-gebied sterk toegenomen. De recreatiemobiliteit per auto richting Noordzeekust en andere gebieden in de omgeving van Amsterdam en Almere is sterk verminderd. Ook hier staat de recreatie meer in het teken van de beleving van rust, ruimte en groen.

Almere waterfront bruist en trekt internationaal de aandacht

Het in 2020 opgeleverde waterfront Almere is een groot succes en trekt door de vernieuwende architectuur ook internationaal de aandacht. De hier gerealiseerde hotels en conferentiecentra halen topbezettingen en de marktpositie van Nederland voor de internationale congres- en conferentiemarkt is sinds 2020 sterk verbeterd; eindelijk is het hotelbeddentekort van de regio Amsterdam goed opgelost. De in 2022 opgeleverde hoogwaardige light-rail verbinding Amsterdam – Almere met aansluiting op de verschillende metro- en railnetwerken kan het aanbod goed aan en transporteert ook menig recreant, die van de grote aanbods- diversiteit rond het IJmeer wil genieten. De fast-ferry is zomer en winter goed bezet, enerzijds met forenzen en anderzijds met recreanten en uitgaanspubliek.

Natuur- en vooroeverprojecten Flevoland groot succes voor plant, dier en ...mens.

Sinds de aanleg van de vooroevers en de nieuwe natuur- en

recreatie-eilanden voor de kust van Flevoland nabij Lepelaarsplassen en Oostvaardersdijk en de natuurontwikkeling langs de randen van IJburg is de waardering voor de natuur sterk toegenomen. De verbeterde recreatieve toegankelijkheid en beleefbaarheid, in combinatie met de onttrekking van de Oostvaardersdijk aan het doorgaande autoverkeer, is een groot succes en ook de natuur vaart er wel bij. De vergroening van de Oostvaardersdijk in combinatie met flora- en fauna-passages resulteert in een sterke toename van de biodiversiteit in het gebied.

Lelystad versterkt positie voor werken, wonen en recreëren.

Door de realisatie in de jaren 2015-2020 is van het Regattacentre Lelystad en het woon-, werk- en recreatie-eiland aan de Houtribdijk Lelystad stevig op de kaart gezet. De waterwoningen op het Houtribeiland waren in no-time uitverkocht en de bruine vloot is erg te spreken over de nieuwe haven aan de Houtribdijk. De in 2008 gerealiseerde komhaven nabij Bataviastad voor het passanten aanbod is nu uitgebreid met de voormalige bruine-vloothaven en dat is maar goed ook. Het nieuwe regattacentre Lelystad voorziet in de groeiende vraag naar accommodaties voor wedstrijdzeilen in combinatie met hoogwaardige hotel- en verblijfsaccommodatie. Bataviastad registreert inmiddels meer dan 500.000 kooplustigen per jaar.

Marina-resort Enkhuizerzand geopend door kroonprinses Alexia

Na 10 jaar plannen maken en 5 jaar voor de bouw is in 2025 het internationaal georiënteerde resort Enkhuizerzand geopend. Met 100 hotelbedden en 500 waterrecreatiewoningen en een marina met 700 ligplaatsen is dit de nieuwste loot aan de stam van World-holiday-centres, wat vorig jaar Centerparcs overnam. Dit mooiste park van Nederland biedt werkgelegenheid aan een groot aantal mensen uit noordelijk Noord-Holland. Met diverse internationale touroperators, vooral uit Amerika en Aziatische landen, zijn meerjarige contracten gesloten voor Holland-arrangementen, die voorzien in meerdaagse arrangementen met verblijf op dit resort.

Charter- en cruisevaart steeds meer internationaal georiënteerd

De belangstelling vanuit het buitenland om in groepsverband of individueel een meerdaagse vaartocht te maken langs de voormalige Zuiderzeesteden en de highlights van Flevoland neemt gestaag verder toe en gaat gepaard met hoge bestedingen. In groepsverband wordt vooral gezeild met de traditionele schepen van de bruine vloot en voor individuele trips wordt vooral geboekt op luxe cruiseschepen.

Self-service camperplaatsen doorslaand succes; uitbreiding met 20% kansrijk

De vijftien rondom het Markermeer-IJmeer gelegen selfservice camperzones (betaald kamperen voor 1 of 2 nachten) worden volgend jaar uitgebreid met nog eens vijf nieuwe zones met totaal 100 nieuwe plaatsen. De bestaande terreintjes worden uitgebreid van 20 naar 25 plaatsen en daarmee komt het totaal aantal plaatsen op 475 plaatsen. De bezetting in 2029 lag rond 50% en dat is veel hoger dan elders in Nederland. Met name de ligging vlakbij steden en/of de recreatietransferia spreekt de gebruikers erg aan.

Vaarrecreatie weer in de lift

De vaarrecreant heeft ontdekt dat er in het Markermeer-IJmeer veel is veranderd en ook veel is te beleven. Na een tijdelijke terugloop van het aantal vaarbewegingen in het gebied neemt dit de afgelopen vijf jaar weer sterk toe. Onderzoek wijst uit dat de vaarrecreanten vooral blij zijn met het heldere water, de verminderde vliegenoverlast, de grote variëteit aan vaarbestemmingen (van stad tot natuur tot ankerboei) en 'last but not least' de hoogwaardige havenvoorzieningen en aanvullend recreatief aanbod. Ook de overstapmogelijkheden bij water-land-transferia worden frequent gebruikt voor een daguitstapje aan land, bijvoorbeeld voor een avondje theater o.i.d.

Werkgelegenheid in toeristische sector op weg naar magische 10% bij recordbestedingen in 2029.

De werkgelegenheid in recreatie en toerisme rondom Markermeer-IJmeer is in de afgelopen 10 jaar explosief gestegen. Door de realisatie van een toekomstbestendig ecologisch

systeem in 2020 ontstond er ook ontwikkelingsruimte voor recreatie en toerisme. De vooral watergerelateerde projecten die daarna zijn gerealiseerd hebben hun vruchten afgeworpen; de regio bloeit als nooit tevoren en is inmiddels ook binnen Nederland een van de belangrijkste bestemmingen voor dagtochten en vakanties.

5.3 Motivatie voorkeursscenario

De totstandkoming van het voorkeursscenario kan als volgt worden gemotiveerd.

Voor Noord-Holland gaat de voorkeur uit naar scenario 1 - 'land-rand-oever' en voor Flevoland + Houtribdijk vooral naar scenario 2 - 'water'. Voor het IJmeer zijn de verschillen tussen beide scenario's beperkt. Dit behoudens wel of niet buitendijkse ontwikkeling van Almere, al dan niet in samenhang met OV-SAAL. Daarom is OV-SAAL als stippellijn opgenomen in het kaartbeeld.

De voorkeur voor het 'land-rand-oever-scenario' voor Noord-Holland vloeit voornamelijk voort uit het belang wat wordt gehecht aan de cultuurhistorische kwaliteit en identiteit van het Noord-Hollandse polder- en dijkenlandschap. Dit resulteert in een voorkeur voor behoud van openheid en versterken van de bestaande basis/structuur. Openheid en cultuurhistorie waren al aspecten, die ook al in de beleidsanalyse en sleutelgesprekken naar voren kwamen als zwaarwegende criteria. Uitdagende beelden met nieuwe eilanden, waardoor meer ruimte voor ontwikkeling ontstaat, geeft geen prikkeling tot andere keuzes. De keus voor Flevoland is voornamelijk gestoeld op creëren van meer trekpleisters; bij Oostvaardersplassen extensief (eco-boulevard) en bij Almere en Lelystad intensiever. Op deze wijze kan deze regio ontwikkelen op dit thema. Voor het IJmeergebied zijn er geen grote verschillen in de scenario's en wordt vooral gefocust op een betere benutting van de bestaande groene recreatiegebieden en de oevers en de realisatie van een eilanden-luwte-zone aan de zuidzijde. Hierbij wisselen meer natuurlijke eilanden en meer recreatieve eilanden elkaar af. Dit is conform gedragen "ontwikkellijn" randmerengebied Flevoland. Hiervan worden de oplopende tekorten opgevangen en kan de 'Natuurboulevard IJmeer' grotendeels

een extensief karakter behouden en kan vooral ook de recreatiedruk op de Baai van Ballast worden afgeleid. De invulling van dit gebied, onderdeel van het Metropoolitaan Landschap, zal ook iets meer focus hebben op recreatiebehoeften van "eigen bevolking", terwijl de andere gebieden naast deze focus ook een gerichte blik hebben op inkomend toerisme.

De algemene opinie is dat stimulering van het inkomend toerisme eveneens prioriteit heeft en dus nadrukkelijk moet worden meegenomen in het ontwikkelingsbeeld.

Dat betekent dat het veld in meerderheid kiest voor toepassing van variant B (ongeacht het scenario) met in achtname van de volgende kanttekeningen:

1. Stimuleer betrokkenheid en participatie van marktpartijen bij het oplossen van de recreatietekorten.
2. Voorkom overbelasting van de IJmeer-waterzone; bijv. door realisatie van nieuwe vaarbestemmingen, o.a. richting Flevoland en de Houtribdijk en de eilandzone Zuidzijde; beiden zorgen voor meer spreiding van de vaarrecreatiedruk.
3. Zorg voor centrale regie; ook over de aanbodontwikkeling en denk daarbij ook in bovenlokale zoning en quotering van nieuw aanbod.

5.4 Oplossen tekort / invulling (markt)kansen en behoeften

De primaire doelstelling om tekorten wandelen en fietsen –met name in de regio Amsterdam– op te lossen wordt in het voorkeursscenario als volgt aangepakt.

Algemene koers recreatietekorten

- substantiële vergroting van de opvangcapaciteit van verschillende bestaande recreatie en natuurgebieden, door verdichting padennet en realisatie van intensieve zones en bestemmingen > van gem. 4 pers per ha naar 10 pers per ha.
- omvorming Diemerscheg tot recreatiezone; cap. 20 pers per ha.
- benutting waterranden IJburg 2 voor boulevards, strand, leisure en kleine watersport
- realisatie van nieuwe recreatiegebieden; bijv. eiland IJburg >

- cap. 20 pers per ha
- waar mogelijk oeverzones beter toegankelijk maken, resp. uitbreiden met stranden en voorzieningen
- vergroten van de actieradius van recreanten door aanleg 'recreatietransferia en recreatie-OV-land en OV-water + doorbreken barrièrewerking verkeersinfrastructuur
- zorgen voor meer bestemmingen binnen 10 kilometer van

de stadsrand, zoals horeca, voorzieningen voor sport en spel, cultuurhistorische objecten (forten) enz.

Zie voor concrete maatregelen de tabel op de volgende pagina.

Doorberekening ‘Voorkeursalternatief Markermeer-IJmeer’ met BRAM

Het ‘Voorkeursalternatief Markermeer-IJmeer’ bevat een aantal, dat recreatieve tekorten aan wandelen en fietsen beïnvloeden. We hebben daarom voor het gebied rondom Amsterdam-Waterland een extra BRAM-berekening uitgevoerd, waarbij we de gevolgen van de uitvoering van het voorkeursalternatief op de recreatieve tekorten hebben berekend. De berekening is alleen voor wandelen uitgevoerd, omdat de tekorten voor wandelen het grootst zijn. Bij het berekenen van de tekorten is uitgegaan van de situatie in 2030: bevolkingsprognose volgens het CBS per gemeente en de plannen voor rood en groen afkomstig uit de Nieuwe Kaart van Nederland. Deze extra berekening is dus in feite een aanpassing van het scenario voor 2030 zoals die eerder in dit rapport is behandeld.

De aanpassing die in BRAM is doorgevoerd ligt aan de aanbodzijde; de nieuwe extensieve en gematigd intensieve zones (groene en gele vlakken in het Voorkeursalternatief) hebben een hoge opvangcapaciteit gekregen. De meeste van

deze gebieden zijn in de originele BRAM berekeningen aangemerkt als agrarisch gebied (met een maximale opvangcapaciteit van 0.6 personen per ha voor wandelen) en zijn nu veranderd in ‘park en plantsoen’ met een opvangcapaciteit van 8 personen per ha voor wandelen. Naast de aanpassing aan de aanbodzijde is de invloed van barrières inzichtelijk gemaakt. In het ideale geval worden alle barrières voor wandelaars in de toekomst opgeheven, waardoor alle gebieden voor hen eenvoudig bereikbaar zijn. Om de gevolgen van opheffing van barrières inzichtelijk te maken, is een extra BRAM berekening uitgevoerd waarbij geen barrières zijn meegenomen.

Voor wandelen zijn dus de volgende twee herzieningen uitgevoerd:

- Gewijzigde opvangcapaciteit met barrièrewerking
 - Gewijzigde opvangcapaciteit zonder barrièrewerking
- Hieronder behandelen we de resultaten van beide berekeningen.

Resultaten BRAM-berekening Voorkeursalternatief Markermeer-IJmeer met barrièrewerking

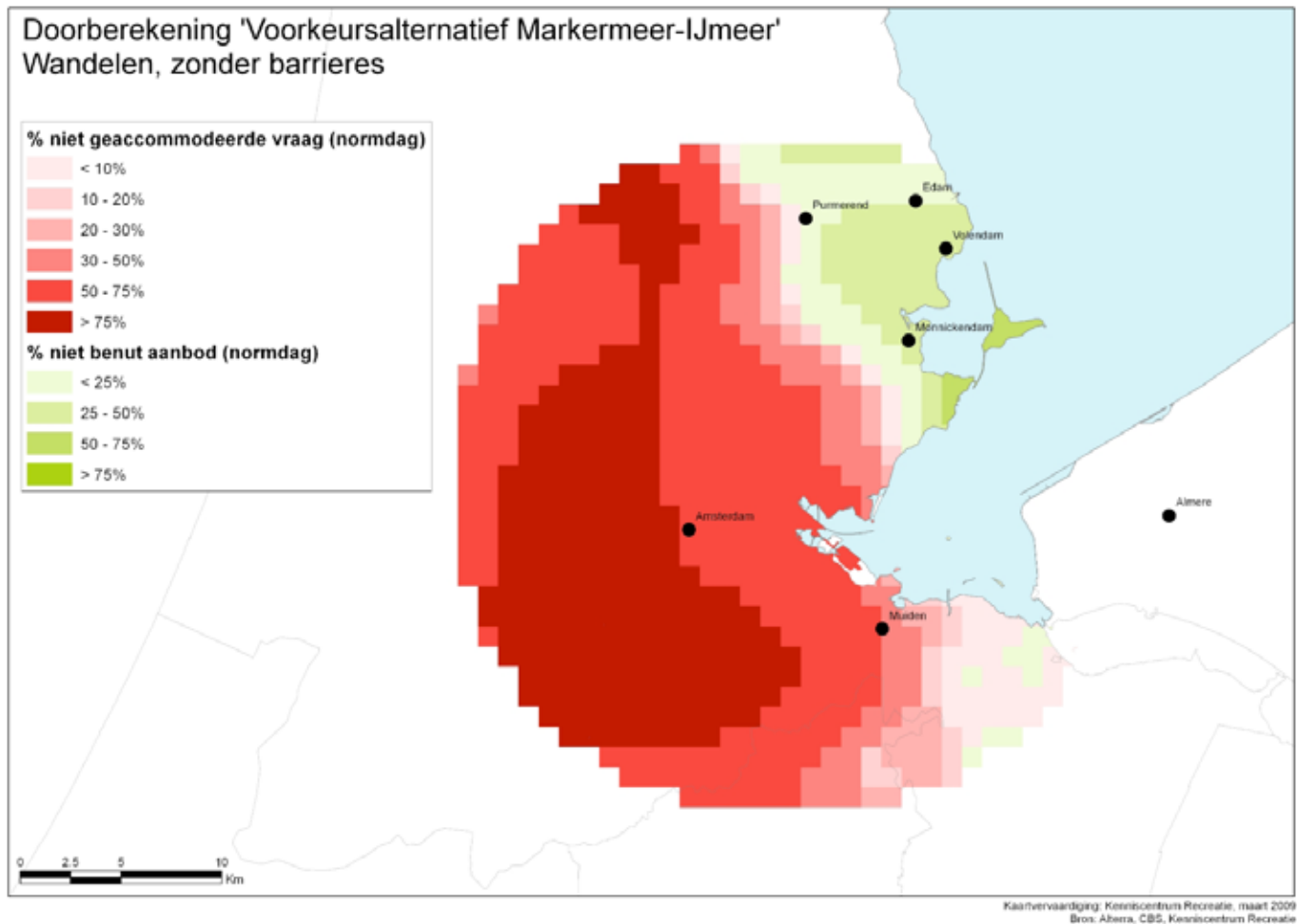
De kaart laat duidelijk zien dat de recreatieve tekorten in het gebied sterk afnemen. In de gebieden in of dichtbij de extensieve en gematigd intensieve zones zijn de tekorten zelfs opgelost en ontstaat een ‘overschot’ aan aanbod. De tekorten in Amsterdam nemen wel af, maar blijven groot. Wat opvalt in de kaart is de scherpe overgang tussen ‘tekorten’ en ‘overschotten’ ten noorden van Amsterdam. Dit is een gevolg van de barrièrewerking. Het Noord-Hollands Kanaal is niet

overal door wandelaars over te steken, waardoor een deel van de vraag ten westen van dit kanaal het aanbod aan de oostkant niet kan bereiken. Een ander gevolg van de barrièrewerking is dat het aanbod in de buurt van Muiden niet zondermeer bereikbaar is voor de mensen uit Almere en omgeving. Dit heeft tot gevolg dat ook in de omgeving van Muiden ‘overschotten’ ontstaan.

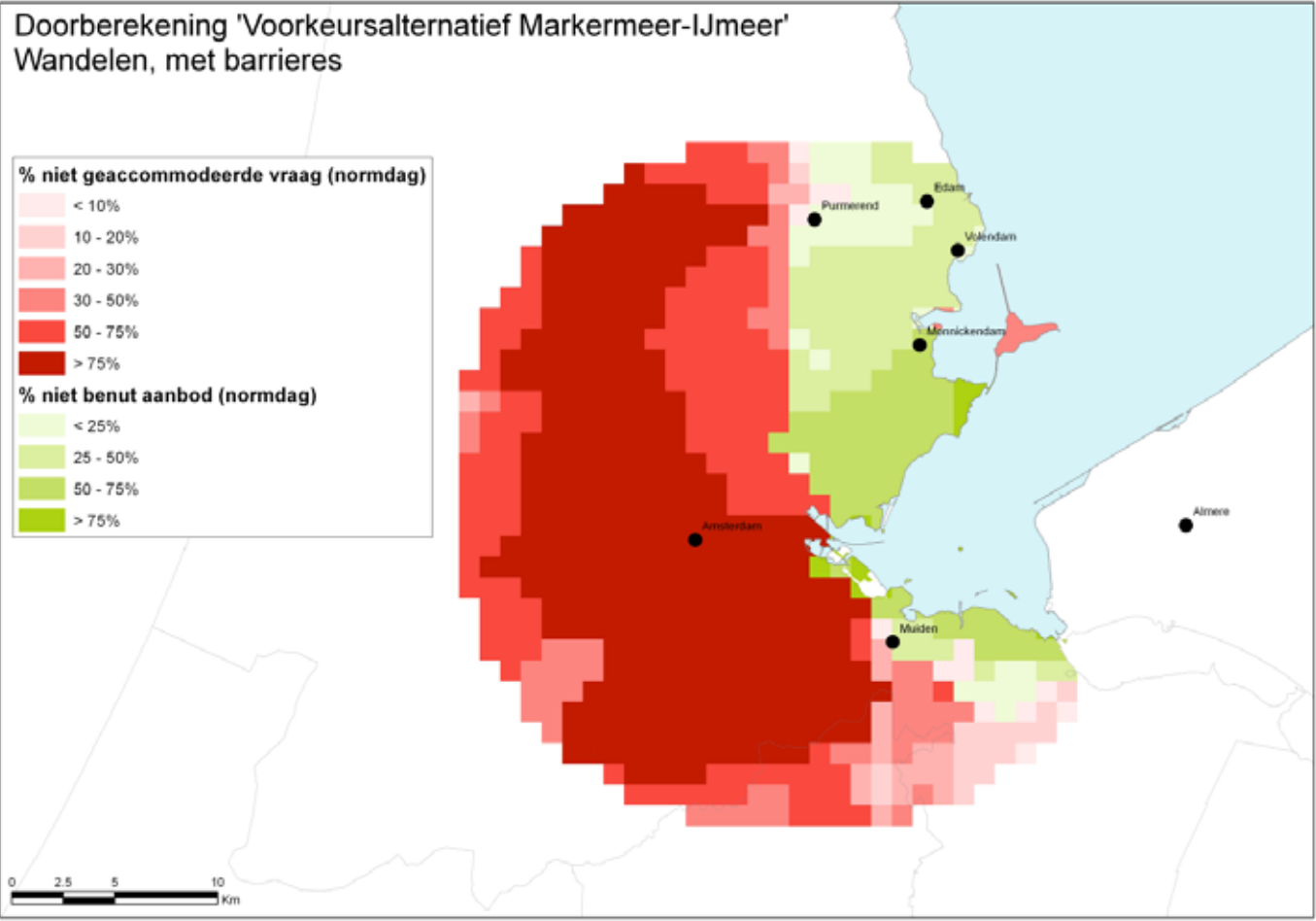
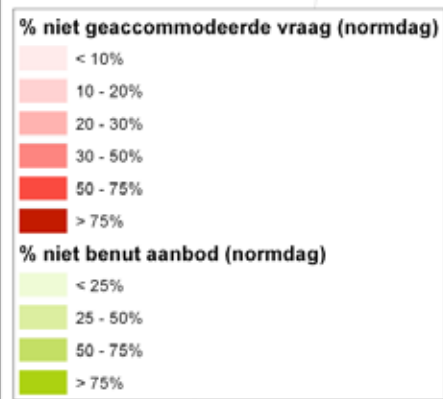
Resultaten BRAM-berekening Voorkeursalternatief Markermeer-IJmeer zonder barrièrewerking

Ook deze kaart laat duidelijk zien dat de recreatieve tekorten in het gebied sterk afnemen, zelfs nog sterker dan in de situatie met barrières. Omdat er nu geen barrières meer zijn voor de wandelaars wordt de vraag naar wandeltochten optimaal verspreid over het gebied. Uitgangspunt hierbij is wel dat een wandelaar maximaal 10 km van huis recreëert. Vooral de opheffing van de barrière Noord-Hollands kanaal heeft een positieve invloed op de recreatieve mogelijkheden. Opheffing betekent in dit geval dat er voldoende oversteekmogelijkheden voor de wandelaars zijn gecreëerd.

De inwoners aan de zuidwest kant van Amsterdam profiteren niet tot nauwelijks van het nieuwe aanbod aan het Markermeer-IJmeer. Dit komt doordat zij verder dan 10 km van dit nieuwe aanbod af wonen, waardoor deze gebieden niet 'bereikbaar' zijn voor hen. De omgeving rondom Muiden laat in deze kaart geen overschotten meer zien. Omdat er geen barrièrewerking wordt verondersteld, kunnen de inwoners van Almere ook aan de overkant van het water volop recreëren; zij zullen dus ook gebruik maken van het aanbod in de buurt van Muiden.

Doorberekening 'Voorkeursalternatief Markermeer-IJmeer' Wandelen, met barrières

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, maart 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

Historische kust
- cultuurhistorisch netwerk
- zuiderzeesteden
- knooppunten route
- polderlandschappen
- zuiderzeedijken

Waterland
- ontwikkelen routes
- ontpolderen
- recreatie
- TOP's

Flevoland
- auto, parkeren
- route
- landart
- natuur
- leisure
- watersport
- transferia

3. HOOFDSTUK

Amsterdam

Amstelland

Monnickendam

Durgerdam

Muiden

Pampus

Almere

Uithoorn

Gouwezee

Marken

Heemeland

Edam

Vlendam

Warmerdam

Harlem

Hoornsche Hop

Wijdenes

Enkhuizen

IJsselmeer

Markermeer

IJmeer

Lelystad

vooroever

ecolodges

Ecoboulevard

Kuffeler

Oostvaarderswold

Zone

- gematigd intensieve zone
- gematigd intensieve zone Noord-Hollandse kust
- intensieve zone
- exensieve zone
- kleine watersport
- oeverrecreatie/strand
- nieuwe eilanden

KNOOPPUNTEN

- intensief knooppunt stadsrecreatie
- intensief knooppunt leisure
- intensief knooppunt verblijfsrecreatie
- knooppunt vaarrecreatie
evt. sub. knooppunt bruine vloot en chartervaart
- knooppunt kleine watersport
- knooppunt oeverrecreatie
- knooppunt landrecreatie
- toeristisch overstappunt (TOP) land
- toeristisch overstappunt (TOP) water

SCHAKELS

- vaarroutes
- nieuwe (kleinschalige) vaarbestemmingen
- verbindingen wandelen en fietsen
- verbindingen openbaar vervoer (land en water)
- verbindingen autoverkeer - ontsluitingen
- forten / Stelling van Amsterdam
- ecotoerisme
- vaargebied
- stadsfront aan het water
- OV Saal

Thema's		Algemeen & bereikbaarheid			Oeverrecreatie		
IJMEER							
Waterland	1B	<ul style="list-style-type: none"> - recreatiegebieden en dijken autoluw maken; wel bereikbaar per auto! - transferia / toeristische overstappunten - recreatietransferium Waterland 	<ul style="list-style-type: none"> - km's fiets-/wandelpaden + 100% - realisatie tenminste 10 nieuwe bestemmingen en verblijfplaatsen bv. picknick-BBQ-plaatsen, sport&spel, horeca, strand, enz. - dijktoegankelijkheid verbeteren 			<ul style="list-style-type: none"> - 1 km strand Durgerdam-IJdoorn - 0,5 km strand bij Uitdam - oevertoegankelijkheid beter 	
Amsterdam + stadsrand	1B	<ul style="list-style-type: none"> - recreatietransferium Zuid-oost - OV aansluiten op transferia en R&T aanbod 	<ul style="list-style-type: none"> - Waterland-zuid > stadsrandpark - Diemerscheg > recreatie en leisure 			<ul style="list-style-type: none"> - recreatie-eiland IJburg-oost - stranden in IJburg 	
Zuidoever + water	1B	<ul style="list-style-type: none"> - recreatietransferium Muiden - OV(recreatie) over water - zones voor durf-sporten 	<ul style="list-style-type: none"> - recreatieboulevard IJmeer 			<ul style="list-style-type: none"> - oevertoegankelijkheid beter - stranden - recreatie- en natuureilanden 	
Kust Flevoland-Almere	1B-2B	<ul style="list-style-type: none"> - waterfront Almere - boulevards e.d. 	<ul style="list-style-type: none"> - groene karakter Almere vasthouden 			<ul style="list-style-type: none"> - boulevard & stads-strand 	
N-HOLLAND-KUST							
Gouwee-zone	1B	<ul style="list-style-type: none"> - recr.transferium westzijde Volendam 	<ul style="list-style-type: none"> - doorontwikkeling routenetwerk - upgrading Hemmenland 			<ul style="list-style-type: none"> - oevertoegankelijkheid beter - stranden - upgrading Hemmenland 	
Zone Edam-Enkhuizen	1B	<ul style="list-style-type: none"> - buiten steden Hoorn-Enkhuizen vooral extensief - focus op cultuurhistorie en actieve recreatie 	<ul style="list-style-type: none"> - doorontwikkeling routenetwerk - upgrading recreatiegebied de Hulk 			<ul style="list-style-type: none"> - oevertoegankelijkheid beter - voorzieningen sportvissers - kleine stranden in combinatie met nieuwe vaarbestemmingen - upgrading de Hulk - stadsfront Hoorn - water 	
FLEVOLAND-KUST							
Lelystad	2B	<ul style="list-style-type: none"> - focus op leisure & vaarrecreatie - recreatie- en natuurtransferium 	<ul style="list-style-type: none"> - link met lange-afstand padennet - verbinding met Oostvaardersplassen 			<ul style="list-style-type: none"> - aanzet Houtribdijk geschikt inrichten als recreatiezone 	
Oostvaardersdijk	2B	<ul style="list-style-type: none"> - focus op natuurgerichte recreatie - natuur over de dijk heen trekken - vooroevers en natuur- en recreatieeilanden 	<ul style="list-style-type: none"> - Oostvaardersplassen beleefbaar maken door realisatie 'struinpaden' e.d - voet van dijk benutten voor verzachting overgangen 			<ul style="list-style-type: none"> - barrierwerking dijk/weg voor recreatie en natuur doorbreken - zit en beleefplekken > dijkvoet 	
MARKERMEER							
Houtribdijk	2B	<ul style="list-style-type: none"> - recreatief medegebruik in combinatie met dijkversterking - recreatie- en leisure-eiland (à la Port-Zeelande) 	<ul style="list-style-type: none"> - rustplekken / schuilhutten - picknickzones - Trintelhaven 'pimpen' 			<ul style="list-style-type: none"> - picknickzones - Trintelhaven 'pimpen' 	
Water	1B	<ul style="list-style-type: none"> - grotendeels onaangetast muv maatregelen TBES en vooroevers en eilanden Oostvaardersdijk 	NVT				

Kleine watersport	(grote) Vaarrecreatie	Verblijfsrecreatie - variant B	Leisure
- upgrading Kinselmeer tot gebied voor kleine watersport	- uitbreiding Uitdam +250 - 4 x nw.vaardoel + 100°	- Landalpark Uitdam - Hotels Durgerdam, Kinselmeer - B&B - amperplaatsen (à la Marina Volendam)	- focus op kleinschalig aanbod
- voorzieningen in IJburg - recreatie-eiland IJburg-oost	- (passanten)haven IJburg 150 - pass.steiger Diemerscheg 50	- (+) 9.000 hotelbedden - watersporthotel IJburg 2	- focus op kunst, cultuur, theater - Noord-IJ-oever (?)
- luwtezone zuidzijde - uitbreiding (basis)voorzieningen	- havenuitbreiding Muiden 600	- (+) 200 hotelbedden (Muiden)	
- aansluiting op zuidzijde IJmeer	- stads-marina 500 ligplaatsen - uitbreiding Muiderzand 200	- (+)2.000 hotelbedden	- aanbod met grootstedelijke allure
- omschakeling Monnickendam op vooral kleine watersport (?) - upgrading Hemmenland	- vaarverbinding Markerdijk - ligplaatsen Bruine vloot + 50(?) bij Marken	- (+) 1.000 hotelbedden - camper-zone Marken	- uitbreiding aanbod in lijn met thema Volendam-Edam e. dp Volendamse sfeer
- oevertoegankelijkheid beter - upgrading de Hulk	- 4-6 nieuwe vaarbestemmingen totaal > 100 pass.plaatsen - haven Hoorn + 600 - cruisekade Enhuizen	- (+) 500 hotelbedden in Hoorn en Enhuizen - camperplaatsen en B&B bij nieuwe vaarbestemmingen	
- aanzet Houtribdijk geschikt inrichten als recreatiezone	- regattacentrum Lelystad 400(?)	- (hotel-)resort aan Houtribdijk + 500 bedden	- leisurecentrum Bataviastad
NVT	- 4-6 vaarbestemmingen - natuurgericht; totaal + 100	- ecolodges, natuurkamperen enz, op nieuwe eilanden	NVT
NVT - of kitesurfzones?	- 2x vaardoel Oermeeras - 1x vaardoel Trintelhaven - marina Houtrib-eiland + 250 - vaardoel nabij Oermeeras - diverse zones ankerboeien	- Houtrib-eiland locatie voor resort à la Port Zelande - 500 hotelkamers NVT muv overnachtingen bij nieuwe vaardoelen	- evt. op Houtribeiland NVT

5.5 Kosten

Het voorkeursalternatief is qua kosten globaal nader uitgewerkt. De aanname is dat publieke voorzieningen ook (in elk geval grotendeels) publiek worden gedragen. Daarbij is uitgegaan van een aantal aannames met betrekking tot omvang en aantallen maatregelen en ook met aard en kwaliteit van de te realiseren recreatieve voorzieningen. Dit betekent dat indien het aantal eenheden en de omvang van maatregelen substantieel wijzigt, dat ook de raming substantieel zal wijzigen.

Toelichting kosten

Deze kostenindicatie is van belang omdat het uitgangspunt is dat recreatie als volwaardige bouwsteen wordt meegenomen in de variantenstudie, dus ook wat betreft de investeringskosten. Voor de kosten van realisatie van het TBES wordt in het ontwikkelingsperspectief een indicatie van 500 miljoen euro afgegeven; dit betreft uitsluitend de ecologische maatregelen zonder rekening te houden met eventuele baten of voordelen door werk met werk te maken.

Uit voorgaande tabel komt een raming naar voren m.b.t. publieke investeringen in recreatieve voorzieningen van ca. 150 miljoen euro.

Marktpartijen investeren in de zelfde periode ruim het zesvoudige, d.w.z. meer dan 990 miljoen euro.

Het opwaarderen van het Markermeer-IJmeer, ook voor recreatie en toerisme vergt grote investeringen, waarvan het rendement niet op voorhand vaststaat. Een MKBA is zeker aan te bevelen omdat daarmee een goed inzicht kan worden verkregen in de baten, zowel maatschappelijk alsook economisch.

Het is aannemelijk dat investeringen in recreatie-maatregelen in beginsel meer 'harde baten' opleveren dan de investeringen in ecologische maatregelen. Door natuur en recreatie-investeringen te combineren ontstaat vrijwel zeker synergie en voordeel, zowel aan de kostenkant als aan de batenkant.

MAATREGEL	EENHEIDSPRIJS	TYPE EENHEID	AANTAL	TOTAAL RAMING
fietspad - verhard 2,5 meter breedte	125.000	kilometer	75	9,375
wandelpad - verhard 1,5 meter breedte	70.000	kilometer	75	5,25
wandelpad - halfverhard	50.000	per strekkende kilometer	75	3,75
strand - 10 m. breed, 0,8 m. dik	200.000	kilometer	20	4
recreatieoever kl. watersport gras-zand 15 m. breed	350.000	kilometer	20	7
nieuw recreatiegebied voor gematigd-intensief gebruik	100.000	hectare	50	5
stadspark voor intensief intensief gebruik	175.000	hectare	50	8,75
recreatie-eilanden	350.000	hectare	100	35
nieuw vaardoel - 20 ligplaatsen + basisvoorzieningen	300.000	per vaardoel	10	3
toeristisch overstappunt - kleinschalig	75.000	per TOP	10	0,75
recreatietransferium grootschalig (100x P en voorz)	800.000	per transferium	5	4
idem - land-water	1.000.000	per transferium	3	3
upgrading bestaande recreatiegebieden	30.000	per hectare	150	4,5
visstoeppen en trailerhelling aan bestaande dijk/oever	75.000	per stoep & hellinbg	10	0,75
natuurboulevard Ijmeer en Oostvaardersdijk		stelpost		15
afronding en onvoorzien			0,875	
subtotaal recreatieve voorzieningen		inclusief staartkosten en excl. btw		110
btw + 19%				20
stelpost bereikbaarheid				20
totaal publieke investeringen				150
investeringen door marktpartijen				
3-5.000 ligplaatsen + faciliteiten				50
13-15.000 hotelkamers!				750
waterfront Almere -recreatieve delen				10
10 leisurebedrijven				20
regattacentrum Lelystad				25
resort-Marina Houtribdijk				75
totaal marktpartijen				930

5.6 Confrontatie voorkeursalternatief met TBES

In deze paragraaf worden de maatregelen recreatie uit het voorkeursalternatief globaal geconfronteerd met de belangrijkste maatregelen (voor zover bekend) uit het TBES.

Confrontatie met zoekzones vooroevers en oermoeras

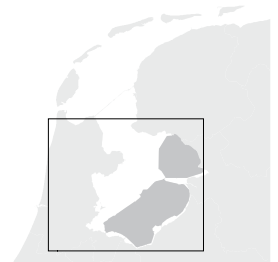
- vanuit optiek van een hogere belevingswaarde van het gebied vormen dergelijke zones vrijwel altijd een meerwaarde;
- aantasting van wijde vergezichten kan als een nadeel worden ervaren, anderzijds is er sprake van een hogere belevingswaarde van vooroevers dan de nu vaak harde overgangen tussen oever en water;
- vooroevers en/of een moeraszone leveren beperkingen op voor de grote vaarrecreatie;
- bestaande ondiepten zijn voor de vaarrecreatie de beste keuze voor de ligging van dergelijke zones;
- een wisselend seizoenpeil kan nadelig uitpakken voor de vaarmogelijkheden;
- een wisselend seizoenpeil zal vrijwel zeker resulteren in hogere kosten voor aanleg, beheer en onderhoud van water- en oevergebonden recreatieve voorzieningen.

Samengevat: er zijn zowel plussen als minnen, maar deze lijken in eerste instantie niet onevenredig nadelig voor het totaalplaatje. Wel dient er voor te worden gewaakt dat de vaarmogelijkheden voor grotere (en dieper stekende) schepen worden gewaarborgd, i.c. niet al te zeer worden ingeperkt.

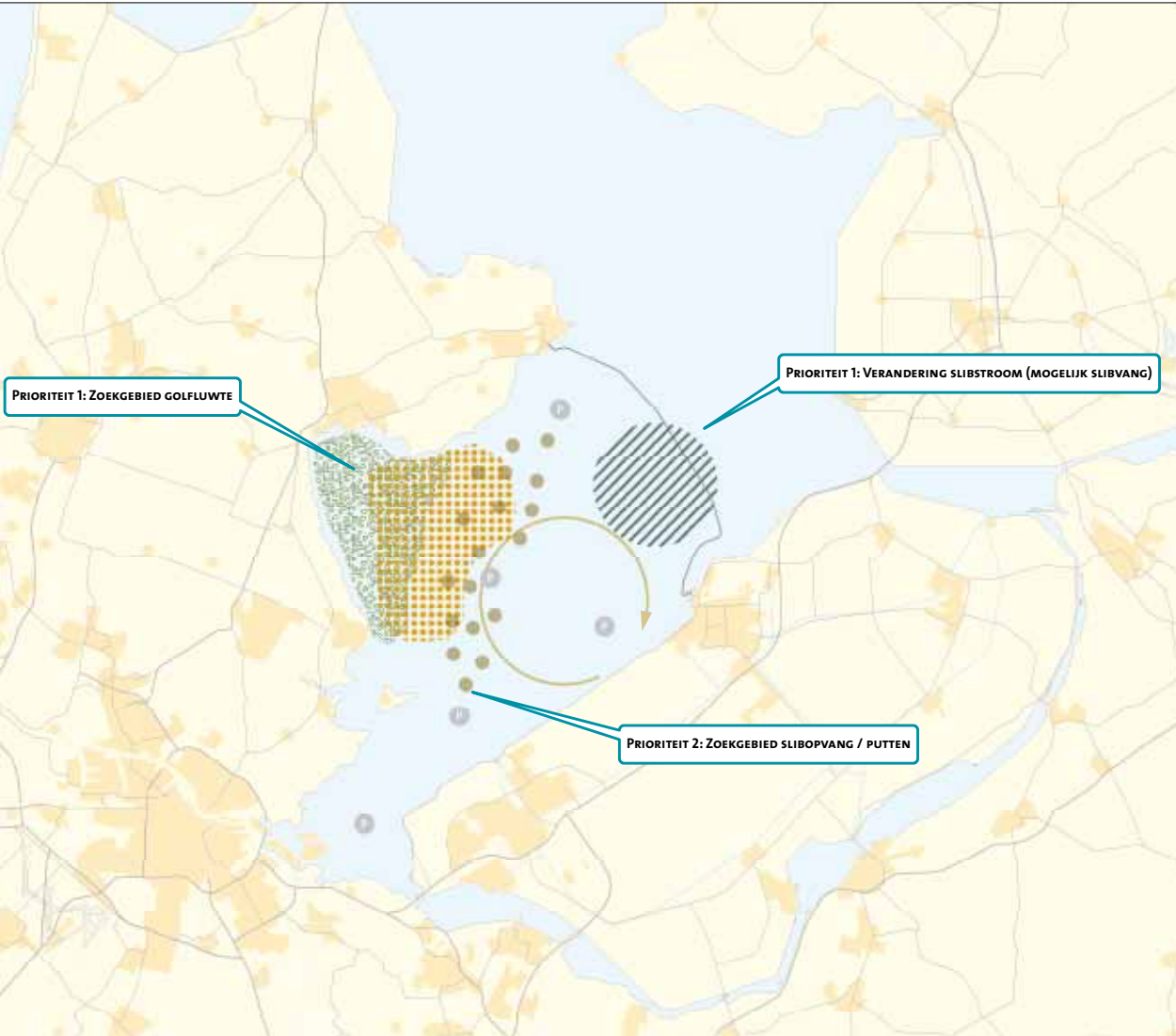
Confrontatie met zoekzones slibvangputten en luwtezones

- Een substantiële toename van het aantal waterplanten in de Hoornsche Hop is nadelig voor de vaarrecreatie en in het bijzonder voor de bereikbaarheid over water van alle havens tussen Volendam en Hoorn. Dat kan ook tot economische schade leiden. Wellicht kan met gericht 'maaibeheer' de toegankelijkheid wel worden gezekerd, maar de beschikbare vaarruimte neemt substantieel af en dat zal resulteren in een afnemende vaardynamiek in dit deelgebied.

- Voor vormen van land- en oeverrecreatie kunnen waterplanten zowel positieve als negatieve 'belevingseffecten opleveren'. Stranden kunnen onbruikbaar worden, maar de natuurbeleving kan er op vooruit gaan.
- De slibvangputten vormen bij eerste beschouwing geen enkele bedreiging voor recreatie. Als het doel, helderder water wordt bereikt zal dit vrijwel zeker vooral positieve effecten voor recreatie opleveren; bijv. fijner, beter en veiliger zwem-, en duikwater enz.

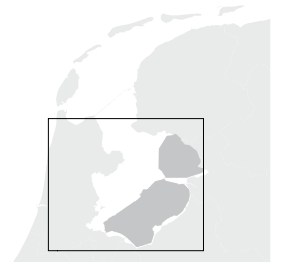

- SEIZOENSGEBONDEN PEIL
- VERSTERKEN ECOLOGISCHE VERBINDING
- BELEVINGSNATUUR
- BEHOUD HUIDIGE KWALITEIT
- REALISATIE VOOROEVERS
- ZOEKGBIED OERMOERAS

- P FOSFAATGEHALTE (KRW NORM)
- ZOEKGEBIED SLIBOPVANG
- INVLOEDGEBIED SLIB
- /// ZOEKGEBIED VERANDERING SLIBSTROOM
- 🌿 ZOEKGEBIED GOLFLUWTE
- 🟡 ZOEKGEBIED ANTI-EROSIE MAATREGEL

- VISSTAND BEHEREN
- VOGELTREK
- VISPASSAGE PRIORITEIT
- VISPASSAGE
- ONTWIKKELINGSRICHTING OVW
- ACHTEROEVERS
- NATUURLIJK PEILBEHEER
- BEHOUD HUIDIGE KWALITEIT
- PARKLANDSCHAP
- NATURA 2000

aait de golv
schraagt de
elk krijgt w

6 AANBEVELINGEN

- 6.1 *Proces*
- 6.2 *Inhoud*
- 6.3 *Samenhang met andere pijlers TMIJ
en financiering*
- 6.4 *Bouwdozen*

ven soms en
e stemmen van het lan
vat hem toekomt, wan

6.1 Proces

Een bovenlokale regie is aan te bevelen, zodat aanbod, spreiding en overbelasting in het IJmeer gestuurd kan worden. Maar dit kan ook versnippering voorkomen.

Wacht niet met ontwikkeling. Zet een projectorganisatie op die gaat voor de quick-wins. Dit geeft het proces in Den Haag, maar bovenal dynamiek in de regio, extra kracht. Deze quick-wins moeten natuurlijk vallen in de categorie 'no-regret'. Dit is prima te borgen door een ontwikkelstrategie op te zetten waarbij een schillenbenadering als basis wordt gehanteerd.

6.2 Inhoud

De inhoud van het voorkeursalternatief is breed gedragen. Tijdens het opstellen van het ontwikkelingsbeeld voor het gebied Markermeer-IJmeer is het dan ook verstandig om hier niet teveel aan te tornen. Dit zal worden gevoeld als een stap terug. Bijschaven is de methode, waarmee een goede samenhang met andere pijlers gerealiseerd kan worden.

6.3 Samenhang met andere pijlers TMIJ en financiering

Ontwikkeling van een toekomstbestendig en veerkrachtig ecologisch systeem is de basis van het ontwikkelingsperspectief Markermeer-IJmeer. In het geprioriteerde voorkeursscenario is hiervoor aandacht geweest door experttoetsen van betrokken partijen. Dit is bepaald nog geen garantie. De meerwaarde, dan wel gevoeligheid, zal nader onderbouwd moeten worden. Dit is een belangrijk aandachtspunt tijdens de afronding van de 'totale' variantenstudie Markermeer-IJmeer, waar het onderdeel recreatie mogelijk nog iets wordt aangepast om de samenhang met andere functies/opgaven beter te verankeren.

In het voorkeursscenario komen intensieve (rood) en extensieve (groen) ontwikkelingen naar voren. Intensieve ontwikkelingen (knooppunten) moeten geld op kunnen leveren voor de overheid. Het betreft locatieontwikkeling waar marges haalbaar

moeten zijn. Overigens zijn er veel planonderdelen geel en groen gekleurd (extensieve knooppunten en schakels). Deze zullen bij inrichting geld kosten voor de overheid en mogelijk bij beheer. Voor de ontwikkeling is het aan te bevelen om knooppunten en schakels aan elkaar te verbinden als één plangebied, zodat deze door een ontwikkelaar-ondernemer in totaal worden ontwikkeld. Op deze wijze is het sturen op maximaal privaat geld verankerd.

Een (M)KBA analyse is aan te bevelen om te komen tot een passende strategie voor benutten van de markt en benodigde publieke middelen.

Stimulering van marktpartijen door bijvoorbeeld innovatieve contracten of prijsvragen, leidend tot realisatie, zijn aan te bevelen. Biedt in ieder geval ruimte voor ontwikkeling. Zonder bieden van ruimte is er een beperkte dynamiek.

6.4 Bouwdozen

De verschillende marktthema's en/of producten kunnen worden uitgewerkt in zogenaamde bouwdozen. Deze bouwdozen kunnen naar behoefte worden uitgepakt om de knooppunten en schakels concreet in te vullen. Elke bouwdoos omvat een veelheid aan voorzieningen en product-markt-ideeën welke naar behoefte (locatie en markt vraag) kan worden omgezet in concrete 'formules'. In de bouwdozen is ook ruimte voor innovatieve product-markt-combinaties en in de bouwdozen worden de suggesties uit de werkconferentie opgenomen.

Zie bijlage 6 voor een aantal voorbeeld-uitwerkingen.

Uitwerkingen scenario's

Knooppunt OEVERCREATE - toepasbaar in beide scenario's	
Thema's: zonnen, zwemmen, spelen, sporten	
VARIANT 1 ➤ strand en ligweiden ➤ speelruimte ➤ picknick en BBQ-voorzieningen ➤ sanitaire voorzieningen ➤ strandpaviljoen - terras ➤ parkeervoorzieningen ➤ OV-verbinding met achterland	VARIANT 2 idem als variant 1 ... plus... ➤ camperplaatsen - landschapscamping ➤ hotel - bungalowpark - resort - marina ➤

Uitwerkingen scenario's

Knooppunt: transferium en/of toeristisch overstappunt - toepasbaar in beide scenario's	
pm scenario 1: focus op land en oever pm scenario 2: focus op verbinding met water	
Thema's: ontsluiting, zonering, sturing, voorlichting, verbinding	
VARIANT 1 VOOR ➤ grootschalig (transferium) ➤ kleinschalig (TOP) VOORZIEIINGEN ➤ parkeren ➤ openbaar vervoer - evt. OV-water ➤ route-informatie ➤ routeknooppunt ➤ fietsverhuur - witte fietsenplan ➤ infoloket ➤ bezoekerscentrum ➤ sanitaire voorzieningen ➤ speelvoorzieningen ➤ kleinschalige horeca - winkel	VARIANT 2 idem als variant 1 ... plus... ➤ camperplaatsen - landschapscamping ➤ verblijfsrecreatie ➤ wellness ➤ leisure

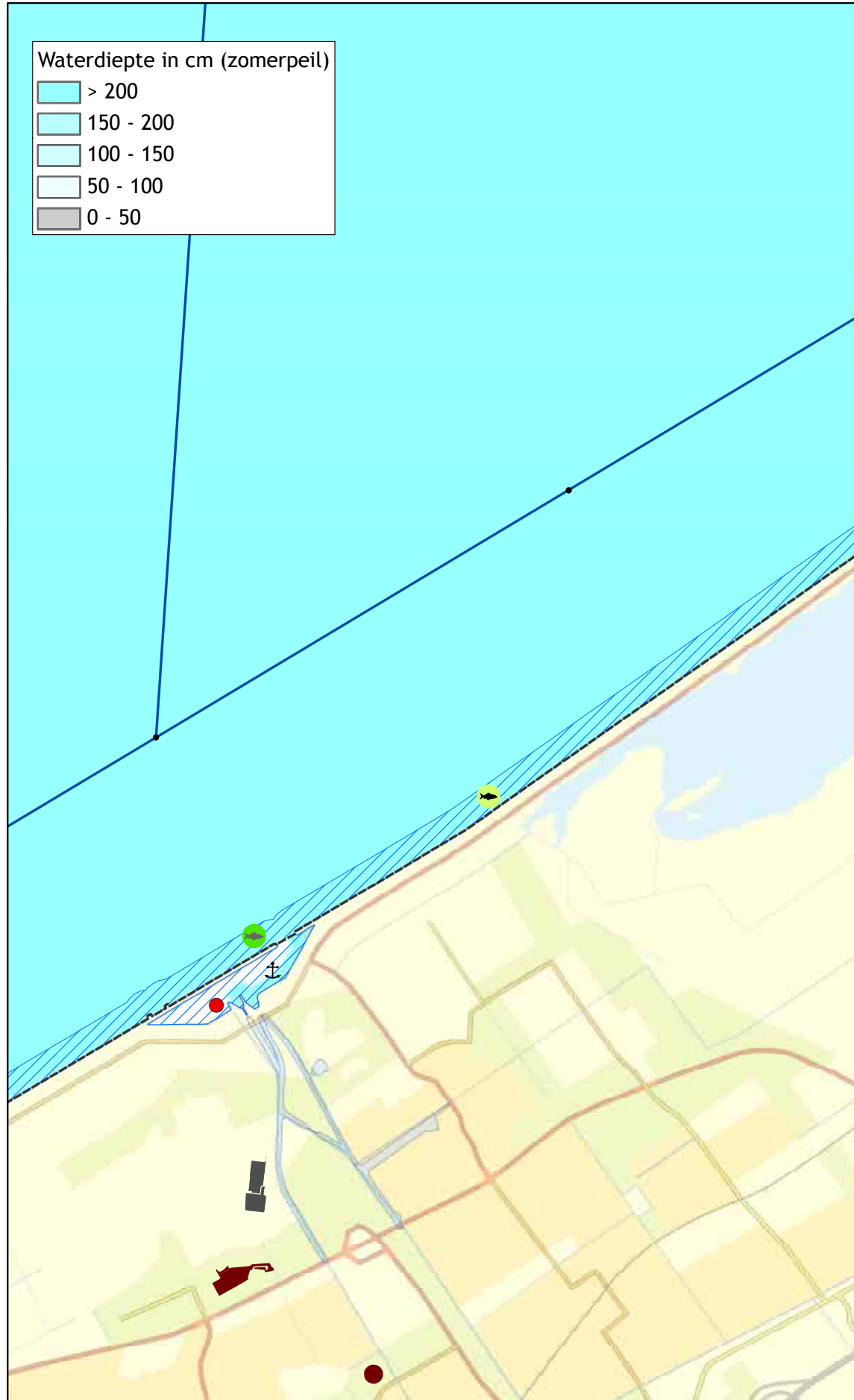
elk krijgt w
alles is ond

BIJLAGEN

- 1 *Kaarten inventarisatie huidig aanbod R&T*
- 2 *Toelichting werking BRAM*
- 3 *BRAM-kaarten 5 t/m 8 - tekortenraming 2015*
- 4 *Deelnemers sleutelgesprekken, klankbordgroep
en werkconferentie*
- 5 *Conclusies en aanbevelingen ANWB-
gebruikersonderzoek*
- 6 *Voorbeeld-bouwdozen knooppunten en schakels*
- 7 *Geraadpleegde Bronnen*

Wat hem toekomt, want
er deze vlermoels eend

Markermeer en IJmeer GEB-3a: Recreatie Oostvaardersplassen

--- N2000-grens Markermeer & IJmeer

Jachthavens met aantal ligplaatsen

- 1 - 100
- 101 - 250
- 251 - 500
- > 500

▲ Camping / verblijfsrecreatie

⚓ Aanlegplaats / vluchthaven (max. 100 ligplaatsen)

- Betonning
- Recreatie betonning

🐟 Sportvislocatie, enkele gebruikers

🐟 Sportvislocatie, meerdere gebruikers

🐟 Sportvislocatie, veel gebruikers

▨ Vaarsnelheid max 20km per uur

■ Dagrecreatief terrein

■ Verblijfsrecreatie

— Vaarwegvakken

Bron:

- RWS IJG (vaarsnelheden, zonerings, zwemwaterpunten)
- Waterrecreatieadvies BV (sportvissen, strand, surf)
- TDK (camping)
- CBS (recreatie terreinen)
- AVV (vaarwegvakken)

Referentie: N2000_0752

RWS WD, 09-03-2009

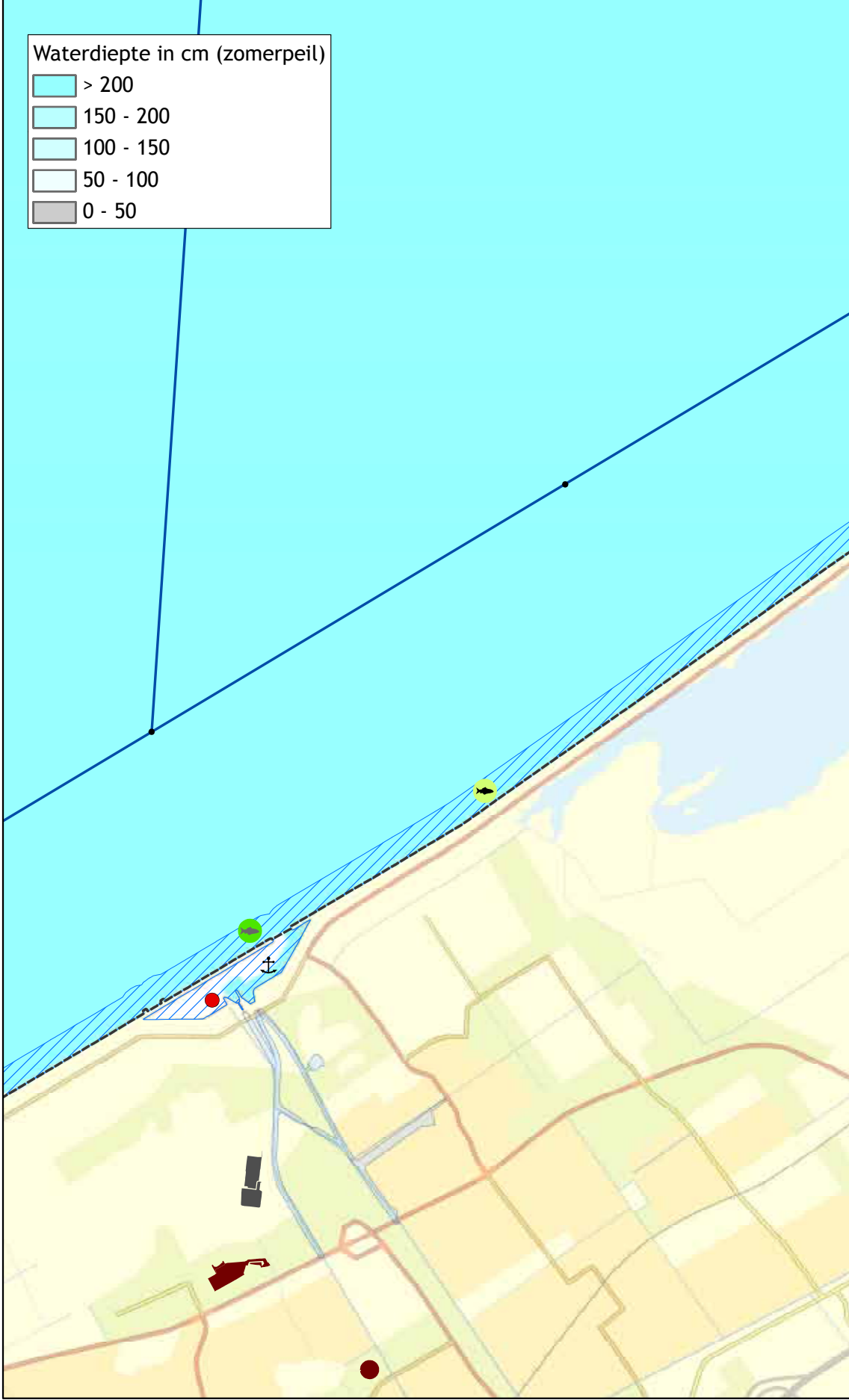

Schaal 1:50.000

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Waterdienst

topografische achtergrond © Topografische Dienst Kadaster

Markermeer en IJmeer GEB-3a: Recreatie Oostvaardersplassen

--- N2000-grens Markermeer & IJmeer

Jachthavens met aantal ligplaatsen

● 1 - 100

● 101 - 250

● 251 - 500

● > 500

▲ Camping / verblijfsrecreatie

⚓ Aanlegplaats / vluchthaven (max. 100 ligplaatsen)

● Betonning

● Recreatie betonning

● Sportvislocatie, enkele gebruikers

● Sportvislocatie, meerdere gebruikers

● Sportvislocatie, veel gebruikers

▨ Vaarsnelheid max 20km per uur

■ Dagrecreatief terrein

■ Verblijfsrecreatie

— Vaarwegvakken

Bron:

- RWS IJG (vaarsnelheden, zonerings, zwemwaterpunten)

- Waterrecreatieadvies BV (sportvissen, strand, surf)

- TDK (camping)

- CBS (recreatie terreinen)

- AVV (vaarwegvakken)

Referentie: N2000_0752

RWS WD, 09-03-2009

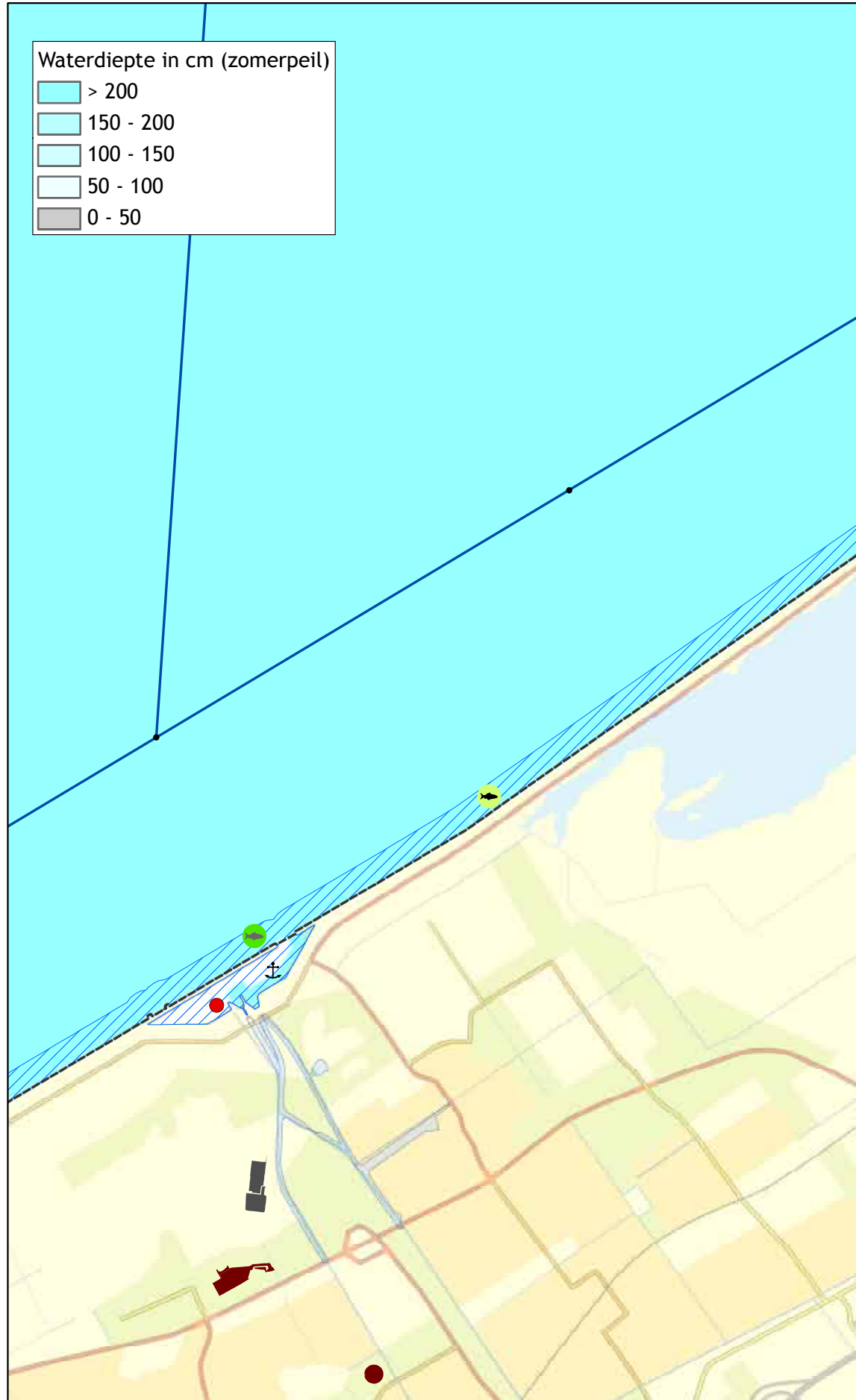

Schaal 1:50.000

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Waterdienst

topografische achtergrond © Topografische Dienst Kadaster

Markermeer en IJmeer

GEB-3a: Recreatie

Oostvaardersplassen

--- N2000-grens Markermeer & IJmeer

Jachthavens met aantal ligplaatsen

- 1 - 100
- 101 - 250
- 251 - 500
- > 500

Camping / verblijfsrecreatie

⚓ Aanlegplaats / vluchthaven (max. 100 ligplaatsen)

- Betonnening
- Recreatie betonnening

Sportvislocatie, enkele gebruikers

Sportvislocatie, meerdere gebruikers

Sportvislocatie, veel gebruikers

▨ Vaarsnelheid max 20km per uur

■ Dagrecreatief terrein

■ Verblijfsrecreatie

— Vaarwegvakken

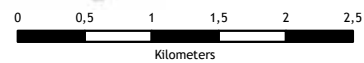
Bron:

- RWS IJG (vaarsnelheden, zonerings, zwemwaterpunten)
- Waterrecreatieadvies BV (sportvissen, strand, surf)
- TDK (camping)
- CBS (recreatie terreinen)
- AVV (vaarwegvakken)

Referentie: N2000_0752

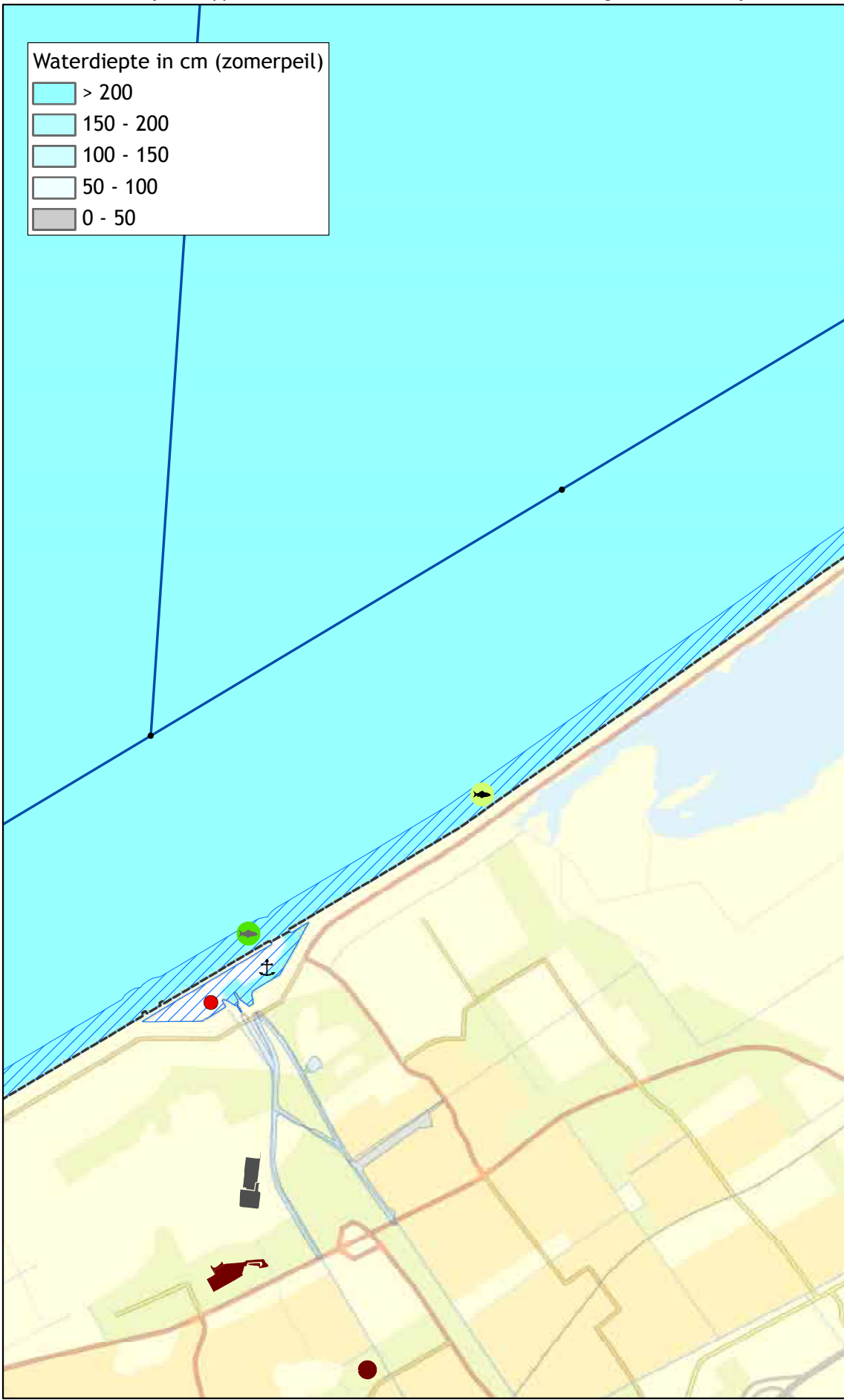
RWS WD, 09-03-2009

Schaal 1:50.000

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Waterdienst

Markermeer en IJmeer GEB-3a: Recreatie Oostvaardersplassen

--- N2000-grens Markermeer & IJmeer

Jachthavens met aantal ligplaatsen

- 1 - 100
- 101 - 250
- 251 - 500
- > 500

▲ Camping / verblijfsrecreatie

⚓ Aanlegplaats / vluchthaven (max. 100 ligplaatsen)

- Betonning
- Recreatie betonning

🐟 Sportvislocatie, enkele gebruikers

🐟 Sportvislocatie, meerdere gebruikers

🐟 Sportvislocatie, veel gebruikers

▨ Vaarsnelheid max 20km per uur

■ Dagrecreatief terrein

■ Verblijfsrecreatie

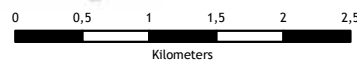
— Vaarwegvakken

Bron:

- RWS IJG (vaarsnelheden, zonerings, zwemwaterpunten)
- Waterrecreatieadvies BV (sportvissen, strand, surf)
- TDK (camping)
- CBS (recreatie terreinen)
- AVV (vaarwegvakken)

Referentie: N2000_0752

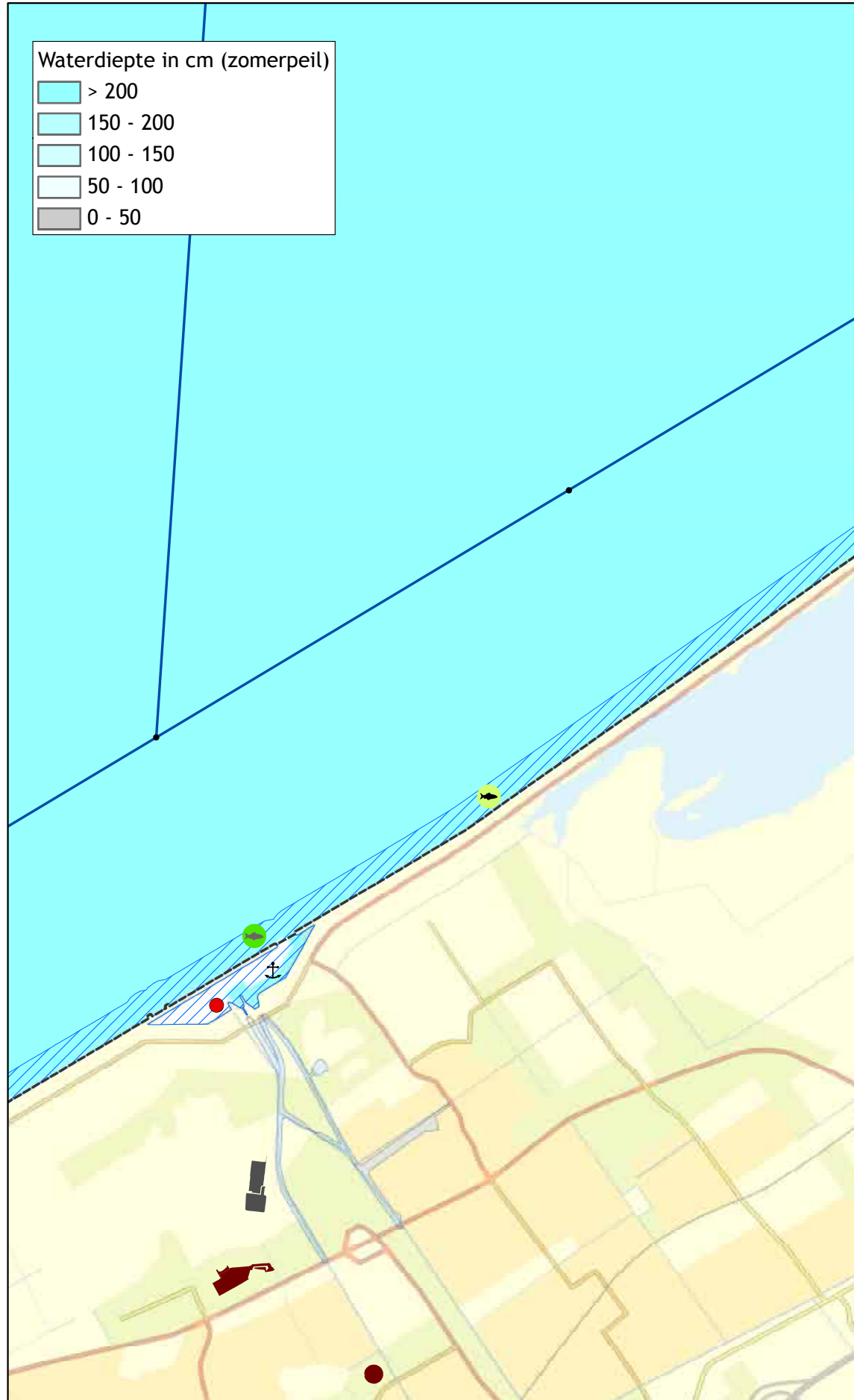
RWS WD, 09-03-2009

Schaal 1:50.000

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Waterdienst

Markermeer en IJmeer GEB-3a: Recreatie Oostvaardersplassen

--- N2000-grens Markermeer & IJmeer

Jachthavens met aantal ligplaatsen

- 1 - 100
- 101 - 250
- 251 - 500
- > 500

▲ Camping / verblijfsrecreatie

⚓ Aanlegplaats / vluchthaven (max. 100 ligplaatsen)

- Betonning
- Recreatie betonning

🐟 Sportvislocatie, enkele gebruikers

🐟 Sportvislocatie, meerdere gebruikers

🐟 Sportvislocatie, veel gebruikers

▨ Vaarsnelheid max 20km per uur

■ Dagrecreatief terrein

■ Verblijfsrecreatie

— Vaarwegvakken

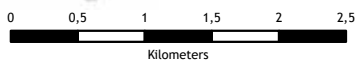
Bron:

- RWS IJG (vaarsnelheden, zonerings, zwemwaterpunten)
- Waterrecreatieadvies BV (sportvissen, strand, surf)
- TDK (camping)
- CBS (recreatie terreinen)
- AVV (vaarwegvakken)

Referentie: N2000_0752

RWS WD, 09-03-2009

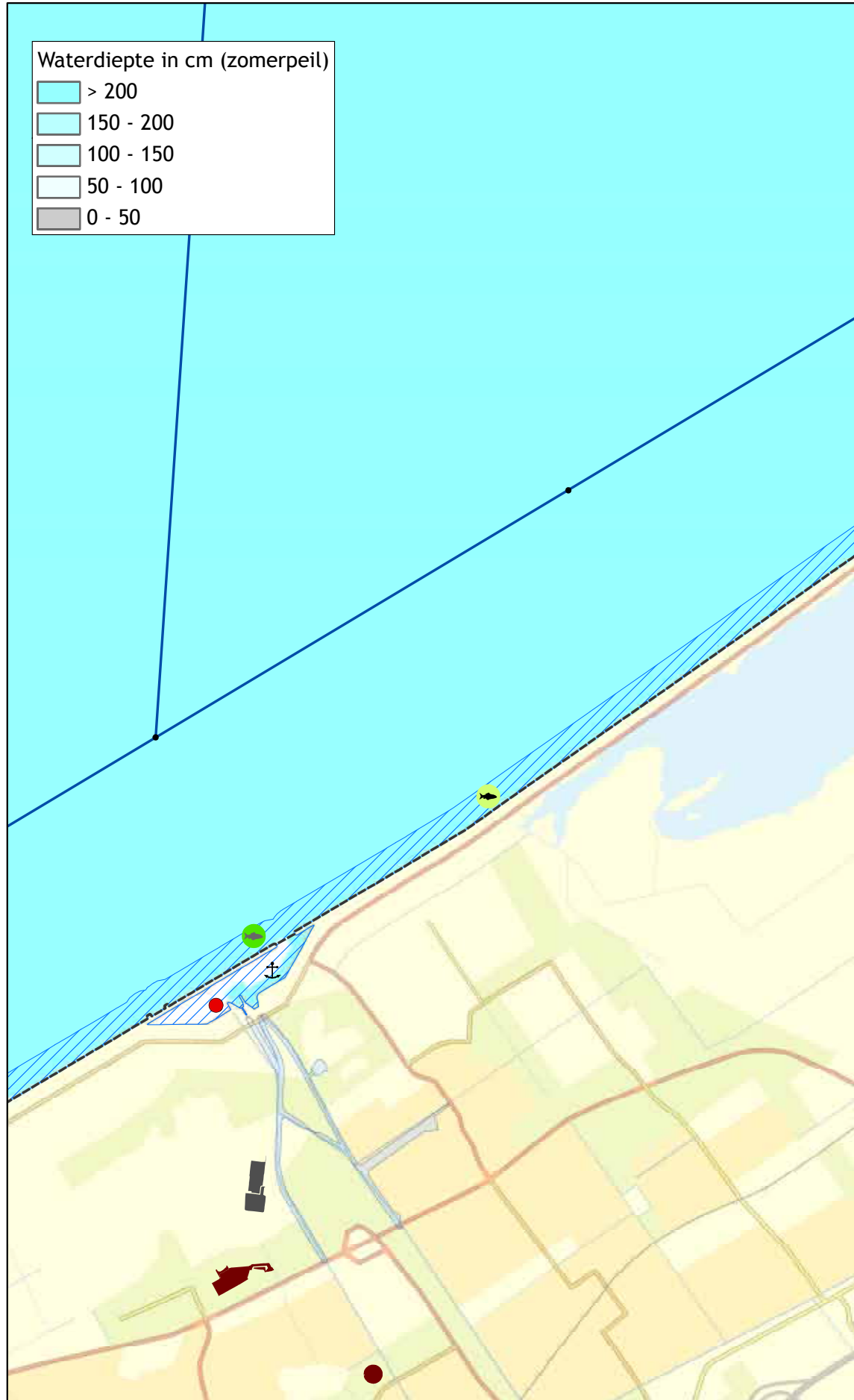

Schaal 1:50.000

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Waterdienst

topografische achtergrond © Topografische Dienst Kadaster

Markermeer en IJmeer

GEB-3a: Recreatie

Oostvaardersplassen

▭ N2000-grens Markermeer & IJmeer

Jachthavens met aantal ligplaatsen

- 1 - 100
- 101 - 250
- 251 - 500
- > 500

▲ Camping / verblijfsrecreatie

⚓ Aanlegplaats / vluchthaven (max. 100 ligplaatsen)

- Betonning
- Recreatie betonning

🐟 Sportvislocatie, enkele gebruikers

🐟 Sportvislocatie, meerdere gebruikers

🐟 Sportvislocatie, veel gebruikers

▨ Vaarsnelheid max 20km per uur

■ Dagrecreatief terrein

■ Verblijfsrecreatie

— Vaarwegvakken

Bron:

- RWS IJG (vaarsnelheden, zonerings, zwemwaterpunten)
- Waterrecreatieadvies BV (sportvissen, strand, surf)
- TDK (camping)
- CBS (recreatie terreinen)
- AVV (vaarwegvakken)

Referentie: N2000_0752

RWS WD, 09-03-2009

Schaal 1:50.000

Ministerie van Verkeer en Waterstaat
Directoraat-Generaal Rijkswaterstaat
Waterdienst

topografische achtergrond © Topografische Dienst Kadaster

2 Toelichting werking BRAM

BRAM (Beleidsondersteunend Recreatie Analyse Model)

Kenniscentrum Recreatie heeft een vraag-aanbodmodel ontwikkeld waarmee tekorten aan recreatiegroen voor wandelen en fietsen berekend kunnen worden. Het tekort wordt berekend door vraag en aanbod met elkaar te vergelijken (zie figuur 1). Een tekort doet zich voor wanneer de vraag op een bepaalde dag het aanbod overschrijdt. Bij de toekenning van de recreatieve vraag aan aanbodlocaties houden we rekening met mogelijke barrières die verhinderen dat recreanten het aanwezige groen kunnen bereiken.

Vraagzijde	Aanbodzijde
1a Vraag naar recreatief wandelen, fietsen, zonnen of zwemmen	3 Aanbod aan recreatief groen in op te vangen dagtochten naar bodemtype
1b Persoonskenmerken per wijk of buurt	4 Normafstand: aanbod per wijk of buurt
2 Verdeling van dagtochten per dag	5 Aanbod recreatief groen en nat
6 Confrontatie Vraag en Aanbod	

Figuur 1 : Schema vraag-aanbod model wandelen en fietsen.

We lichten hier kort vier begrippen toe: vraag, aanbod, normdag en barrièrewerking.

Vraagzijde

Bij het bepalen van de omvang van de vraag naar wandelen en fietsen vanuit de verschillende wijken en buurten rondom het Markermeer-IJmeer houden we rekening met de volgende aspecten:

- Recreatievraag: De vraag naar wandelen en fietsen berekenen we op basis van het aantal wandel- en fietstochten dat er in geheel Nederland wordt ondernomen. Dit landelijke cijfer zetten we om in een lokale vraag per wijk/buurt door te corrigeren voor de bevolkingsomvang, leeftijd en etniciteit.
- Persoonskenmerken: leeftijd en etniciteit, omdat bepaalde bevolkingsgroepen meer wandelen en fietsen dan andere. De bevolkingscijfers komen uit het CBS Wijk- en Buurtregister (CBS 2006), de deelnamecijfers uit CVTO 2005.
- Verdeling dagtochten per dag: Het totaal aantal dagtochten per jaar spreiden we over de 365 dagen van het jaar, aangezien variabelen als 'het weer' en 'vrije dagen' in grote mate de deelname aan wandelen en fietsen beïnvloeden.

Aanbodzijde

Binnen BRAM worden de ruimtelijke mogelijkheden om te wandelen en fietsen bepaald door de twee factoren grondgebruik en normafstand:

- Grondgebruik: de opvangcapaciteit van verschillende typen landschap bepaalt in de eerste plaats hoeveel recreanten per hectare kunnen recreëren. De opvangcapaciteit is afhankelijk van het grondgebruik, de mate van ontsluiting (het aantal wegen en paden) en de openheid van het landschap (een besloten gebied heeft een hogere opvangcapaciteit dan een open gebied). Voor de aanbodkant wordt uitgegaan van een door Alterra verfijnde versie van de CBS bodemstatistiek kaart (versie 2000).

Type landschap	Capaciteit	
	Wandelen	fietsen
Park en plantsoen	8	2
Bos	9	3
Droog natuurlijk terrein	6	2
Nat natuurlijk terrein	3	1
Agrarisch gebruik - laag ontsloten, open gebied	0.0	0.2
Agrarisch gebruik - hoog ontsloten, dicht gebied	0.6	1.8

Tabel 1: opvangcapaciteiten naar type landschap in personen per hectare per dag

- In bovenstaande tabel staan de gebruikte opvangcapaciteiten. Zo geldt voor bos een opvangcapaciteit van 9 personen per hectare per dag, voor fietsen zijn dit 3 personen. Bevinden zich meer personen in het bos, dan wordt het als (te) druk ervaren. Voor agrarisch gebied zijn de opvangcapaciteiten veel lager.
- Normafstand: Deze afstand bepaalt of iemand vanuit de woning bij een groengebied kan komen. Uit onderzoek blijkt dat 80% van de wandeltochten tien kilometer van de woning plaats vindt. Voor fietsen geldt dat 90% van de dagtochten binnen vijftien kilometer rond de eigen woning plaats vindt.

De afstanden 10 en 15 kilometer hanteert het Kenniscentrum Recreatie daarom als normafstanden voor wandelen en fietsen.

Normdag

De recreatieve vraag is niet een constante, maar varieert per dag. Op warme, zomerse dagen in het weekend, is de vraag groter dan op een sombere doordeweekse dag in het najaar. In BRAM wordt gerekend met een vraagomvang zoals die is op de normdag, de vijfde drukste dag van het jaar. Als op de normdag het groenaanbod de recreatieve vraag kan accommoderen, stellen we dat er – beleidsmatig gezien – geen tekort is. We accepteren dat het op vier dagen in het jaar drukker mag zijn dan op de normdag. Beleidsmatig werk je dus niet aan het wegwerken van alle tekorten.

Barrièrewerking

Een wandelaar of fietser kan niet altijd gemakkelijk het spoor of een snelweg oversteken. In BRAM wordt rekening gehouden met barrièrewerking als gevolg van snelwegen, spoorwegen en vaarwegen. Het gaat bij een goede analyse immers niet alleen om de hoeveelheid groen, maar ook om de bereikbaarheid van dat groen. Een barrière werkt twee kanten op: stedelingen kunnen door barrières het groen buiten de stad slecht bereiken. Aan de andere kant zorgt een barrière ervoor dat het groen buiten de stad minder kan worden gebruikt. Het tekort in het buitengebied wordt daardoor juist lager. De bewoners van het landelijk gebied ‘profiteren’ hierdoor van de aanwezigheid van barrières.

Overwegingen

Rijksdoel: opvangcapaciteit 20 personen per hectare

BRAM rekent met een maximale opvangcapaciteit van 9 voor wandelen en 3 voor fietsen. De vraag kan gesteld worden hoe dit zich verhoudt tot de opvangcapaciteit van 20 die door het Rijk als doel is gesteld voor intensief ingerichte recreatiegebieden. Hierbij geeft het rijk niet aan om welk type recreant het gaat: die 20 personen mogen wandelaars zijn, maar ook fietsers, zonniers of zwemmers.

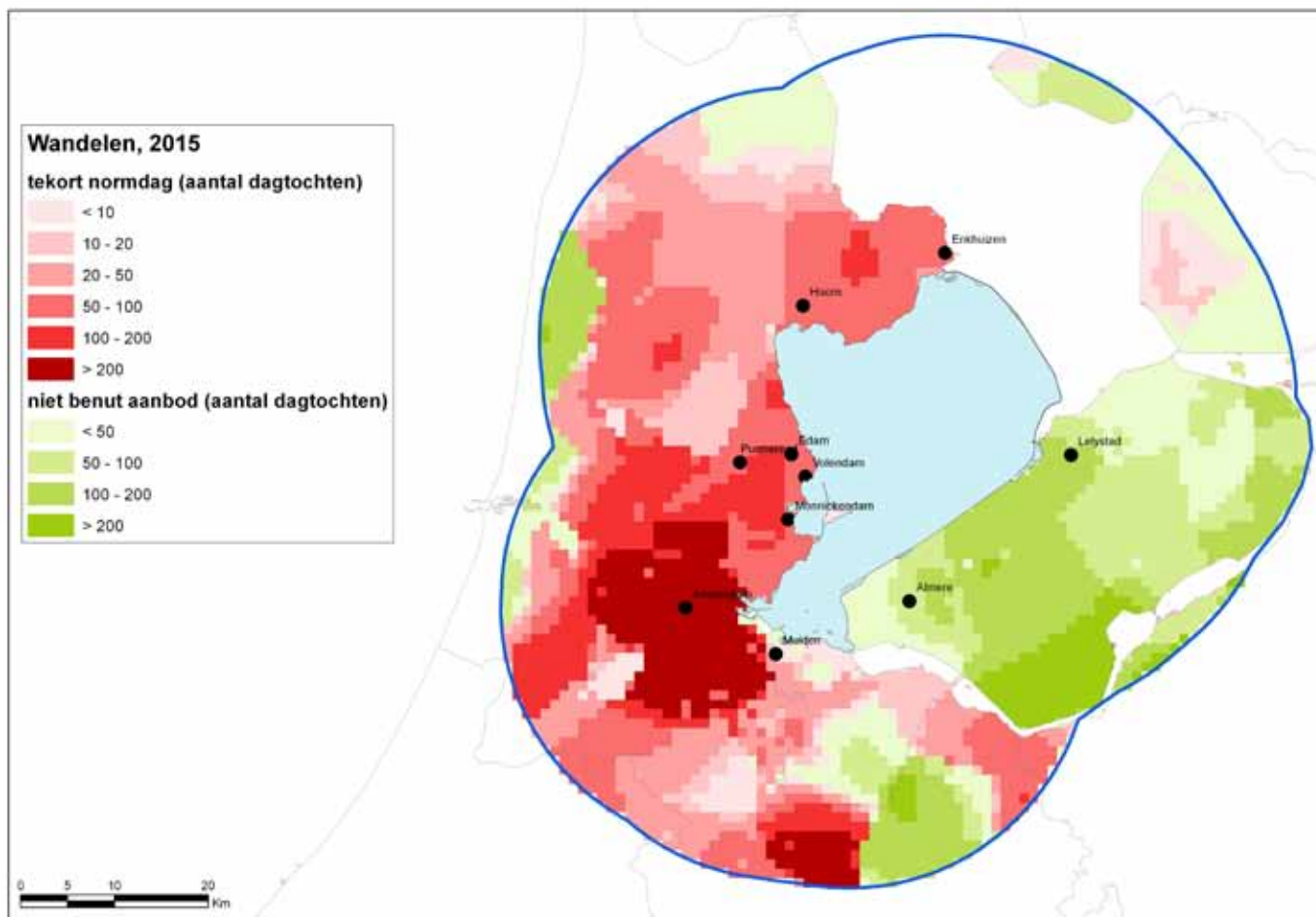
De opvangcapaciteit is bepaald op basis van de recreanten-capaciteitsnorm: 'Het maximum aantal mensen per oppervlakte-eenheid dat in een gebied een bepaalde tijd één of meer recreatieactiviteiten moet kunnen bedrijven, zonder dat daarbij elkaars aanwezigheid storend werkt' (Van den Berg 1973, in: Ministerie van LNV 1984). De ministeries van LNV en VROM (1984) geven in bijlage II van de Structuurschema openluchtrecreatie aan dat de capaciteitsnorm is gebaseerd op de wijze waarop de ruimte rondom een 25-tal steden door het gehele land op dat moment kan worden gebruikt. Hierbij gaat men uit van twee typen gebieden: Intensieve recreatiegebieden en Extensieve recreatiegebieden en recreatief medegebruik

Uit de analyse per stadsgewest blijkt dat eenderde van de ruimte op intensieve wijze kan worden gebruikt, tweederde op extensieve wijze of via recreatief medegebruik. Over de vaststelling van de opvangcapaciteit van 20 personen per hectare per dag wordt vervolgens het volgende gemeld (Ministerie van LNV en VROM 1984): De te hanteren inrichtingsnormen voor landrecreatie zijn vastgesteld door middel van een evaluatie van het huidige aanbod. Er is gekeken in hoeveel recreatieplaatsen de bestaande hectares aan intensief en extensief recreatiegebied voorzien. Een en ander heeft geresulteerd in een norm van 20 personen per dag per hectare voor een intensief ingericht recreatiegebied en 10 personen per dag per hectare voor een extensief ingericht recreatiegebied.

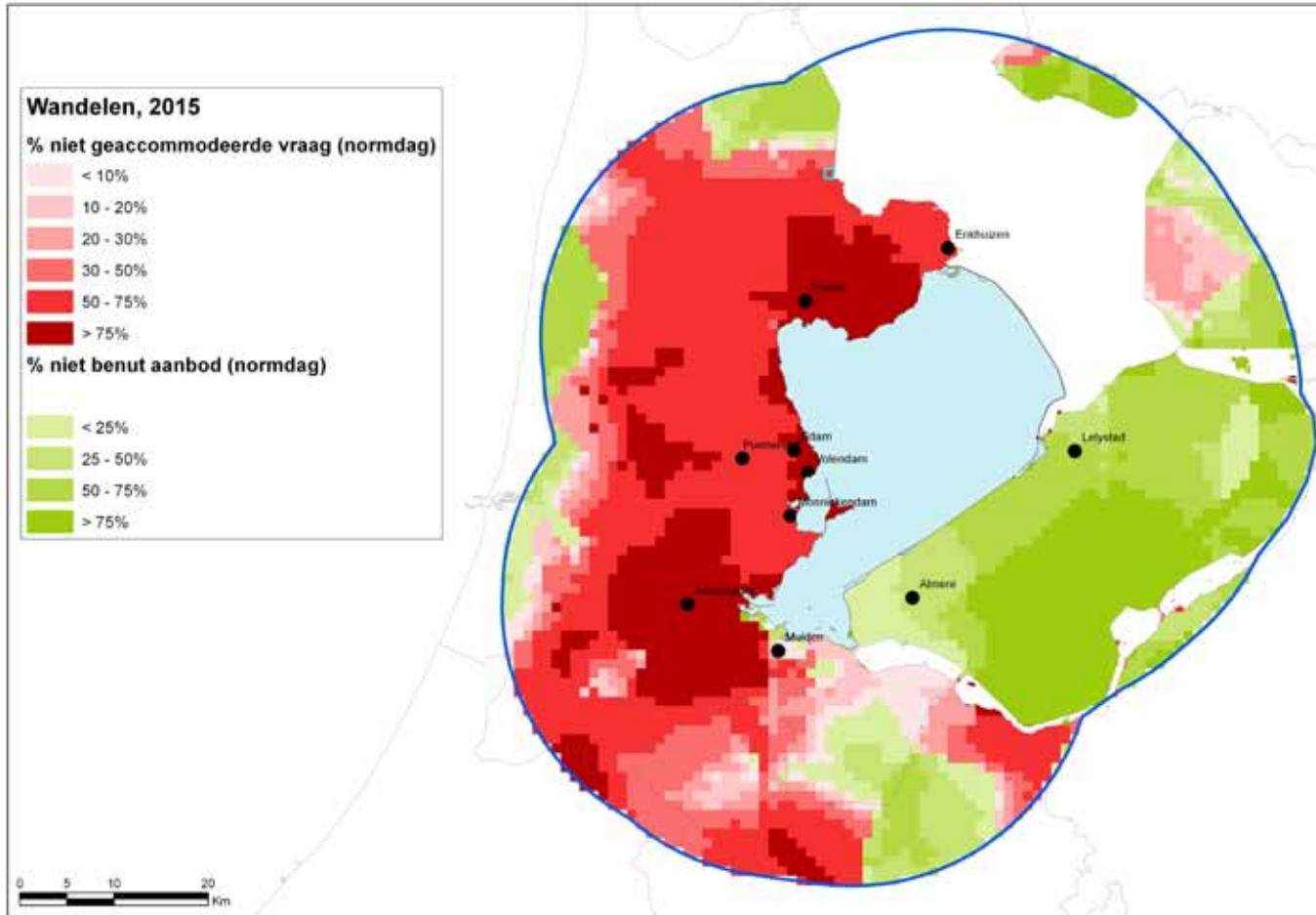
Kader 1 Vastgestelde opvangcapaciteit van 20 personen per hectare per dag.

Bovenstaande betekent dat de opvangcapaciteit voor wandelen en fietsen, ook in intensief ingerichte recreatiegebieden, zeker lager zal zijn dan 20 (omdat er in dergelijke gebieden ook mensen zonnen, picknicken en zwemmen). In opdracht van het Ministerie van LNV voeren het Kenniscentrum Recreatie en Alterra in 2009 een onderzoek uit naar opvangcapaciteit. Tot op heden worden de door het Kenniscentrum Recreatie gebruikte opvangcapaciteiten ook in vergelijkbare studies gebruikt.

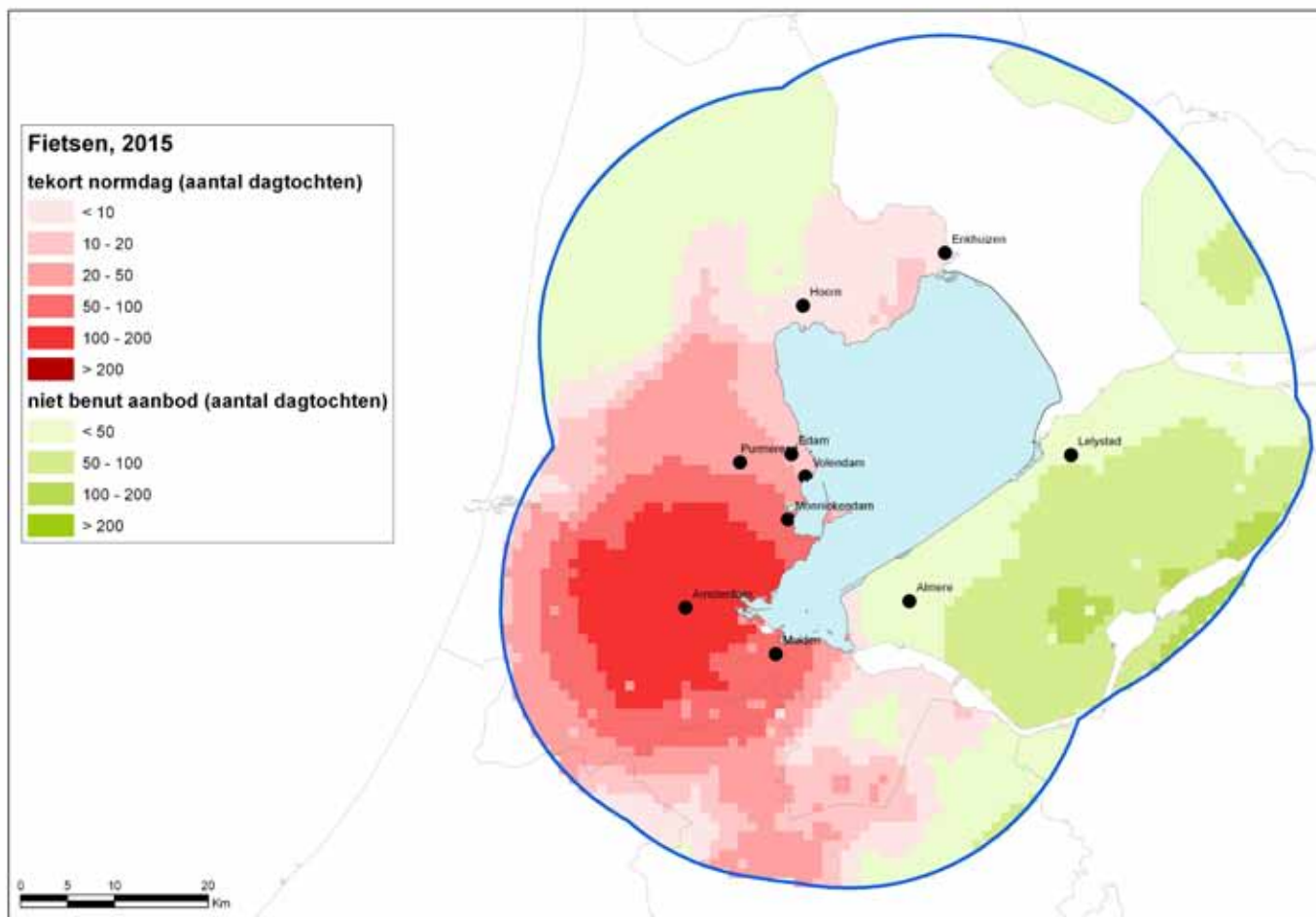

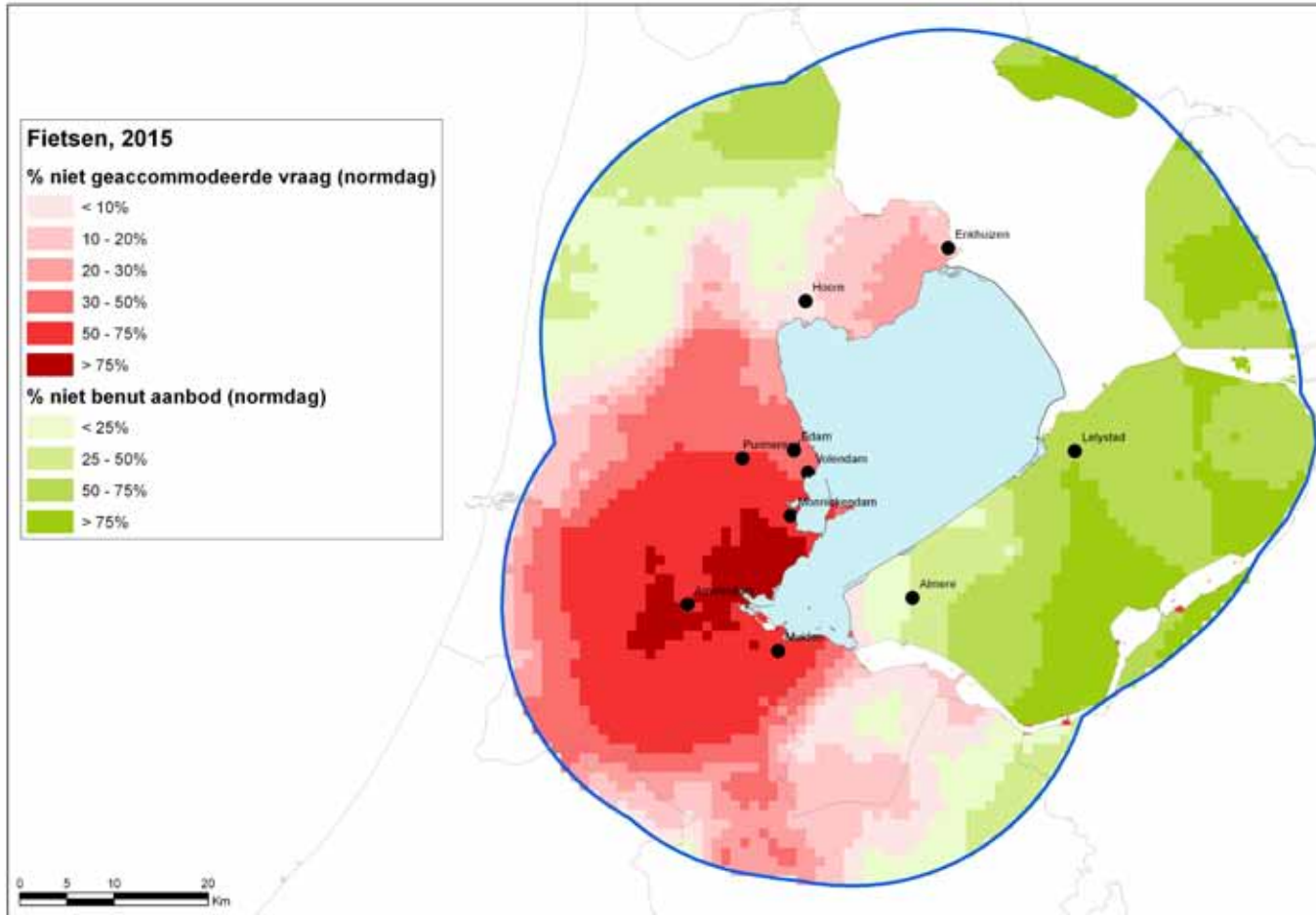
Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
 Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

Kaartvervaardiging: Kenniscentrum Recreatie, januari 2009
 Bron: Alterra, CBS, Kenniscentrum Recreatie

instantie	status
Ministerie van LNV	gesprek op 27-10
Ministerie Verkeer en Waterstaat	na 2 keer tel. en per mail - geen reacties
Ministerie VROM	schriftelijke reactie ontvangen
Rijkswaterstaat IJsselmeergebied	gesprek op 29-10
Provincie Flevoland	gesprek op 27-10
Provincie Noord-Holland	gesprek op 5-11-2008
Provincie Noord-Holland	gesprek op 5-11-2008
Gemeente Enkhuizen	schriftelijk gereageerd
Gemeente Hoorn	schriftelijk gereageerd
Gemeente Edam-Volendam	gesprek weth. Runderkamp op 5-11
Gemeente Waterland	schriftelijk gereageerd
Gemeente Amsterdam	schriftelijk gereageerd - marginale input
Gemeente Amsterdam-projectbureau IJburg	geen input geleverd
Gemeente Diemen	gesprek op 27-10
Gemeente Muiden	gesprek op 27-10
Gemeente Almere	gesprek op 27-10 - weinig input
Gemeente Lelystad	schriftelijk gereageerd
ISW	gesprek op 5-11
Landschap Noord-Holland	geen reactie
Flevo-landschap	geen reactie
Natuurmonumenten	deelname door J.W. van Rijn
Staatsbosbeheer	gesprek op 15-10
Staatsbosbeheer	gesprek op 15-10
Staatsbosbeheer	deeln. Werkconferentie
Recreatie Noord-Holland	Deeln. 15-10 door Gerben Oudkamp
Recreatieschap West Friesland	schriftelijk gereageerd door mw. P. Kusters
Recron	verwezen naar M.Maassen
Recron	schriftelijk gereageerd
KHN	verwezen naar D.Tetteroo ; zie hierna
KHN	telefonische reactie
HISWA	gesprek op 11-11
Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren	afgemeld - vervangen door F.Jibben
Kon. Ned. Watersportverbond	gesprek op 15-10
VBIJ	gesprek op 15-10
BBZ (bruine vloot)	geen reactie - herhaaldelijk benaderd
ANWB	gesprek op 27-10
Fietsplatform	geen reactie
Sportvisserijbond	gesprek op 27-10
Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	schriftelijke reactie
Waternet	schriftelijke reactie
Waterschap Zuiderzeeland	schriftelijke reactie
Kamer van Koophandel Gooi, Eem en Flevoland	gesprek op
Kamer van Koophandel Noord-west Noord-Holland	
Camping Uitdam	gesprek op 5-11
Batavia Werf	geen reactie
Marina Muiderzand	deelname op 15-10

SLEUTELGESPREKKEN

n.a.w. informatie

De heer	J.W.	van	Wijngaarden	06-48161319	j.w.van.wijngaarden@minlv.nl
De heer	S.		Voest	070 351 61 71	steven.voest@minvenw.nl
Mevrouw	M.		Hofstra	06-45774930	marieke.hofstra@minvrom.nl
De heer	L.		Tjeenk-Willink	0320-299111	
De heer	S.		Broekhuizen	0320-265663	simon.broekhuizen@flevoland.nl
De heer	M.		Koop	023- 5144344	koopm@noord-holland.nl
De heer	P.		Holtjes	023- 5144344	holtesp@noord-holland.nl
De heer	E.		Zijlstra	0228-360100	e.zijlstra@enkhuzen.nl
De heer	J.	van	Putten	0229-252210	j.van.putten@hoorn.nl
Mevrouw	I.		Leenstra	0299-398398	i.leenstra@edam-volendam.nl
Mevrouw	L.		Demmers	0299-658585	l.demmers@waterland.nl
Mevrouw	M.	van	Baaren	020 - 552 7970	m.vanbaaren@dro.amsterdam.nl
Mevrouw	A.		Pet	020 3144644	a.pet@diemen.nl
Mevrouw	A.	van	Stralen	0294-210211	a.van.stralen@muiden.nl
Mevrouw	B.		Heusschen	036-5277705	b.heusschen@almere.nl
Mevrouw	L.		Evers	0320-278787	levers@lelystad.nl
De heer	B.		Notenbos	0299 8801100	regio@isw.nl
Mevrouw	E.		Kuiper	0251-362730	e.kuiper@landschapnoordholland.nl
De heer	J.	van	Olst	0320-286111	info@flevolandschap.nl
De heer	J.W.	van	Rijn-Alkemade		
De heer	N.	de	Snoo		
De heer	R.	van	Venetie	020-7073700	r.van.venetie@staatsbosbeheer.nl
De heer	H.G.		Schutte	020-7073777	hg.schutte@staatsbosbeheer.nl
De heer	J.W.		Nieuwenhuis	023 520 28 20	jwnieuwenhuis@recreatienoordholland.nl
De heer	K.		Schoenaker	0228-565750	kschoenaker@recreatieschapwestfriesland.nl
De heer	A.		Kuiper		kuiper@recron.nl
De heer	M.		Maassen		maassen@recron.nl
De heer	B.	de	Jong		b.dejong@horeca.org
De heer	D.		Tetteroo		d.tetteroo@horeca.org
Mevrouw	E.		Krijger	0343 - 52 47 24	e.krijger@hiswa.nl
De heer	R.		Steensma	0320-286222	r.steensma@waterrecreatieadvies.nl
De heer	F.		Jibben	0228-350751	frank.jibben@watersportverbond.nl
Mevrouw	F.		Fleischer		
De heer	K.		Droogers	026-3860374	gvanwoerkom@anwb.nl
De heer	E.		Nijland	Tel. 033 - 465 36 56	slf@fietsplatform.nl
De heer	M.		Kraal	030 - 605 84 00	kraal@sportvisserijnederland.nl
Mevrouw	E.		Olij	0226- 359 939	e.olij@hhnk
De heer	A.		Sierkstra	020-6082466	arno.sierkstra@waternet.nl
De heer	J.		Bosma	0320-274911	j.bosma@zuidereeland.nl
De heer	M.		Weyers	036 5248600	mweyers@lelystad.nl
De heer	G.H.G.		Freijzen		gfrijzen@alkmaar.kvk.nl info@campinguitdam.nl
De heer	R.		Bijen	(0320) 261409	info@bataviawerf.nl
Mevrouw	L.		Kox	036-5369151	info@marinamuidersand.nl

GENODIGDEN KLANKBORDGROEP

aanwezig	ANWB	De heer	K.		Droogerd	kdroogers@anwb.nl
afwezig	BBZ	De heer	J.		Baalbergen	info@bbz-charter.nl
aanwezig	Gemeente Almere	De heer	M.		Fikse	mfikse@almere.nl
afwezig	Gemeente Amsterdam	Mevrouw	M.	van	Baaren	m.vanbaaren@dro.amsterda.nl
afwezig	Gemeente Amsterdam	De heer	E.		Buijs	e.buijs@dro.amsterdam.nl
afwezig	Gemeente Amsterdam	De heer	J.		Gadet	j.gadet@dro.amsterdam.nl
afwezig	Gemeente Amsterdam	De heer	C.	van	Drimmelen	c.vandrimmelen@dro.amsterdam.nl
aanwezig	Gemeente Lelystad	De heer			Kruk	j.kruk@lelystad.nl
afwezig	HISWA-Regio IJsselmeer	Mevrouw	G.J.		Krijger-van Dijk	g.krijger@hiswa.nl
afwezig	ISW	De heer	B.		Nootebos	B.Nootebos@isw.nl
aanwezig	Kamer van Koophandel Gooi-, Eem en Flevoland	De heer	W.		Weyers	wouter.weyers@kvk.nl
aanwezig	Kamer van Koophandel NW-Holland	De heer	G.F.H.		Freijsen	gfreijsen@alkmaar@kvk.nl
aanwezig	Kenniscentrum Recreatie	De heer	M.		Busser	m.busser@KICrecreatie.nl
aanwezig	Kon. Ned. Watersportverbond	De heer	F.		Jibben	frank.jibben@watersportverbond.nl
aanwezig	Kon. Ned. Watersportverbond	De heer	A.		Brand	adribrand1@hotmail.com
afwezig	Kon. Ned. Watersportverbond	De heer	C.		Kurpershoek	kurpbussum@hotmail.com
afwezig	Kon. Ned. Watersportverbond	De heer	R.		Lijnsvelt	ijsselmeer@watersportverbond.com
aanwezig	Landelijke Vereniging Sportvisserij Nederland	De heer	M.		Kraal	kraal@sportvisserij nederland.nl
afwezig	Landschap Noord-Holland	Mevrouw	J.		Kuiper	e.kuiper@landschapnoordholland.nl
aanwezig	Ministerie LNV	De heer	J.W.	van	Wijngaarden	j.w.van.wijngaarden@minlnv.nl
aanwezig	Natuurmonumenten	De heer	J.W.	van	Rijn van Alkemade	j.rijnvanalkemade@natuurmonumenten.nl
aanwezig	Provincie Noord-Holland	De heer	M.		Koop	koopm@noord-holland.nl
aanwezig	Recreatie Noord-Holland	De heer	G.		Houtkamp	ghoutkamp@recreatienoordholland.nl
afwezig	Staatsbosbeheer	Mevrouw	H.		Schutte	hg.schutte@staatsbosbeheer.nl
aanwezig	Staatsbosbeheer	De heer	E.		Tuunter	e.tuunter@staatsbosbeheer.nl
afwezig	Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer	Mevrouw	F.		Fleischer	f.fleischer@landschapnoordholland.nl
aanwezig	Stichting Verantwoord Beheer IJsselmeer	Mevrouw	B.		Brandsma	m.brandsma@landschapnoordholland.nl
aanwezig	Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren	Mevrouw			Harmsen	m.harmsen@waterrecreatieadvies.nl
aanwezig	Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren	De heer	R.		Steensma	r.steensma@waterrecreatieadvies.nl
afwezig	Provincie Flevoland	De heer	R.		Nijboer	roy.nijboer@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	De heer	P.		Spapens	philippe.spapens@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	De heer	D.		Menting	dennis.menting@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	Mevrouw	C.		Smulders	cathaljne.smulders@flevoland.nl
aanwezig	ARCADIS	De heer	E.		Ossewaarde	E.Ossewaarde@arcadis.nl
aanwezig	ARCADIS	De heer	N.	de	Boer	c.n.boer@arcadis.nl

GENODIGDENLIJST WERKCONFERENTIE DD. 18 NOVEMBER 2008

aanwezig	ANWB	De Heer	K.	Droogers	kdroogers@anwb.nl
niet aanwezig	ANWB	De Heer	J.	Renkema	j.renkema@anwb.nl
niet aanwezig	Batavia Werf	De Heer	R.	Bijen	info@bataviawerf.nl
aanwezig	BBZ Vereniging voor beroepschartervaart	De Heer	J.	Baalbergen	baalbergen@bbz-charter.nl
niet aanwezig	Bestuursoverleg VVRE	De Heer	R. den	Bakker	r.denbakker@hoorn.nl
niet aanwezig	Bestuursoverleg VVRE	Mevrouw	C.G. van	Weel	c.van.weel@hoorn.nl
aanwezig	Camping Uitdam	De Heer		Zoet	info@campinguitdam.nl
niet aanwezig	Fietsplatform	De Heer	E.	Nijland	enijland@fietsplatform.nl
aanwezig	Gemeente Amsterdam	Mevrouw	M. van	Baaren	m.vanbaaren@dro.amsterda.nl
niet aanwezig	Gemeente Amsterdam	De Heer	J.	Karst	j.karst@dro.amsterdam.nl
aanwezig	Gemeente Amsterdam	De Heer	E.	Buijs	e.buijs@dro.amsterdam.nl
aanwezig	Gemeente Almere	De Heer	M.	Fikse	mfikse@almere.nl
aanwezig	Gemeente Almere	De Heer	E.	Lindeijer	ewlindeijer@almere.nl
niet aanwezig	Gemeente Almere	Mevrouw	B.	Heusschen	bmjheusschen@almere.nl
niet aanwezig	Gemeente Diemen	Mevrouw	H.	Caro	h.caro@diemen.nl
aanwezig	Gemeente Diemen	Mevrouw	A.	Pet	a.pet@diemen.nl
aanwezig	Gemeente Diemen	De Heer	R.P.	Grondel	secretariaat@diemen.nl
niet aanwezig	Gemeente Drechterland	Mevrouw	L.M.B.C.	Wagenaar-Kroon	L.wagenaar-kroon@drechterland.nl
niet aanwezig	Gemeente Edam-Volendam	Mevrouw		Leenstra	i.leenstra@edam-volendam.nl
niet aanwezig	Gemeente Edam-Volendam	De Heer	W.G.	Runderkamp	w.runderkamp@edam-volendam.nl
niet aanwezig	Gemeente Enkhuizen	De Heer	E.	Zijlstra	e.zijlstra@enkhuizen.nl
niet aanwezig	Gemeente Hoorn	De Heer	J. van	Putten	j.van.putten@hoorn.nl
niet aanwezig	Gemeente Hoorn	Mevrouw	C.G. van	Weel	c.van.weel@hoorn.nl
niet aanwezig	Gemeente Lelystad	Mevrouw	L.	Evers	l.evers@lelystad.nl
niet aanwezig	Gemeente Lelystad	De Heer	J.	Fackeldey	ja.fackeldey@lelystad.nl
niet aanwezig	Gemeente Muiden	De Heer	F.A.M.	Winnubst	f.winnubst@muiden.nl
niet aanwezig	Gemeente Muiden	Mevrouw	G. de	Boer	a.van.stralen@muiden.nl
niet aanwezig	Gemeente Stede Broec	De Heer	P.	Zwaan	pzwaan@stedebroec.nl
niet aanwezig	Gemeente Waterland	Mevrouw	L.	Demmers-van Es	l.demmers@waterland.nl
niet aanwezig	Gemeente Waterland	De Heer	F.E.	Bouwman	fe.bouwman@waterland.nl
aanwezig	HISWA-Regio IJsselmeer	Mevrouw	G.J.	Krijger-van Dijk	g.krijger@hiswa.nl
aanwezig	Hoogheemraadschap Amstel, Gooi en Vecht	Mevrouw	L.G.	Garming	garming@planet.nl
niet aanwezig	Hoogheemraadschap Hollands Noorderkwartier	Mevrouw	E.	Olij	e.olij@hnhk.nl
aanwezig	Intergem. Samenverband Waterland	De Heer	B.	Nootebos	B.Nootebos@isw.nl
niet aanwezig	KvK Gooi-, Eem,Flevoland	Mevrouw	V. van der	Goot	vgoot@lelystad.kvk.nl
aanwezig	KvK Gooi-, Eem Flevoland	De Heer	W.	Weyers	wouter.weyers@kvk.nl
aanwezig	KvKl NW-Holland	De Heer	G.F.H.	Freijnsen	gfrijnsen@alkmaar.kvk.nl
niet aanwezig	Kon.Ned. Watersportverbond	De Heer	J.	Brugman	info@watersportverbond.nl
aanwezig	Kon.Ned. Watersportverbond	De Heer	F.	Jibben	frank.jibben@watersportverbond.nl
aanwezig	Kon.Ned. Watersportverbond	De Heer	A.	Brand	info@watersportverbond.nl
aanwezig	Kon.Ned. Watersportverbond	De Heer	C.	Kurpershoek	kurpbussum@hotmail.com
aanwezig	Kon.Ned. Watersportverbond	De Heer	R.	Lijnsvelt	ijsselmeer@watersportverbond.com
niet aanwezig	Koninklijke Horeca Flevoland	De Heer	C.W.A.	Jansen	mennojstad@cs.com
niet aanwezig	Kon. Horeca Nederland	De Heer	D.J.	Tettero	d.tetteroo@horeca.org
niet aanwezig	Kon. Horeca Nederland	De Heer	I.G.	Berkhoff	i.berkhof@horeca.org
niet aanwezig	Kon. Horeca Nederland	De Heer	B.	Tap	b.tap@horeca.org
niet aanwezig	Landelijke Vereniging Sportvisserij Nederland	De Heer	M.	Kraal	kraal@sportvisserijnederland.nl

GENODIGDENLIJST WERKCONFERENTIE DD. 18 NOVEMBER 2008

aanwezig	Landschap Noord-Holland	Mevrouw	F.	Fleischer	f.fleischer@landschapnoordholland.nl
niet aanwezig	Landschap Noord-Holland	Mevrouw	E.	Kuiper	e.kuiper@landschapnoordholland.nl
aanwezig	Marina Muiderzand	Mevrouw	L.	Kox	info@marinamuiderzand.nl
aanwezig	Ministerie LNV	De Heer	J.W. van	Wijngaarden	j.w.van.wijngaarden@minlnv.nl
niet aanwezig	Ministerie V&W	De Heer	S.	Voest	steven.voest@minvenw
aanwezig	Ministerie VROM	Mevrouw	M.	Hofstra	Marieke.hofstra@minvrom.nl
aanwezig	Natuur en Milieu Flevoland	Mevrouw	V.	Dam	v.dam@natuurenmilieuflevoland.nl
aanwezig	Natuurmonumenten	De Heer	P. de	Nobel	p.denobel@natuurmonumenten.nl
niet aanwezig	Natuurmonumenten	De Heer	L.B.	Berris	l.berris@natuurmonumenten.nl
niet aanwezig	Natuurmonumenten	Mevrouw	N.	Bosma	n.bosma@natuurmonumenten.nl
niet aanwezig	Natuurmonumenten	De Heer	J.W.A.	van Rijn van Alkemade	j.rijnvanalkemade@natuurmonumenten.nl
aanwezig	Ned. Vereniging van Toerzeilers	De Heer	H.J.L.	Janssen	hjl.janssen@janssen-dsl.demon.nl
niet aanwezig	Ned. Vereniging van Toerzeilers	De Heer	P.	Paternotte	ppaternotte@hetnet.nl
aanwezig	Ned. Vereniging van Toerzeilers	De Heer	W.P. van	Erven Dorens	wpvanervendorens@hetnet.nl
niet aanwezig	Ned. Vereniging van Toerzeilers	De Heer	J.W. de	Koning	koninghaan@hetnet.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	De Heer	R.	Nijboer	r.nijboer@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	De Heer	H. van den	Broeke	hugo.vandenbroeke@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	Mevrouw	C.	Smulders	cathalijne.smulders@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	De Heer	J.	Ree	jaap.ree@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	Mevrouw	L.	Vos	Laetitia.vos@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Flevoland	De Heer	S.	Broekhuizen	s.broekhuizen@flevoland.nl
aanwezig	Provincie Noord-Holland	De Heer	P.	Holtes	holtesp@noord-holland.nl
aanwezig	Provincie Noord-Holland	De Heer	M.	Koop	koopm@noord-holland.nl
niet aanwezig	Provincie Noord-Holland	De Heer	J.	Veer	veerj@noord-holland.nl
niet aanwezig	Provincie Noord-Holland	Mevrouw	A.	Molenkamp	molenkampa@noord-holland.nl
geen reactie	Recreatie Noord-Holland	De Heer	G.	Houtkamp	ghoutkamp@recreatienoordholland.nl
geen reactie	Recreatieschap Westfriesland	Mevrouw	P.	Kusters	pkusters@recreatieschapwestfriesland.nl
aanwezig	Recron	De Heer	A.	Kuiper	kuiper@recron.nl
aanwezig	Recron	De Heer	M.	Maassen	maassen@recron.nl
niet aanwezig	RWS IJsselmeergebied	De Heer	L.	Tjeenk-Willink	lex.tjeenkwillink@rws.nl
aanwezig	RWS IJsselmeergebied	De Heer	R.	Termaat	rob.termaat@rws.nl
niet aanwezig	RWS IJsselmeergebied	De Heer	W.	Iedema	wouter.iedema@rws.nl
aanwezig	Schuttevaer	De Heer	A. de	Weerd	adweerd@planet.nl
aanwezig	Staatsbosbeheer	Mevrouw	H.	Schutte	hg.schutte@staatsbosbeheer.nl
aanwezig	Staatsbosbeheer	De Heer	N. de	Snoo	n.snoo@staatsbosbeheer.nl
niet aanwezig	Staatsbosbeheer	De Heer	A.	Minnen	a.minnen@staatsbosbeheer.nl
niet aanwezig	Staatsbosbeheer	De Heer	R.	van Venetië	r.van.venetie@staatsbosbeheer.nl
niet aanwezig	Stadsregio Amsterdam	De Heer	M.	Bekker	mbekker@stadsregioamsterdam.nl
aanwezig	Stichting Flevolandschap	De Heer	J. van	Olst	j.vanolst@wxs.nl
niet aanwezig	Stichting Recreatie Toervaart	De Heer	N.A.W. van	Lamsweerde	srn@srn.nl
niet aanwezig	Stichting Waterrecreatie IJsselmeer en Randmeren	De Heer	R.	Steensma	r.steensma@waterrecreatieadvies.nl
aanwezig	VBIJ	Mevrouw	F.	Fleischer	info@vbij.nl
aanwezig	Waternet	De Heer	O. van	Drongelen	orjan.van.drongelen@waternet.nl
niet aanwezig	Waterschap Zuiderzeeland	De Heer	B.	Tiegelaar	b.tiegelaar@zuiderzeeland.nl
aanwezig	Seijsener	De Heer	R.	Durieux	info@seijsener.nl
aanwezig	Rijp en Groen	De Heer	B.	Walgemoed	l.w.walgemoed@hetnet.nl

5 Conclusies en aanbevelingen ANWB-gebruikersonderzoek

In dit hoofdstuk volgen de conclusies die uit het onderzoek getrokken kunnen worden. Eerst worden de dagrecreanten en watersporters apart besproken, vervolgens worden de verschillen en overeenkomsten tussen beide groepen weergegeven. Het hoofdstuk eindigt met de aanbevelingen.

Conclusies

Dagrecreanten

- Het merendeel van de dagrecreanten heeft wel eens een recreatiegebied bezocht. Het bezoeken van een recreatiegebied is voor de meeste dagrecreanten echter niet iets wat men maandelijks doet. Het is eerder een activiteit die je een paar keer per jaar doet.
- Ook is het bezoeken van een recreatiegebied voor de meeste dagrecreanten persoonlijk niet heel belangrijk. Activiteiten als een wandelingetje maken, uit eten gaan en een fietstochtje maken zijn bijvoorbeeld belangrijker.
- Men reist over het algemeen wel iets langer voor een recreatiegebied dan bijvoorbeeld voor uit eten gaan of een wandelingetje maken. Een kwart van de dagrecreanten reist hier langer dan driekwartier voor. Afstand speelt wel een belangrijke rol. Dagrecreanten bezoeken voornamelijk recreatiegebieden die bij hen in de omgeving liggen. De afstand is dan ook de belangrijkste reden waarom dagrecreanten het IJmeer-Markermeer al dan niet aantrekkelijk vinden.
- De meningen over de aantrekkelijkheid van het IJmeer-Markermeer zijn verdeeld. Voor iets meer dan de helft van de dagrecreanten is het gebied aantrekkelijk en voor de andere helft juist onaantrekkelijk. Zoals gezegd speelt afstand daarin een belangrijke rol. Daarnaast is ook de onbekendheid met wat er in het gebied te doen is een reden om het gebied onaantrekkelijk te vinden.
- Eenderde van de dagrecreanten heeft het IJmeer-Markermeer wel eens bezocht. Bezoekers komen met name naar het IJmeer-Markermeer om te genieten van de natuur en te

wandelen langs de oever. Over het algemeen zijn bezoekers heel positief over de activiteiten die er te doen zijn en de aanwezige voorzieningen.

- Men is in een recreatiegebied en ook bij het IJmeer-Markermeer in mindere mate op zoek naar drukte en toeristische voorzieningen en meer naar ruimtelijke openheid en natuurwaarden. Belangrijk is ook dat de basisvoorzieningen goed zijn. Zo wil men graag dat het water schoon en helder is en dat de sanitaire voorzieningen, parkeergelegenheid en gelegenheid om te picknicken goed zijn.
- Andere aandachtspunten zijn voorzieningen voor minder validen, voldoende naaktstranden en toezicht op de stranden. Ook vindt een meerderheid van de dagrecreanten die het gebied wel eens bezoeken, dat er meer aandacht zou moeten zijn voor de natuur in en om het IJmeer-Markermeer.

Watersporters

- Weinig watersporters hebben nog nooit gehoord van het IJmeer-Markermeer. Ruim eenderde van de watersporters heeft het IJmeer-Markermeer wel eens bezocht. Van de twintig voorgeslagen waterrecreatiegebieden wordt het IJmeer-Markermeer na de Noordzeekust, het IJsselmeer, de oevers van de randmeren en de Vinkeveense Plassen het meest bezocht door watersporters.
- De spontane associaties bij het IJmeer-Markermeer zijn positief. Watersporters vinden het vooral een mooi gebied met fraaie natuur en associëren het gebied ook met watersport.
- Tweederde van de watersporters vindt het IJmeer-Markermeer een aantrekkelijk recreatiegebied. Redenen daarvoor zijn met name de mooie omgeving/natuur en de ruimte die er is (weidse uitzichten). Daarna speelt ook de afstand tot het gebied een rol. Men vindt het aantrekkelijk omdat het dichtbij is of centraal ligt.
- Afstand speelt ook een grote rol bij watersporters die het gebied onaantrekkelijk vinden. De afstand tot het gebied is veruit de belangrijkste reden om het IJmeer-Markermeer niet aantrekkelijk te vinden.
- Watersporters die het IJmeer-Markermeer bezocht hebben zijn heel positief over het gebied. Zowel de waarden

ruimtelijke openheid, natuurwaarden en waterkwaliteit als de watersportvoorzieningen worden goed beoordeeld.

- Volgens het merendeel van de watersporters moet de natuur in en om het IJmeer-Markermeer wel meer aandacht krijgen. Ook zijn twee van de vijf watersporters van mening dat je op het IJmeer-Markermeer te veel last hebt van speedboten en de bruine vloot.
- De luwe vaarverbindingen, elektriciteitsvoorzieningen en verschillende typen aanlegplaatsen zijn voor ongeveer een kwart van de watersporters zaken die hij/zij mist.
- Watersporters die een ligplaats hebben aan het IJmeer-Markermeer zijn daar overwegend tevreden over.

Verschillen en overeenkomsten

- Zowel dagrecreanten als watersporters zoeken in een recreatiegebied vooral natuur, ruimte, vergezichten en openheid. Daarnaast spelen bereikbaarheid en afstand een grote rol, al is dit voor dagrecreanten nog belangrijker dan voor watersporters. Beide groepen zijn niet heel veeleisend ten aanzien van het IJmeer-Markermeer; als de basisvoorwaarden voor een recreatiegebied maar aanwezig zijn.
- Beide groepen hebben het IJmeer-Markermeer ongeveer even vaak bezocht. Wel vinden watersporters het IJmeer-Markermeer als recreatiegebied aantrekkelijker dan dagrecreanten. Watersporters vinden het met name aantrekkelijk omdat het een mooi gebied is, terwijl voor dagrecreanten de dichtbijheid van het gebied het aantrekkelijk maakt.
- Watersporters en dagrecreanten zijn beiden heel positief over de voorzieningen in en om het IJmeer-Markermeer. Wel vinden beide groepen dat de natuur in en om het gebied meer aandacht mag krijgen.
- Dagrecreanten zijn logischerwijs meer geïnteresseerd in de toekomstige inrichting van het IJmeer-Markermeer dan watersporters. Zij wonen immers in de directe omgeving van het gebied.

Aanbevelingen

- Zorg voor voldoende basisvoorzieningen. Zowel de dagrecreanten als de watersporters hebben niet zoveel nodig om te kunnen recreëren aan het IJmeer-Markermeer. Het genieten van de natuur en in de buitenlucht recreëren zijn de belangrijkste beweegredenen om het gebied te bezoeken. Het gebied heeft dus niet veel nodig. Zorg dat de basisvoorzieningen in orde zijn is wel belangrijk. Er dient voldoende parkeergelegenheid te zijn, de sanitaire voorzieningen moeten in orde zijn en het water schoon en helder.
- Besteed aandacht aan het behoud van de natuur. Beide groepen vinden dat er meer aandacht moet komen voor de natuur in en om het IJmeer-Markermeer. Natuurwaarden zijn na ruimtelijke openheid ook het meest belangrijk voor een recreatiegebied. Op dit moment geven watersporters en dagrecreanten wel aan dat de natuurwaarden in en om het IJmeer-Markermeer goed zijn, maar maakt men zich blijkbaar wel zorgen om de toekomst.
- Dagrecreatie: focus op omgeving. Het gebied wordt door vooral bezocht door dagrecreanten die niet langer dan driekwartier rijden ervandaan wonen. Voor inwoners van Flevoland en Amsterdammers is het gebied ook aantrekkelijker dan voor inwoners uit de rest van Noord-Holland. Wanneer er bijvoorbeeld een plan is om de bereikbaarheid te vergroten dan moet dit in eerste instantie gericht zijn op mensen die in de directe omgeving wonen.
- Benadruk IJmeer-Markermeer als watersportgebied. Watersporters die het IJmeer-Markermeer bezocht hebben zijn heel positief over het gebied. Ook geeft tweederde van de watersporters aan dat het gebied aantrekkelijk voor hen is. Daar zijn ook watersporters bij die het gebied nog nooit bezocht hebben. Afstand speelt voor deze groep weliswaar ook een belangrijke rol, maar wanneer het gebied de moeite waard is zullen zij er eerder langer voor reizen.

6 Geraadpleegde bronnen

- **Alterra Wageningen, ARCADIS, (2008)** *Toekomst voor de natuur in Markermeer en IJmeer*
Haalbaarheidstoets, ARCADIS Nederland BV, Hoofddorp
- **Bosch Schlabbers, 2008** *Ruimtelijke kwaliteit Markermeer IJmeer*
Onderzoek naar kernkwaliteiten en identiteiten van het Markermeer-IJmeer, ten behoeve van het project
Toekomstagenda Markermeer - IJmeer, Bosch Schlabbers, Arnhem
- **Gemeente Almere, (2008)** *A6 Almere*
Gemeente Almere, Almere
- **HISWA Vereniging et. al. (2006)**, *Zwartboek; (On)bedoelde gevolgen Natura 2000*
Waterrecreatie Advies BV, Lelystad
- **Ministerie van Landbouw, Natuur en Voedselkwaliteit, et. al., (2006)** *Noordvleugelbrief; Samenhang in Ontwikkeling*
2006 Den Haag
- **Ministerie van Verkeer en Waterstaat, (2007)** *Randstad Urgent*
Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Den Haag
- **Ministerie van Verkeer en Waterstaat, (2006)** *Eindrapport Monitoring ROM IJmeer; Analyses van de ontwikkelingen in de periode 1995-2003*,
Thieme Deventer, Deventer
- **Ministerie van Verkeer en Waterstaat, (2007)** *Een ecologisch perspectief voor het IJsselmeergebied*
Quantes, Rijswijk
- **Ministerie van Verkeer en Waterstaat, (200X)** *Eindrapportage Planstudie Openbaar Vervoer; Schiphol, Amsterdam, Almere, Lelystad*
Ministerie van Verkeer en Waterstaat, Den Haag
- **Nederland Platvorm voor Waterrecreatie, (2007)** *Handreiking 'Aanbevelingen verbeteringen uitvoering Natura 2000'*
Waterrecreatie Advies BV, Lelystad
- **Provincie Flevoland, (2006)** *Omgevingsplan Flevoland 2006*
Anker Media, Lelystad
- **Provincie Noord-Holland, (2008)** *Provinciaal Verkeer- en Vervoersplan; Actualisatie van het PVVP 2009-2013*
Provincie Noord-Holland, Haarlem
- **Provincie Noord-Holland, (2008)** *Provinciaal Meerjarenprogramma Infrastructuur; 2009-2013*
Provincie Noord-Holland, Amsterdam
- **Provincie Noord-Holland, (2007)** *Recreatie dicht bij huis; Vernieuwingsimpuls Openluchtrecreatie*
Movement, Amsterdam
- **Provincie Noord-Holland, (2007)** *Streekplan Noord-Holland Zuid; en streekplan (ontwikkelingsbeeld) Noord-Holland Noord*
Provincie Noord-Holland, Haarlem
- **Raad voor ruimtelijk, milieu- en natuuronderzoek, (2008)** *Second Opinion over de ecologische beleidsdocumenten Markermeer-IJmeer*
RMNO, Den Haag
- **Samenwerkingsverband Markermeer-IJmeer, (2008)** *Achtergronddocument ecologie en waterkwaliteit; Bouwsteen voor toekomstagenda*
Markermeer en IJmeer
Evers Litho & Druk, Almere

- **Samenwerkingsverband Markermeer-IJmeer, (2008)** *Achtergronddocument water; Bouwsteen voor toekomstagenda Markermeer en IJmeer*
Evers Litho & Druk, Almere
- **Samenwerkingsverband Markermeer-IJmeer, (2008)** *Investeren in Markermeer en IJmeer; Ontwikkelingsperspectief en actieplan,*
Evers Litho & Druk, Almere
- **Samenwerkingsverband Markermeer-IJmeer, (2008)** *Investeren in Markermeer en IJmeer; Samenvatting van het ontwikkelingsperspectief*
Evers Litho & Druk, Almere
- **Stichting Recreatie, (2008)** *Quick scan ambities recreatie IJmeer en Markermeer; Resultaten literatuurstudie en workshop, Eindrapport*
Stichting Recreatie Kennis en Innovatiecentrum, Den Haag
- **Stichting Recreatie, (2008)** *Recreatiegroen Stedelijke Netwerken*
Stichting Recreatie Kennis en Innovatiecentrum, Den Haag
- **Waterrecreatie Advies, (2007)** *Toekomst van de watersport in het gebied Markermeer-IJmeer, Waterrecreatie*
Advies BV, Lelystad
- **Diverse trendrapporten en onderzoeksrapporten Toerisme en Recreatie van NRIT, NBTC, CVO, CBS**
- **Provinciale beleidsvisies en uitvoeringsagenda's R&T**
- **Monitor T&R provincie Flevoland t/m 2008**

NB: deze lijst is niet uitputtend en/of volledig.

opdrachtgever **Samenwerkingsverband Toekomstagenda Markermeer-IJmeer**
 gedelegeerd aan provincie Flevoland
 projectleider Roy Nijboer
 programmanager Jaap Ree
 communicatie Laetitia Vos
 ondersteuning Cathalijne Smulders

Begeleidingscommissie
 voorzitter Philippe Spapens
 secretariaat Cathalijne Smulders
 provincie Flevoland Simon Broekhuizen
 provincie Noord-Holland Martijn Koop
 Ministerie van LNV Jan-Willem van Wijngaarden
 ANWB Ko Droogers

opdrachtnemer **ARCADIS Nederland BV**
 projectleiders Hugo van Eerten en v.a. 1-1-2009 Niek de Boer
 specialist R&T Ernst Ossewaarde
 landschapontwerp Leonoor van der Linden en Gerdien Smit
 werkconferentie Martine Leeuwis en Niels GötZ
 ondersteuning Joric van der Kolk

Deelopdracht BRAM -studie, werkconferentie en begeleidingscommissie
 opdrachtnemer Kenniscentrum Recreatie, Den Haag
 projectleider Marcel Bussers
 onderzoeker Karin Hoenderkamp

onderzoekperiode oktober 2008 t/m mei 2009

opleverdatum 19 mei 2009

copyright Provincie Flevoland

redactie Westerlengte, Amsterdam

vormgeving Axis mediaontwerpers, Enschede
 m.m.v. Nieuwe Gracht, Utrecht

fotografie Falco Hassink, Loenen aan de Vecht

TOEKOMSTBEELD MARKERMEER - IJMEER

Het Rijk heeft in de Noordvleugelbrief gevraagd om een visie te ontwikkelen op de toekomst van het Markermeer en IJmeer. Het Samenwerkingsverband Toekomstagenda Markermeer - IJmeer is vanaf februari 2007 voortvarend aan de slag gegaan en heeft bij het beantwoorden van deze vraag een breed scala aan regiopartners, belangengroeperingen en geïnteresseerden betrokken. De eerste mijlpaal was de overhandiging van het Ontwikkelingsperspectief 'Investeren in Markermeer en IJmeer' aan staatssecretaris Huizinga in april 2008. De essentie van het Ontwikkelingsperspectief, en daarmee van de toekomstmogelijkheden voor het Markermeer en IJmeer, is de keuze om het ecologische systeem zo te versterken dat het veranderingen in klimaat, ruimtegebruik of anderszins kan opvangen terwijl tegelijkertijd de natuurlijke kwaliteit robuust en veerkrachtig blijft. Deze aanpak heet 'toekomstbestendig ecologisch systeem'.

Het 'Toekomstbeeld Markermeer - IJmeer; Natuurlijk ontwikkelen' is het vervolg op het Ontwikkelingsperspectief en geeft de stand van zaken weer in de zomer van 2009. Nieuw opgedane kennis ondersteunt en nuanceert de aannames van het Ontwikkelingsperspectief. In een intensief regioproces zijn de gemeenten en andere lokale partijen betrokken. Zij hebben meer inzicht gekregen in de waarde en betekenis van de ecologische maatregelen voor het eigen gebied. Deze maatregelen worden door de regionale partijen algemeen erkend en kunnen rekenen op een stevig draagvlak.

